

6/11/2016

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Και η αξιολόγηση των συνθηκών
ανταγωνισμού στην Ελληνική
Οικονομία

Ελευθέριος Ρίζος

Π.Μ.Σ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	4
1 Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.....	4
1.1 Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας	4
1.1.1 Το Σχέδιο Μάρσαλ	5
1.1.2 Ο Ρόλος του ΟΕΟΣ.....	6
1.2 Από τον ΟΕΟΣ στον ΟΟΣΑ	7
1.2.1 Η Εμπλοκή του ΝΑΤΟ	8
1.2.2 Ο Οικονομικός Ψυχρός Πόλεμος	8
2 Θεσμοί της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης.....	9
2.1 Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο	9
2.2 Η Παγκόσμια Τράπεζα.....	10
2.3 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου	11
3 Η Λειτουργία του ΟΟΣΑ.....	12
3.1 Η Γραμματεία.....	14
3.2 Οι Επιτροπές	15
3.2.1 Η Διεύθυνση Ανάπτυξης και Συνεργασίας.....	15
3.2.2 Οι Στόχοι της Χιλιετίας	18
3.2.3 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης	20
3.3 Το Οικονομικό Τμήμα	20
3.4 Κέντρο Φορολογικής Πολιτικής και Διοίκησης	22
3.4.1 Harmful Tax Competition.....	22
3.4.2 Η Αποτυχία της Πρωτοβουλίας.....	23
3.4.3 Η Δεύτερη Ευκαιρία Μετά την Οικονομική Κρίση	24
3.5 Η Λήψη των Αποφάσεων.....	25
3.5.1 Αξιολόγηση από ομότιμους	25
3.5.2 Συζητήσεις Στρογγυλής Τραπέζης.....	29
3.6 Ο ΟΟΣΑ στο Παγκόσμιο Σύστημα Οικονομικής Διακυβέρνησης.....	30
4 Η Εργαλειοθήκη του ΟΟΣΑ	31
4.1 Αξιολόγηση Συνθηκών Ανταγωνισμού στην Ελληνική Νομοθεσία	32
4.2 Αρχές – Κατευθυντήριες – Εγχειρίδιο Λειτουργίας	32
4.3 Η Πρώτη Αξιολόγηση της Ελληνικής Νομοθεσίας	33
4.4 Κλάδος Τροφίμων	34
4.4.1 Αρτοποιία.....	35

4.4.2	Κώδικας Τροφίμων και Ποτών	36
4.4.3	Συσκευασία Τροφών και Άλλα Θέματα	36
4.4.4	Λιανικό Εμπόριο	37
4.4.5	Άνοιγμα Καταστημάτων την Κυριακή	38
4.4.6	Προώθηση Προϊόντων, Προσφορές και Εκπτώσεις.....	39
4.4.7	Μη Συνταγογραφούμενα Φάρμακα και Συμπληρώματα Διατροφής	40
4.4.8	Φαρμακεία	40
4.4.9	Βιβλίο.....	40
4.5	Οικοδομικά Υλικά.....	41
4.5.1	Τσιμέντο.....	41
4.5.2	Ορυχεία και Λατομεία	41
4.6	Τουριστικό Προϊόν.....	41
4.6.1	Λιμενικές Εγκαταστάσεις – Μαρίνες	42
4.6.2	Κρουαζιέρα	42
4.6.3	Σκάφη Αναψυχής.....	43
4.6.4	Ενοικίαση Αυτοκινήτου με Οδηγό	43
4.6.5	Τουριστικά Λεωφορεία.....	44
4.6.6	Εμπόδια Εισόδου στον Τουριστικό Κλάδο.....	44
4.7	Οριζόντια Εμπόδια στον Ανταγωνισμό	44
4.7.1	Διαφήμιση.....	44
4.7.2	Αδειοδοτήσεις και Πολεοδομικές Διατάξεις	44
4.7.3	Εγκατάσταση Εμπορικών Καταστημάτων	45
4.8	Αποτελέσματα.....	45
	Συμπεράσματα	46
	Βιβλιογραφία	48

Γράφημα 1 Ποσοστό Συμμετοχής στον Προϋπολογισμό του ΟΟΣΑ (πηγή: επεξεργασία στοιχείων από OECD.org).....	14
Γράφημα 2 Διμερής και Πολυμερής Βοήθεια 1990-2012 (πηγή: World Bank).....	15
Γράφημα 3 Ποσοστό βοήθειας από τις χώρες της DAC ως προς την συνολική βοήθεια (πηγή: OECD).....	16
Γράφημα 4 Αναπτυξιακή βοήθεια σε απόλυτα μεγέθη και ως ποσοστό του ΑΕΕ (πηγή: OECD)	17
Γράφημα 5 Ποσοστό Φτώχειας σε Πέντε περιοχές και Παγκόσμια (πηγή: World Bank)	19
Γράφημα 6 Δείκτες Παραγωγής στην Μεταποίηση Συνολικά και στον Κλάδο των Τροφίμων (πηγή: Eurostat)	34
Γράφημα 7 Επίδραση Φόρου στην Τιμή και την Ποσότητα	36
Γράφημα 8 Αριθμός Επιχειρήσεων Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου και Επισκευής Οχημάτων σε Ελλάδα και ΕΕ (πηγή: Eurostat)	37
Γράφημα 9 Κύκλος Εργασιών Επιχειρήσεων Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου και Επισκευής Οχημάτων σε Ελλάδα και ΕΕ (πηγή: Eurostat)	38
Γράφημα 10 Αριθμός Τουριστικών Αφίξεων (πηγή: World Bank)	41
Γράφημα 11 Τουριστικές Εισπράξεις σε Δολάρια (πηγή: World Bank).....	42
Χάρτης 1 Χώρες Σχεδίου Μάρσαλ και Βοήθεια ως Προς το ΑΕΠ (πηγή: learnEurope)	6
Χάρτης 2 Τα Κράτη Μέλη του ΟΟΣΑ (πηγή: OECD).....	13
Χάρτης 3 Οι χώρες της DAC (πηγή: OECD)	16
Χάρτης 4 Κατανομή της αναπτυξιακής βοήθειας ανά Ήπειρο (πηγή: OECD).....	17

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένας διεθνής οργανισμός που τα τελευταία χρόνια έχει απασχολήσει την κοινή γνώμη είναι ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Όντας ένα κλειστό κλαμπ ανεπτυγμένων χωρών που δεν έχει κανονιστικό ρόλο αλλά ούτε και πόρους για να διαθέσει δεν είχε την αναγνωρισιμότητα των άλλων, μεγαλύτερων, οργανισμών του παγκόσμιου συστήματος οικονομικής διακυβέρνησης. Η ιστορία του όμως είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και δείχνει την δυναμική που αναπτύσσουν τέτοια μορφώματα η οποία συχνά υπερβαίνει την βούληση των δημιουργών τους. Ιδιαίτερα στην Ελλάδα έγινε γνωστότερος μετά την δημοσίευση της εργαλειοθήκης του η οποία πρότεινε σειρά μέτρων που θα βελτίωναν την ανταγωνιστικότητα κλάδων της οικονομίας και συνάντησαν μεγάλη αντίδραση από, συντεχνιακά ή εργατικά, συμφέροντα.

Η ανάλυση της ιστορίας του Οργανισμού και της πρόσφατης εργαλειοθήκης του είναι το αντικείμενο της παρούσας εργασίας η οποία διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο παρατίθεται η ιστορία του από την δημιουργία του μετά τον δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο τον ρόλο που κλήθηκε να διαδραματίσει και την μετεξέλιξη του στην πορεία του χρόνου. Στο δεύτερο γίνεται μια συγκριτική ανάλυση του με τους λοιπούς μεγάλους οργανισμούς του παγκόσμιου συστήματος οικονομικής διακυβέρνησης. Στο τρίτο αναλύεται ο τρόπος λειτουργίας του όπως εκφράζεται ιδιαίτερα μέσω της οργανωτικής του δομής και της διαδικασίας λήψης και κοινοποίησης αποφάσεων. Στο τέταρτο γίνεται μια καταγραφή και σύντομη ανάλυση των ευρημάτων της έκθεσης που ονομάστηκε εργαλειοθήκη του ΟΟΣΑ και αφορούσε κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Στο τέλος παρατίθενται σύντομα συμπεράσματα για την θέση του στο παγκόσμιο σύστημα οικονομικής διακυβέρνησης και στην προώθηση δεδομένου οικονομικού μοντέλου τόσο σε ευρύτερο όσο και σε στενά ελληνικό πλαίσιο.

1 Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) είναι ένα από τα σημαντικότερα κομμάτια του πλέγματος της διεθνούς οικονομικής διακυβέρνησης όπως αυτή εκφράζεται από σειρά διεθνών οργανισμών. Οι ιδιαιτερότητες του όμως είναι τέτοιες ώστε ο ρόλος του να είναι απολύτως διακριτός από τους τρεις άλλους μεγάλους διεθνείς οργανισμούς τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, το Διεθνές νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα. Οι χώρες μέλη είναι μόλις 35 ενώ στο οπλοστάσιο του δεν διαθέτει κεφάλαια τα οποία θα προσφέρει στις χώρες ούτε οι αποφάσεις του έχουν κάποια κανονιστική ισχύ.

1.1 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο ρόλος των διεθνών οργανισμών είναι συνήθως ενοποιητικός ο πρόγονος όμως του ΟΟΣΑ ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (ΟΕΟΣ) προέκυψε από μια διαίρεση. Στις 4 Ιουνίου 1947 ο Τζώρτζ Μάρσαλ ανακοίνωσε την πρόθεση των Ηνωμένων Πολιτειών να συνδράμουν στην ανοικοδόμηση της Ευρώπης. Στις 27 Ιουνίου 1947 ο Υπουργός Εξωτερικών της Σοβιετικής Ένωσης Βιατσεσλάβ Μόλοτοφ

δέχτηκε να συναντηθεί με τους ομολόγους του από Αγγλία και Γαλλία για να καθορίσουν κοινή στάση απέναντι στην Αμερικάνικη βοήθεια. Στις 2 Ιουλίου αποχώρησε από την συνάντηση απορρίπτοντας οριστικά το σχέδιο Μάρσαλ (Hogan, 1987, p. 52). Εκτός από την Σοβιετική Ένωση και οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης, υπό την επιρροή της, απέρριψαν το σχέδιο παγιώνοντας έτσι την διαίρεση ανατολής δύσης στην ήπειρο.

Η αντίδραση των δυτικών κρατών ήρθε με την δημιουργία της Επιτροπής Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας. Οι εργασίες της έλαβαν χώρα στο Παρίσι από τις 15 Ιουλίου έως τις 22 Σεπτεμβρίου. Συμμετείχαν οι Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Ελλάδα, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ελβετία, Τουρκία, και το Ηνωμένο Βασίλειο (Kalijarvi, 1947). Στην διάσκεψη συζητήθηκαν κυρίως οι όροι που έθεταν οι Ηνωμένες Πολιτείες για την παροχή της βοήθειας με σημαντικότερο την διαχείριση των κονδυλίων από τις ίδιες τις χώρες που οδήγησε στην δημιουργία διεθνούς οργανισμού για την επίτευξη των σκοπών του σχεδίου (CVCE, 2016). Τα μέτρα που προτάθηκαν αφορούσαν (CEEC, 1947):

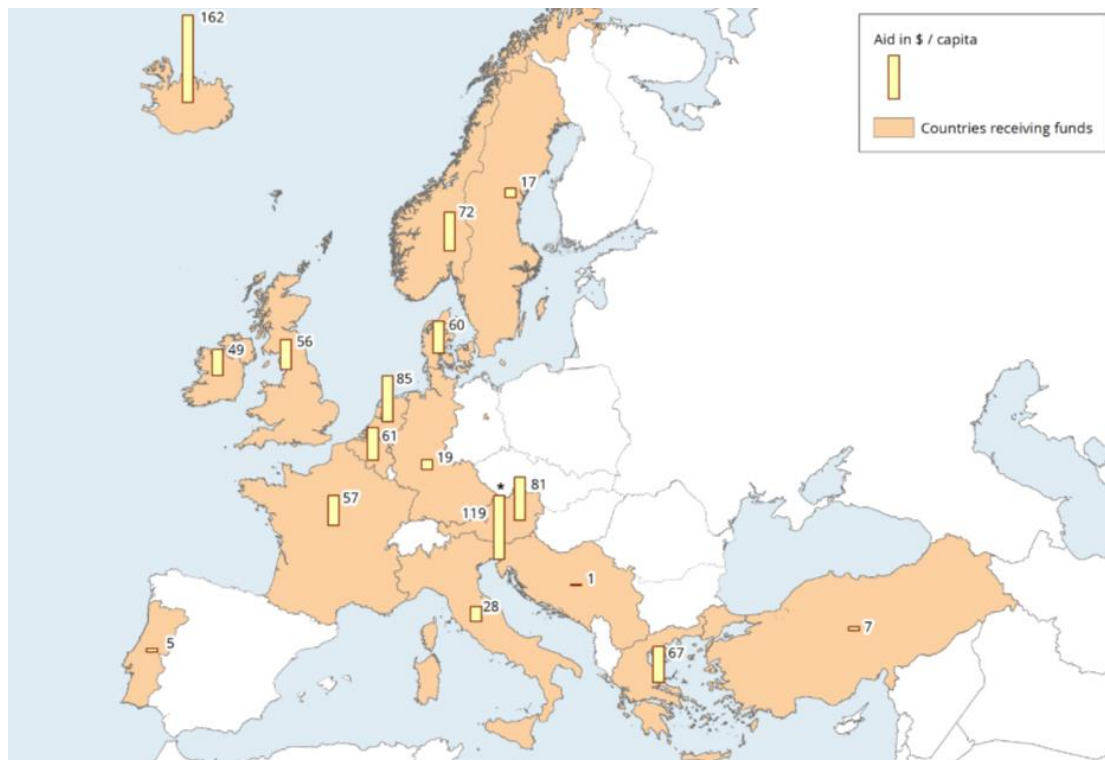
- Την δημιουργία επιτροπής συντονισμού των προτάσεων με τετραετή χρονικό ορίζοντα.
- Την εθελοντική συμμετοχή των μελών της που θα καθορίσουν όλες τις προδιαγραφές του εγχειρήματος.
- Την συμμετοχή αντιπροσώπων στην επιτροπή από όλα τα κράτη μέλη αλλά και όποια άλλα το επιθυμούσαν.
- Επιφύλαξη για την θέση της Γερμανίας σε αυτό.
- Την φιλική βοήθεια των Ηνωμένων Πολιτειών στο εγχείρημα.
- Δημιουργία εκτελεστικής επιτροπής η οποία θα χειρίζεται τα καθημερινά θέματα.
- Δημιουργία τεσσάρων τεχνικών επιτροπών που θα δραστηριοποιούνται στους τομείς των τροφίμων και της αγροτικής παραγωγής, της ενέργειας, της χαλυβουργίας και των μεταφορών.
- Ο οργανισμός για να επιτύχει τους σκοπούς του θα έχει στενές σχέσεις τόσο με άλλους διεθνείς οργανισμούς όσο και με υπηρεσίες της Αμερικανικής κυβέρνησης.
- Η επιτροπή συντονισμού, αν χρειαστεί, θα μπορεί να κάνει τις απαραίτητες αλλαγές στον οργανισμό.

Στις 16 Απριλίου 1948 οι 16 χώρες που συμμετείχαν στην επιτροπή δημιούργησαν τον ΟΕΟΣ. Η Δυτική Γερμανία και η περιοχή της Τεργέστης προσχώρησαν ένα χρόνο αργότερα.

1.1.1 Το Σχέδιο Μάρσαλ

Η βοήθεια προς της Ευρωπαϊκές χώρες διοχετεύτηκε από μια νέα Διεύθυνση της Αμερικανικής Κυβέρνησης την Διεύθυνση Οικονομικής Συνεργασίας. Η παρέμβαση θα είχε τετραετή διάρκεια και στόχευε όχι στην ανακούφιση από τα δεινά του πολέμου, αν και τελικά λόγω της κρίσιμης κατάστασης είχε και αυτό τον ρόλο, αλλά στην επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Οι επιμέρους στόχοι ήταν τέσσερις και αφορούσαν την αύξηση της παραγωγής των ευρωπαϊκών οικονομιών, η

ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, την εξασφάλιση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής συνεργασίας (Ellwood , 2006). Ο σχεδιασμός του προγράμματος θα γινόταν από την κάθε χώρα και τα εθνικά σχέδια θα έπρεπε να κατατεθούν στον ΟΕΟΣ όπου θα αναλύονταν τα περιθώρια συνεργασίας για την αποτελεσματικότερη ανάπτυξη των δράσεων (Price, 1955, pp. 73-74).

Χάρτης 1 Χώρες Σχεδίου Μάρσαλ και Βοήθεια ως Προς το ΑΕΠ (πηγή: learnEurope)

1.1.2 Ο Ρόλος του ΟΕΟΣ

Δύο παραδοσιακά αντίθετοι πόλοι συγκρούστηκαν σε ότι αφορά την μορφή του ΟΕΟΣ. Ο Αγγλικός, παραδοσιακά σκεπτικός απέναντι στα υπόλοιπα Ευρωπαϊκά κράτη, πρόκρινε την λειτουργία του ως μια διαρκή συνδιάσκεψη. Ο Γαλλικός αντίθετα προτιμούσε ένα υπερεθνικό μόρφωμα με αρκετούς βαθμούς αυτονομίας και δικές του λειτουργίες. Σε ένα δεύτερο επίπεδο οι μικρότερες χώρες απαίτησαν ίση μεταχείριση ζητώντας ομοφωνία στις αποφάσεις και όχι οι μεγάλες χώρες να επιβάλουν τις απόψεις τους (Price, 1955, pp. 80-81). Οι διαφωνίες για τον τρόπο λειτουργίας δεν επεκτάθηκαν και στους στόχους οι οποίοι θα αφορούσαν την:

- Αύξηση της παραγωγής με κινητοποίηση όλου του διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού,
- Επιδίωξη χρηματοπιστωτικής σταθερότητας,
- Μείωση των οικονομικών εμποδίων στο εμπόριο,
- Δημιουργία συστήματος πληρωμών και
- Αποφυγή μεγάλων μακροοικονομικών ανισορροπιών.

Σε δεύτερο επίπεδο ο οργανισμός θα μελετούσε την σκοπιμότητα δημιουργίας μιας τελωνειακής ένωσης ή ακόμα και μιας ζώνης ελευθέρων συναλλαγών στην δυτική Ευρώπη. Κυριότερα όργανα για την επίτευξη των παραπάνω θα ήταν ένα συμβούλιο στο οποίο θα συζητούνταν τα σημαντικότερα ζητήματα και με συμμετοχή όλων των

μελών θα αποφάσιζε ομόφωνα και μια επταμελής εκτελεστική επιτροπή των οποίων τα μέλη θα εκλέγονταν για ετήσια θητεία. Εντός του οργανισμού δημιουργήθηκε η Ένωση Ευρωπαϊκών Πληρωμών (European Payments Union – EPU) με στόχους την προώθηση της μετατρεψιμότητας των Ευρωπαϊκών νομισμάτων, την κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών και υπέρβαση των διμερών εμπορικών εμποδίων

Το σχέδιο Μάρσαλ είχε προγραμματιστεί να ολοκληρωθεί το 1953. Μια σειρά παραγόντων, με σημαντικότερους την αυξανόμενη αντίθεση του Ρεπουμπλικανικού κόμματος και τις ανάγκες επανεξοπλισμού λόγω του πολέμου της Κορέας, οδήγησαν στο τέλος του το 1951. Ο ΟΕΟΣ υπό την επίδραση δύο μεγάλων αναδυόμενων πολιτικών δυνάμεων έδειχνε να μην έχει μέλλον. Η πρώτη αφορούσε της ολοένα αυξανόμενη δυναμική της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης σε ανώτερο του διεθνούς οργανισμού επίπεδο όπως αυτή εγκαινιάστηκε με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα το 1952. Τα έξι κράτη που την συνομολόγησαν έδειχναν έτοιμα να περάσουν στο στάδιο εκείνο της ολοκλήρωσης που προϋπέθετε απώλεια μέρους της εθνικής κυριαρχίας προκειμένου να επιτευχθούν οι κοινοί σκοποί αντίθετα με τους περιορισμούς της διακυβερνητικής μορφής του ΟΕΟΣ (Price, 1955, p. 290). Η δεύτερη πήγαζε από την ανάδυση του ρόλου του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO). Η κοινή αμυντική πολιτική οδήγησε στην μίξη στρατιωτικής και οικονομικής βοήθειας περιορίζοντας τον ρόλο του ΟΕΟΣ πλην όμως αποφασίστηκε να συνεχιστεί η λειτουργία του έστω και με περιορισμένο αντικείμενο (EUI, 2016).

Αν και πολιτικά αποδυναμωμένος ο οργανισμός συνέχισε να δραστηριοποιείται μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 50. Προετοίμασε την δημιουργία τόσο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας όσο και μιας ζώνης ελευθέρων συναλλαγών. Το τέλος του ήρθε από την οικονομική κρίση που αντιμετώπισε την περίοδο 1956-1958 και είχε ως παράπλευρη απώλεια την αποχώρηση των Ευρωπαϊκών κρατών από τον EPU το σημαντικότερο σκέλος του ΟΕΟΣ (Pitman, 1997, pp. 223-225). Μετά την υπογραφή της συνθήκης της Ρώμης ο ΟΕΟΣ δεν συνεδρίασε ξανά. Αν και όλα έδειχναν ότι ο οργανισμός είχε επιτελέσει το έργο του λίγα χρόνια μετά θα αναβίωνε έστω με διαφορετική μορφή, σε παγκόσμιο επίπεδο, και με νέα ατζέντα.

1.2 ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΕΟΣ ΣΤΟΝ ΟΟΣΑ

Από τα μέσα της δεκαετίας του 50 εκτεταμένες συζητήσεις για την απελευθέρωση του ενδο-ευρωπαϊκού εμπορίου έλαβαν χώρα στα πλαίσια του ΟΕΟΣ (Griffiths, 1997). Προτάθηκε ζώνη ελευθέρων συναλλαγών, στην οποία αντιτάχθηκε το Ηνωμένο Βασίλειο σε μια προσπάθεια να προστατέψει τα πλεονεκτήματα που απέρρεαν από την ιδιαίτερη σχέση με τις αποικίες, ή μεγάλη μείωση των δασμών και των ποσοτικών περιορισμών. Αυτόματη μείωση 25% των δασμών στο εμπόριο που γίνεται κυρίως μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών ή δημιουργία ζώνη ελευθέρων συναλλαγών που θα αφορά μόνο τα βιομηχανικά προϊόντα ήταν μερικές από τις ιδέες που κατατέθηκαν. Σε αυτό το πλαίσιο το μέλλον του οργανισμού συνδέθηκε με αυτό της ζώνης ελευθέρων συναλλαγών. Οι Ηνωμένες Πολιτείες ιδιαίτερα δεν ήθελαν να χάσουν μέρος του ανταγωνιστικού εμπορικού πλεονεκτήματος τους που θα έφερνε μια ζώνη ελευθέρων συναλλαγών στην οποία δεν θα συμμετείχαν. Η Συνθήκη της Ρώμης έδινε νέες προοπτικές στην ευρωπαϊκή συνεργασία ενώ η άνοδος του στρατηγού Ντε Γκολ στην

εξουσία έκανε την Γαλλία περισσότερο εχθρική στον διακυβερνητισμό. Παράλληλες συζητήσεις φιλελευθεροποίησης του εμπορίου γίνονταν στα πλαίσια της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT) με την Γαλλία και σε αυτό το επίπεδο να μην είναι διατεθειμένη να δεσμευτεί στην άνευ όρων παράδοση του προστατευτισμού της εγχώριας παραγωγικής βάσης. Τελικά και η Αμερικάνικη πλευρά συμφώνησε ότι προτιμότερη θα ήταν η αμοιβαία μείωση των δασμών και η φιλελευθεροποίηση στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η οποία θα ξεκινούσε από την 1/1/1959. Στο επίπεδο αυτό ο ΟΕΟΣ αντιμετώπισε την διαίρεση της ανισορροπίας των μελών του με αυτά της ΕΚ. Στην δεύτερη συμμετείχαν μόνο έξι μέλη. Επτά μέλη του ξεκίνησαν συνομιλίες για την δημιουργία δικής τους ζώνης ελευθέρων συναλλαγών.

1.2.1 Η Εμπλοκή του NATO

Σε πολιτικό επίπεδο, στα πλαίσια του NATO, διερευνήθηκε η δυνατότητα ενίσχυσης της συνεργασίας των κρατών μελών του. Ένα οικονομικό σκέλος του ψυχρού πολέμου θα ήταν εξίσου σημαντικό με το στρατιωτικό. Η διακήρυξη της Ατλαντικής Ενότητας (NATO, 1954), ένα κείμενο που υπέγραφαν προσωπικότητες όπως ο πρώην Πρόεδρος Τρούμαν, προέβλεπε, εκτός των άλλων, ήδη από το 1954:

- Την δημιουργία μιας κεντρικής μονάδας στο NATO που θα τις πολιτικές, εμπορικές και αμυντικές πολιτικές των μελών του.
- Την μείωση των δασμών και των εμπορικών περιορισμών καθώς και την απελευθέρωση της μετατρεψιμότητας των νομισμάτων.
- Την δημιουργία ενός Οικονομικού Συμβουλευτικού Συμβουλίου Η ενίσχυση της συνεργασίας θα έρχονταν από έναν νέο οργανισμό στον οποίο θα συμμετείχαν οι Ηνωμένες Πολιτείες και ο Καναδάς.

1.2.2 Ο Οικονομικός Ψυχρός Πόλεμος

Στα τέλη της δεκαετίας προτάθηκε η δημιουργία του οικονομικού μετώπου, το οποίο εκτός των άλλων θα συνέβαλε στην αντιμετώπιση της «οικονομικής επιθετικότητας» της Σοβιετικής Ένωσης προς τις χώρες του τρίτου κόσμου, μέσω της μετατροπής του ΟΕΟΣ σε Οργανισμό για την Ατλαντική Οικονομική Συνεργασία με την συμμετοχή των Ηνωμένων Πολιτειών και του Καναδά. Τελικά το Κογκρέσο έδειξε να προτιμά έναν οργανισμό που θα προέκυπτε από τον ΟΕΟΣ παρά εντός του NATO. Οι ευρωπαίοι, απρόθυμοι όπως είδαμε να του αναθέσουν περαιτέρω καθήκοντα, ήταν επίσης θετικοί στην ιδέα της μετεξέλιξης του σε ένα όχημα συνεργασίας ιδιαίτερα με τις υπόλοιπες χώρες εκτός Ευρώπης και NATO. Ειδικότερα προτάθηκε να έχει διττό ρόλο αφενός τον συντονισμό της αντίδρασης για την αντιμετώπιση των οικονομικών κύκλων αφετέρου την συνεργασία στην παροχή αρωγής στις αναπτυσσόμενες χώρες. Τέλος η Αμερικανική πλευρά δεν ήθελε η αναπτυξιακή βοήθεια να χορηγείται μέσω NATO αφού αυτό μπορεί να απέτρεπε τους επωφελούμενους από την αποδοχή της για πολιτικούς λόγους και να έδινε αφορμή στα ευρωπαϊκά κράτη να μειώσουν τις αμυντικές δαπάνες τους επικαλούμενα την αύξηση της αναπτυξιακής βοήθειας.

Στις 22-23 Ιουλίου 1960 η διάσκεψη σε επίπεδο υπουργών οριστικοποίησε τις τελευταίες λεπτομέρειες. Μετά από αρκετές παλινωδίες επιλέχθηκε η μετεξέλιξη του υπάρχοντος οργανισμού σε κάτι νέο και όχι η δημιουργία ενός από την αρχή. Στις 14 Δεκεμβρίου 1960 υπογράφηκε το προσχέδιο της συνθήκης του ΟΟΣΑ. Η λειτουργία του ξεκίνησε στις 30 Σεπτεμβρίου 1961. Ο νέος Οργανισμός ξεκίνησε να επεκτείνεται

εκτός Ατλαντικού ήδη από το 1964 με την προσχώρηση της Ιαπωνίας κάτι για το οποίο από την αρχή η Αμερικανική πλευρά επέμενε.

2 ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου η διεθνής τάξη θα βασιζόταν σε δύο πυλώνες. Στον πολιτικό ο ενοποιητικός ρόλος ανατέθηκε στα Ηνωμένα Έθνη. Στον οικονομικό δημιουργήθηκαν στο Bretton Woods το 1944 δύο οργανισμοί το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) με αποστολή την διαφύλαξη της οικονομικής σταθερότητας και η Παγκόσμια Τράπεζα (ΠΤ) με στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης. Ένας τρίτος θεσμός που θα ρύθμιζε το πλαίσιο των εμπορικών ανταλλαγών αντιμετώπισε περισσότερα εμπόδια στην δημιουργία του και πήρε την τελική του μορφή μόλις την δεκαετία του 90 ως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.

2.1 ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μετά την εγκατάλειψη του κανόνα του χρυσού τα νομίσματα των κρατών κυμαίνονταν ελεύθερα με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της διευθέτησης. Στις 22 Ιουλίου του 1944 44 χώρες υπέγραψαν στο Bretton Woods την συμφωνία για την ίδρυση του ΔΝΤ. Ρόλος του θα ήταν η διεύθυνση των ισοτιμιών των νομισμάτων των ανεπτυγμένων κρατών οι οποίες θα μπορούσαν να κυμαίνονται σε περιορισμένο εύρος. Με αυτόν τον τρόπο τόσο θα προστατευόταν το ισοζύγιο πληρωμών σε περίπτωση ανισορροπίας όσο θα δινόταν η ευελιξία στα κράτη να διορθώσουν τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας που αντιμετώπιζαν χωρίς να καταφεύγουν σε ακραία περιοριστικά μέτρα που έπλητταν τις αναπτυξιακές προοπτικές (Vreeland, 2007, pp. 5-9). Αποστολή του Ταμείου σε αυτό το πλαίσιο θα ήταν να χορηγήσει βραχυπρόθεσμα δάνεια σε κυβερνήσεις που αντιμετώπιζαν προβλήματα στο ισοζύγιο πληρωμών και κίνδυνο σοβαρής υποτίμησης του νομίσματος. Το σχέδιο που επιλέχθηκε ήταν λιγότερο φιλόδοξο από ότι αρχικά αναμενόταν έχοντας κεφάλαιο \$8,8 δισεκατομμυρίων αντί των 26 που πρότεινε ο Κέννεν. Η ανεπάρκεια των κεφαλαίων και η αδυναμία τους να αντιμετωπίσουν τα ευρωπαϊκά προβλήματα μετά τον πόλεμο ήταν ένας από τους λόγους που οδήγησε στο σχέδιο Μάρσαλ των \$13 δισεκατομμυρίων μεταξύ 1947-1953.

Πρόσβαση στα κεφάλαια του σχεδίου Μάρσαλ θα είχαν χώρες που δεν θα είχαν προσφύγει στο ΔΝΤ. Έτσι από την αρχή το Ταμείο δεν είχε τον ρόλο για τον οποίο σχεδιάστηκε. Η κινητικότητα των κεφαλαίων οδήγησε στην κατάρρευση του συστήματος που θεσπίστηκε στο Bretton Woods και στην τυπική απώλεια του ρόλου που είχε ανατεθεί στο Ταμείο στις αρχές της δεκαετίας του 70. Όπως σε όλους σχεδόν τους Οργανισμούς που πραγματεύεται η παρούσα εργασία η απώλεια αντικειμένου δεν σήμαινε την οριστική κατάργηση αλλά την αλλαγή προσανατολισμού. Έτσι το Ταμείο από τον ανεπτυγμένο κόσμο προσάρμοσε την δραστηριότητα του στις ανάγκες του αναπτυσσόμενου. Εκτός από τον δανεισμό ένας δεύτερος ρόλος του είναι η παρακολούθηση και η επιτήρηση όλων των κρατών για να διαπιστώσει αν η ισοτιμία του νομίσματος τους ανταποκρίνεται στα πραγματικά οικονομικά δεδομένα. Στον πυρήνα της παρακολούθησης βρίσκονται οι αιρεσιμότητες τα στοιχεία που πρέπει να

καλύπτει δηλαδή κάθε κράτος για να είναι επιλέξιμο για χρηματοδότηση. Τις δεκαετίες μετά την κατάρρευση του συστήματος σταθερών ισοτιμιών το εύρος τους αυξήθηκε δραματικά κυρίως ως αποτέλεσμα της σταδιακής απελευθέρωσης των ιδιωτικών χρηματικών ροών (Baker, et al., 2005, p. 135). Σε αυτό το πλαίσιο σήμερα τόσο παρέχει δάνεια σε αναπτυσσόμενες κυρίως χώρες όσο ασκεί εποπτεία επιβάλλοντας τις πολιτικές του με κύριο όχημα τις αιρεσιμότητες.

Το ταμείο έχει 189 μέλη, το σύνολο σχεδόν των χωρών, και αναφέρει ως κύριο στόχο του την εξασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς νομισματικού συστήματος, την επιτήρηση των οικονομικών πολιτικών σε εθνικό περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο και την παροχή χρηματικής και τεχνικής βοήθειας στα μέλη του σε περίπτωση ανάγκης (IMF, 2016). Εδρεύει στην Ουάσιγκτον αλλά παραδοσιακά έχει ευρωπαϊό επικεφαλής. Λαμβάνει αποφάσεις με απλή ή ενισχυμένη, 85% των ψήφων, πλειοψηφία. Οι ψήφοι δεν κατανέμονται δημοκρατικά στα κράτη αλλά ανάλογα με την συμμετοχή στο κεφάλαιο του ταμείου και τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτή, και είναι γνωστά ως quotas θέτοντας τα όρια χρηματοδότησης που μπορεί να παρασχεθεί, με τις Ηνωμένες Πολιτείες να εισφέρουν το 17,68% του κεφαλαίου, την Ιαπωνία το 6,56%, την Κίνα το 6,49%. Ανάλογα είναι τα ποσοστά ψήφων κάθε χώρας με τις ΗΠΑ να είναι η μοναδική χώρα που μπορεί να μπλοκάρει σημαντικές αποφάσεις που απαιτούν το 85% των ψήφων όπως αλλαγές στο καταστατικό ή τις ποσοστώσεις. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από το Συμβούλιο των Κυβερνητών όπου κάθε χώρα έχει έναν εκπρόσωπο συνήθως τον Υπουργό Οικονομικών ή τον Κεντρικό Τραπεζίτη. Το Εκτελεστικό Συμβούλιο εκλέγεται από το Συμβούλιο των κυβερνητών, εκτός από 5 μέλη τα οποία ορίζονται απευθείας από τις χώρες με την μεγαλύτερη συμμετοχή, και εκτελεί τις καθημερινές εργασίες του Ταμείου.

2.2 Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ο έτερος πυλώνας του παγκοσμίου συστήματος οικονομικής διακυβέρνησης που θεσπίστηκε στο Bretton Woods ονομαζόταν Διεθνής Τράπεζα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD). Η πορεία της ήταν παράλληλη με το ΔΝΤ, άλλωστε η συμμετοχή στην πρώτη έχει ως προϋπόθεση την συμμετοχή στο Ταμείο. Με την αρχική στόχευση να αφορά την ανοικοδόμηση της Ευρώπης αλλά, κυρίως λόγω του σχεδίου Μάρσαλ, τελικά να κατευθύνεται περισσότερο προς τον αναπτυσσόμενο κόσμο (Marshall, 2008, pp. 23-38). Όπως και στο Ταμείο στον πυρήνα της λειτουργίας της βρίσκεται η αναπαραγωγή του δεδομένου αναπτυξιακού μοντέλου. Το μοντέλο αυτό, της συναίνεσης της Γουάσιγκτον όπως έχει καθιερωθεί να λέγεται και στην οποία βρίσκεται η έδρα και των δύο οργανισμών, περιλαμβάνει (Tabb, 2004, p. 186) δημοσιονομική πειθαρχία, μεγαλύτερο σεβασμό των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων, επαναστόχευση αλλά και μείωση των δημοσίων δαπανών, μείωση των φορολογικών συντελεστών, απελευθέρωση των επιτοκίων, ανταγωνιστικές συναλλαγματικές ισοτιμίες, ιδιωτικοποιήσεις, απορρύθμιση, απελευθέρωση εμπορίου και απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων. Ο στόχος, όπως και στο ΔΝΤ, επιτυγχάνεται με τις αιρεσιμότητες που διέπουν την παροχή της αναπτυξιακής βοήθειας και εξασφαλίζουν την συμμόρφωση στις κατεστημένες νόρμες. Σύμφωνα με την Τράπεζα οι αιρεσιμότητες εξασφαλίζουν μια θετική εξωτερική επίδραση αφού πλην της εισφοράς των δανειακών

κεφαλαίων εξασφαλίζουν την εισροή και νέων ιδιωτικών κεφαλαίων (Tabb, 2004, p. 200).

Η Παγκόσμια Τράπεζα αποτελείται από πέντε επιμέρους κομμάτια. Η IBRD παρέχει μια σειρά προϊόντων όπως δάνεια και εγγυήσεις που συμπληρώνονται από υπηρεσίες όπως τεχνική βοήθεια και συμβουλευτική σε αξιόχρεες αναπτυσσόμενες ή μεσαίου εισοδήματος χώρες σε εθνικό και υποεθνικό επίπεδο. Η Διεθνής Αναπτυξιακή Ένωση (International Development Association – IDA) λειτουργεί ενιαία με την IBRD και παρέχει άτοκα ή χαμηλότοκα δάνεια με μεγάλες περιόδους αποπληρωμής σε φτωχότερες χώρες. Τρίτο κομμάτι ο Διεθνής χρηματοδοτικός Οργανισμός (International Finance Corporation – IFC) ο οποίος εστιάζει στον ιδιωτικό τομέα παρέχοντας δάνεια με 7-12 έτη αποπληρωμής. Τέταρτος ο Πολυμερής Οργανισμός Επενδυτικών Εγγυήσεων (Multilateral Investment Guarantee Agency – MIGA) παρέχει εγγυήσεις σε ιδιώτες που επενδύουν σε αναπτυσσόμενες χώρες με ασταθές πολιτικό περιβάλλον μειώνοντας το ρίσκο που αναλαμβάνουν. Τελευταίος πυλώνας το Διεθνές Κέντρο για την Διευθέτηση Επενδυτικών Διαφορών (International Centre for the Settlement of Investment Disputes – ICSID) το οποίο δραστηριοποιείται στην επίλυση επενδυτικών διαφορών ανάμεσα σε κράτη και ιδιώτες ή άλλα κράτη μέσω συμβιβασμού, διαιτησίας ή και διερεύνησης των πραγματικών περιστατικών.

Όμοια με το ΔΝΤ η διακυβέρνηση της γίνεται από το Συμβούλιο των Κυβερνητών, για τα σημαντικότερα θέματα, και το Συμβούλιο των Διευθυντών για την καθημερινή λειτουργία. Επίσης το σύστημα κατανομής ψήφων ευνοεί τις μεγαλύτερες με τις Ηνωμένες Πολιτείες να διατηρούν τη δυνατότητα να μπλοκάρουν καίριες αλλαγές στην Τράπεζα. Κτέχουν πάνω από το 16% της δύναμης κατά τις ψηφοφορίες και δεδομένης της απαίτησης πλειοψηφίας 85% για τις σοβαρότερες αποφάσεις μπορούν να τις μπλοκάρουν. Όπως όλοι οι οργανισμοί του επιπέδου της ξεχωρίζει επίσης για την παραγωγή γνώσης με κεντρική θέση να λαμβάνει το ετήσιο World Development Report που καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τις τάσεις στην ανάλυση της αναπτυξιακής προσπάθειας.

2.3 Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Η θεωρητική βάση στην οποία στηρίχτηκε η δημιουργία του παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) είναι η πεποίθηση ότι η απελευθέρωση του εμπορίου είναι επωφελής για το σύνολο της παγκόσμιας οικονομίας. Ήδη πριν το Bretton Woods, το 1943, οι Ηνωμένες Πολιτείες προσπάθησαν να εγκαθιδρύσουν τον Διεθνή Οργανισμό Εμπορίου (International Trade Organization – ITO) ο οποίος θα είχε στόχο την σταδιακή απελευθέρωση του εμπορίου. Τελικά και οι ίδιες οι ΗΠΑ, μερικά χρόνια αργότερα, απέρριψαν την δημιουργία του οργανισμού αυτού. Ούτε στην συνδιάσκεψη του Bretton Woods συζητήθηκε η δημιουργία του τρίτου αυτού πυλώνα της διεθνούς οικονομικής διακυβέρνησης με κύρια δικαιολογία ότι ήταν αρμοδιότητα των υπουργών εμπορίου και όχι των υπουργών οικονομικών που συμμετείχαν. Τελικά υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών στην Γενεύη το 1948 υπογράφηκε η Γενική Συμφωνία για τους Δασμούς και το Εμπόριο (General Agreement on Tariffs and Trade – GATT) την ίδια εποχή που το κογκρέσο απέρριπτε τον ITO.

Η λειτουργία της GATT βασιζόταν στους γύρους (Peet, 2009, pp. 182-193). Χωρίς σταθερή χρονική διάρκεια ή περιοδικότητα λάμβαναν χώρα σε διάφορες περιοχές και στόχευαν στην μείωση των περιορισμών του εμπορίου. Στον πυρήνα των συμφωνιών υπήρχε η αρχή της αμοιβαιότητας δίνοντας έτσι περισσότερο διακυβερνητική χροιά στην διαδικασία. Πλην αυτής απαιτούνταν ισότιμη πρόσβαση στις αγορές, ο σεβασμός της αρχής της μη διάκρισης και διαφάνεια. Η συμφωνία αφορούσε τα αγαθά και όχι τις υπηρεσίες. Συνολικά υπό την GATT έγιναν οκτώ γύροι (Γενεύης, Ανεσί, Τόρκι, δεύτερος Γενεύης, Ντίλον, Κένεντυ, Τόκιο και ο τελευταίος στην Ουρουγουάη). Ιδιαίτερα στην Ουρουγουάη διευρύνθηκε το πεδίο στις υπηρεσίες, General Agreement on Trade in Services (GATS), στα πνευματικά δικαιώματα, Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPs) και στις επενδύσεις Trade-Related Aspects of Investment Measures (TRIMs).

Στην διάσκεψη του Μαρακές ολοκληρώθηκε ο γύρος της Ουρουγουάης και συστήθηκε ο ΠΟΕ ως ο οργανισμός ομπρέλα που περιλαμβάνει πλέον όλες τις επιμέρους συμφωνίες. Η προσχώρηση στον οργανισμό προϋποθέτει πλέον την αποδοχή του συνόλου των συμφωνιών του. Στην κορυφή του βρίσκεται η Υπουργική Διάσκεψη που γίνεται τουλάχιστον μια φορά κάθε δύο χρόνια. Σε επιχειρησιακό επίπεδο το Γενικό Συμβούλιο διεκπεραιώνει τις καθημερινές εργασίες. Η πρώτη βασική σύνθεση του ονομάζεται Σώμα Επισκόπησης της Εμπορικής Πολιτικής (Trade Policy Review Body – TPRB) και είναι υπεύθυνο για τις εκθέσεις του αντίστοιχου μηχανισμού (Trade Policy Review Mechanism – TPRM). Η δεύτερη και ακόμα σημαντικότερη είναι στο Όργανο Επίλυσης Διαφορών (Dispute Settlement Body – DSB). Είναι τέτοια η δύναμη του σώματος αυτού που έχει ειπωθεί ότι διαθέτει την μεγαλύτερη δύναμη περιορισμού της εθνικής κυριαρχίας από οποιοδήποτε άλλο σώμα διεθνούς οργανισμού (Sampson, 2008).

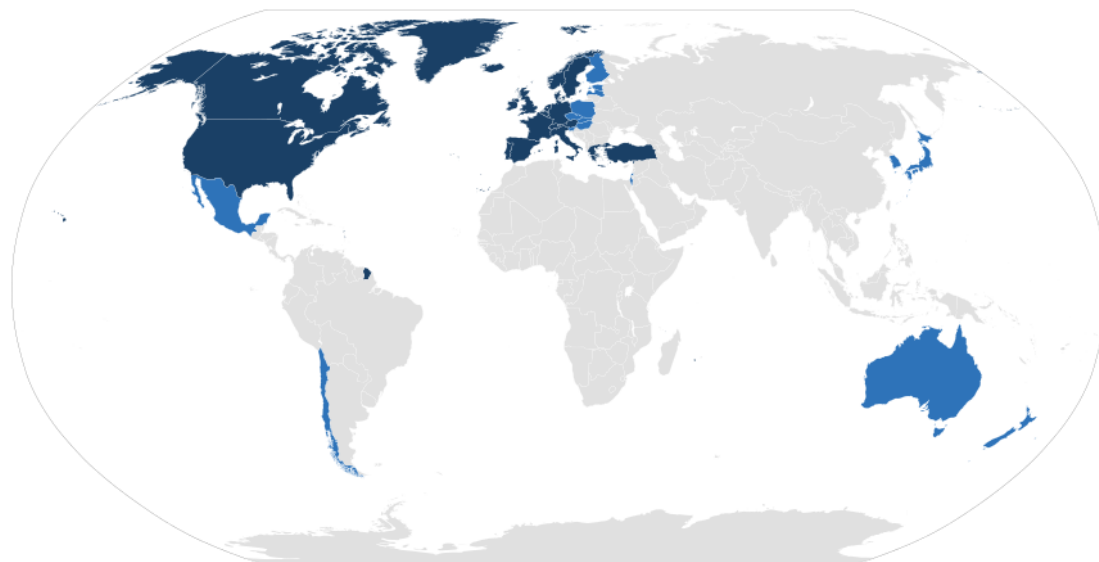
Αν και οι αποφάσεις του λαμβάνονται με συναίνεση και ο ίδιος ο Οργανισμός ισχυρίζεται ότι ποτέ δεν έχει χρειαστεί ψηφοφορία για οποιοδήποτε ζήτημα έντονη κριτική ασκείται για τον τρόπο λειτουργίας του. Γενικότερα η λειτουργία του δεν είναι διαφανής. Δεν υπάρχουν εξωτερικοί παρατηρητές και οι συζητήσεις γίνονται πίσω από κλειστές πόρτες. Για παράδειγμα η διαδικασία του πράσινου δωματίου (The Green Room Process) ουσιαστικά επιτρέπει στις ανεπτυγμένες χώρες να διαλέξουν με ποιες αναπτυσσόμενες θα διαπραγματευτούν ενώ η προσφυγή στο Όργανο Επίλυσης Διαφορών είναι τόσο δαπανηρή που οι φτωχότερες χώρες αδυνατούν να προσφύγουν ή αδυνατούν να υποστηρίξουν πειστικά τις θέσεις τους (Stiglitz & Charlton, 2005, pp. 81-84). Ο Οργανισμός έχει κατηγορηθεί για μονομέρεια υπέρ των ανεπτυγμένων και για αδιαφορία απέναντι στα προβλήματα των αναπτυσσόμενων ιδιαίτερα όταν το ελεύθερο εμπόριο δύναται να τα μεγεθύνει. Η δυναμική του όμως είναι τεράστια αφού τόσο το διεθνές εμπόριο σταθερά αυξάνεται με ρυθμούς υψηλότερους της αύξησης της παγκόσμιας παραγωγής ενώ υπό την δικαιοδοσία του βρίσκεται πλέον σχεδόν το 100% των παγκόσμιων εμπορικών ροών.

3 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Αποστολή του ΟΟΣΑ η προώθηση πολιτικών που θα ενισχύσουν την παγκόσμια οικονομία και θα βελτιώσουν την ζωή των ανθρώπων σε όλον τον κόσμο. Για να

επιτύχει τους σκοπούς του λειτουργεί ως ένα φόρουμ στο οποίο οι κυβερνήσεις μπορούν να συνεργαστούν για την επίλυση κοινών προβλημάτων παρέχοντας τους βοήθεια ώστε να κατανοήσουν τα οικονομικά δεδομένα αλλά και τις κοινωνικές αλλαγές. Ο Οργανισμός συγκρίνει τις επιδόσεις των κρατών σε διάφορους τομείς και αναδεικνύει βέλτιστες πρακτικές. Ως άμεσους στόχους του αναφέρει την επαναφορά της εμπιστοσύνης στις αγορές και στους θεσμούς που τις διευθύνουν, την διατήρηση υγιών δημοσίων οικονομικών που θα επιτρέπουν διατηρήσιμη ανάπτυξη, την προώθηση καινοτομιών και την πράσινη ανάπτυξη καθώς και την διατήρηση της ικανότητας εργασίας των ανθρώπων όλων των ηλικιών (OECD, 2016a).

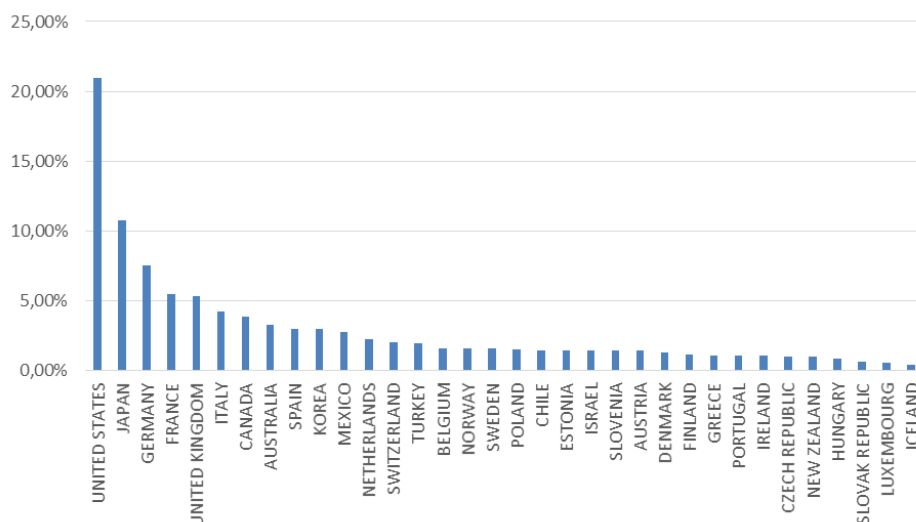
Από τα 18+2 μέλη της δεκαετίας του 60 ο ΟΟΣΑ έχει φτάσει πλέον τα 35 στα οποία συνυπολογίζεται και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η τελευταία διεύρυνση έγινε το 2010 και περιελάμβανε την Χιλή, την Εσθονία, το Ισραήλ και την Σλοβενία. Συζητήσεις έχουν γίνει και με την Ρωσική Ομοσπονδία ενώ σε εξέλιξη βρίσκονται με την Κολομβία, την Λετονία, την Κόστα Ρίκα και την Λιθουανία.

Χάρτης 2 Τα Κράτη Μέλη του ΟΟΣΑ (πηγή: OECD)

Στον παραπάνω χάρτη με σκούρο μπλε επισημαίνονται αρχικά μέλη και με ανοικτότερο τα νεότερα. Εκτός από τα μέλη αναγνωρίζει και σημαντικούς εταίρους εκτός οργανισμού με τους οποίους αναπτύσσει πολυεπίπεδη συνεργασία. Σε αυτούς περιλαμβάνονται χώρες όπως η Κίνα, η Ινδία, η Νότια Αφρική, η Ινδονησία και άλλες.

Ο προϋπολογισμός του χωρίζεται σε δύο μέρη (OECD, 2016b). Το πρώτο, για το 2016, ήταν 370 εκατομμύρια ευρώ και καλύπτεται από τα μέλη του υπολογίζοντας ένα σταθερό ποσό για όλα και ένα αναλογικό σύμφωνα με το μέγεθος της οικονομίας τους όπως φαίνεται στο διάγραμμα στην συνέχεια:

Γράφημα 1 Ποσοστό Συμμετοχής στον Προϋπολογισμό του ΟΟΣΑ (πηγή: επεξεργασία στοιχείων από OECD.org)

Το δεύτερο μέρος του προϋπολογισμού, 99 εκατομμύρια ευρώ για το 2016, καλύπτεται από εισφορές τόσο μελών όσο και μη μελών σύμφωνα με διάφορες ρυθμίσεις. Το συνολικό ποσό είναι χαμηλό σε σύγκριση με τα αντίστοιχα άλλων διεθνών οργανισμών όπως το Διεθνές νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα και προκύπτει από το γεγονός ότι ο ΟΟΣΑ δεν χορηγεί δάνεια ή οποιοδήποτε είδους βοήθεια σε κράτη. Συνεπώς ο προϋπολογισμός καλύπτει μόνο τα έξοδα λειτουργίας του.

3.1 Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Στην ηγεσία της Γραμματείας, και του Οργανισμού, βρίσκεται από το 2006 ο Μεξικανός Άνγκελ Γκουρία (OECD, 2016b). Ο εξηνταεξάχρονος οικονομολόγος έχει διατελέσει υπουργός εξωτερικών και οικονομικών στην χώρα του. Είναι μόλις ο πέμπτος Γενικός γραμματέας μετά τον Δανό Θόρκιλ Κρίστενσεν (1961-1969), τον Ολλανδό Εμίλ ΒανΛένεπ (1969-1984), τον Γάλλο Ζαν-Κλοντ Πευ (1984-1996) και τον Καναδό Ντόναλντ Τζόνστον (1996-2006).

Στην Γραμματεία εργάζονται περίπου 2.500 άτομα διαφόρων ειδικοτήτων. Το προσωπικό χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες (OECD, 2016c). Στο επιστημονικό προσωπικό ανήκουν ιδιαίτερα οικονομολόγοι και πολιτικοί αναλυτές οι οποίοι ανάλογα με τα χρόνια εμπειρίας μπορούν να τεθούν επικεφαλής σε Διευθύνσεις ή Συμβούλια. Στην δεύτερη κατηγορία ανήκει το προσωπικό που ασχολείται με μεταφράσεις και διερμηνείες. Στην τρίτη ανήκει το βοηθητικό και τεχνικό προσωπικό.

Η έδρα του είναι το Παρίσι και οι συνεδριάσεις των διάφορων επιτροπών γίνονται στο σύγχρονο συνεδριακό κέντρο του Οργανισμού που εγκαινιάστηκε το 2008. Εκτός από το Παρίσι λειτουργούν τέσσερα περιφερειακά κέντρα, στο Βερολίνο, το Τόκυο, την Πόλη του Μεξικό και την Γουάσινγκτον, τα οποία ασκούν σε περιορισμένο χωρικά επίπεδο το σύνολο των δραστηριοτήτων του Οργανισμού.

Η Γραμματεία χωρίζεται σε δεκαπέντε Διευθύνσεις. Υπάρχουν Διευθύνσεις για την επιχειρηματικότητα, την φορολογική πολιτική, την απασχόληση ή το περιβάλλον. Δεν αντιμετωπίζονται δηλαδή μόνο οικονομικά ζητήματα αλλά και γενικότερα κοινωνικά ή περιβαλλοντικά. Η Γραμματεία συλλέγει στοιχεία, προετοιμάζει αναλύσεις και

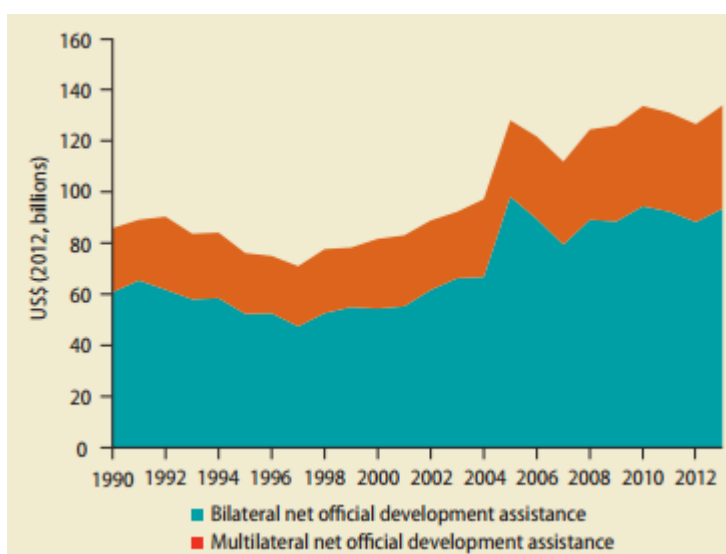
προβλέψεις για τις τάσεις που θα επικρατήσουν και την εξέλιξη των βασικών οικονομικών μεγεθών. Οι εργασίες γίνονται υπό την καθοδήγηση των μελών τα οποία η έρευνα έχει σκοπό να διευκολύνει.

3.2 ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Στον Οργανισμό λειτουργούν αυτήν την περίοδο περισσότερες από 250 επιτροπές, ομάδες εργασίας και ομάδες ειδικών με ποικίλη θεματολογία τόσο αμιγώς οικονομική όσο και ευρύτερη (OECD, 2016d). Για παράδειγμα υπό την επιτροπή για την επιστημονική και τεχνολογική πολιτική λειτουργούν το παγκόσμιο φόρουμ για την οικονομία της γνώσης, το παγκόσμιο επιστημονικό φόρουμ, η ομάδα εργασίας για την βιοτεχνολογία και την νανοτεχνολογία καθώς και η ομάδα εργασίας για την καινοτομία και την τεχνολογική πολιτική. Στις επιτροπές συμμετέχουν ετησίως περισσότεροι από 40.000 εκπρόσωποι των 35 μελών του αλλά και των χωρών που έχουν ειδική σχέση με τον Οργανισμό. Εκτός από ανταλλαγή ιδεών στις επιτροπές γίνεται και αξιολόγηση της προόδου στα θέματα που τις αφορούν.

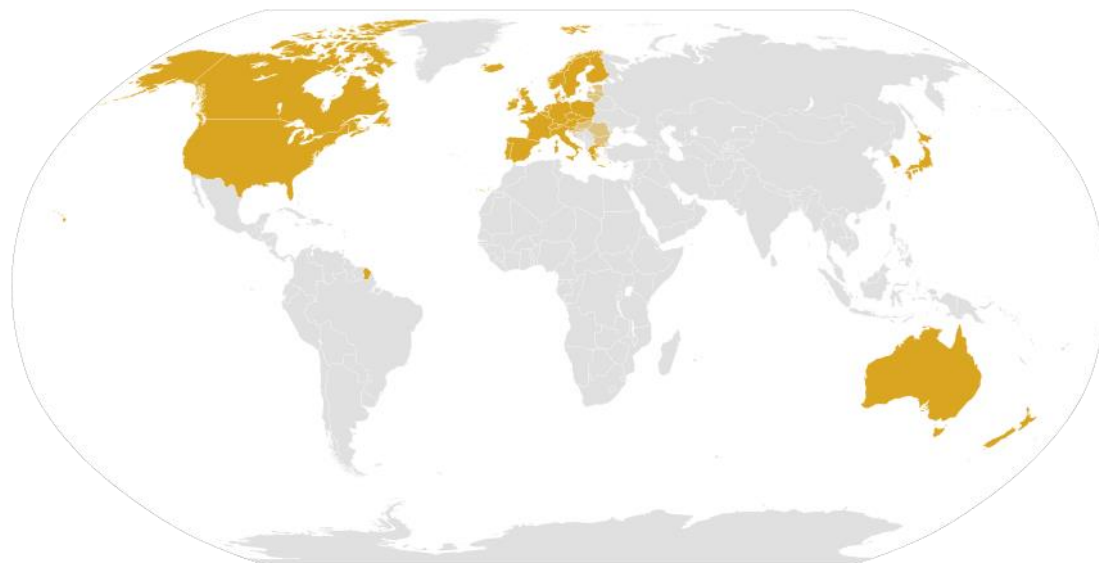
3.2.1 Η Διεύθυνση Ανάπτυξης και Συνεργασίας

Με την Παγκόσμια Τράπεζα να έχει τον ρόλο του επίσημου παρόχου αναπτυξιακής βοήθειας ο ΟΟΣΑ βρήκε διαφορετικό ρόλο στην παροχή αρωγής προς τις αναπτυσσόμενες χώρες ανάλογη με αυτή που είχε στην αρχή της λειτουργίας του ιδιαίτερα ως ΟΕΟΣ. Ο Οργανισμός αναλαμβάνει τον συντονισμό της παροχής βοήθειας από 29 χώρες μέλη του μέσω της Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Συνεργασίας (Development Co-operation Directorate CD-DAC). Η πρωτοβουλία μπορούμε να πούμε ότι είναι παλαιότερη από τον ίδιο τον Οργανισμό εφόσον δημιουργήθηκε το 1960 αρχικά ως Development Assistance Group (DAG) στα πλαίσια του ΟΕΟΣ (OECD, 2006). Την ίδια εποχή δημιουργήθηκε και η IDA το σκέλος της Παγκόσμιας Τράπεζας που δίνει δάνεια με ευνοϊκότερους όρους σε φτωχότερες χώρες. Αν και δεν διαθέτει ίδιους πόρους τα περιθώρια συνεισφοράς είναι πολύ μεγάλα με το μεγαλύτερο μέρος της διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας να προφέρεται ακόμα σε διμερές επίπεδο και όχι μέσω διεθνών οργανισμών.

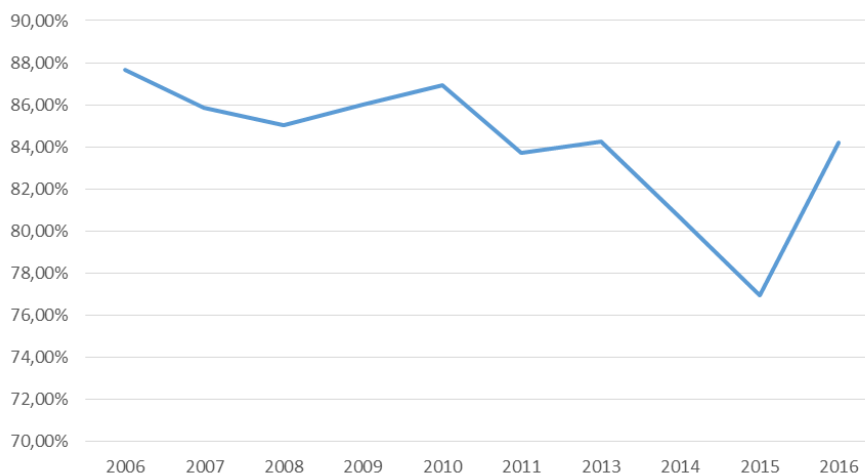
Γράφημα 2 Διμερής και Πολυμερής Βοήθεια 1990-2012 (πηγή: World Bank)

Όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα η διμερής βοήθεια παραμένει ο σημαντικότερος πυλώνας της αναπτυξιακής αρωγής προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Στις χώρες της DAC ανήκουν οι μεγαλύτεροι πάροχοι βοήθειας όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ιαπωνία και οι περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Χάρτης 3 Οι χώρες της DAC (πηγή: OECD)

Η συνεισφορά των χωρών της DAC σε απόλυτα μεγέθη είναι ένα συντριπτικό ποσοστό του συνόλου της παγκόσμιας αναπτυξιακής βοήθειας.

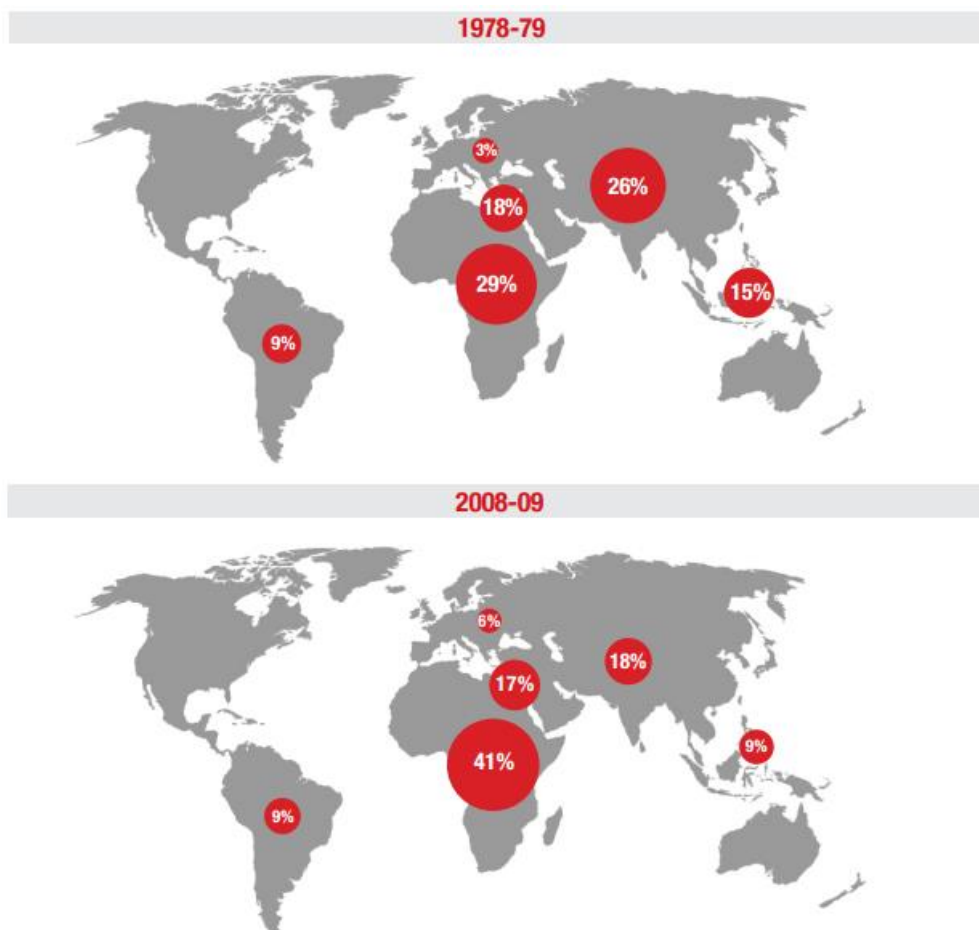
Γράφημα 3 Ποσοστό βοήθειας από τις χώρες της DAC ως προς την συνολική βοήθεια (πηγή: OECD)

Οι χώρες της DAC συνεισφέρουν σταθερά πάνω από 85% της παγκόσμιας βοήθειας μέχρι την περίοδο της κρίσης οπότε το ποσοστό πέφτει για να αρχίσει να ανεβαίνει ξανά μόλις την τελευταία διετία. Η μελέτη όμως των στοιχείων ως ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος δείχνει συνεχή πτώση της αναπτυξιακής βοήθειας έντονα μέχρι την δεκαετία του 70 και με νέα μείωση μετά το 90 και την πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων και του αναπτυξιακού ανταγωνισμού που προκαλούσαν (OECD, 2011).

Γράφημα 4 Αναπτυξιακή βοήθεια σε απόλυτα μεγέθη και ως ποσοστό του ΑΕΕ (πηγή: OECD)

Εξίσου σημαντική είναι η αλλαγή στην γεωγραφική στόχευση της αναπτυξιακής βοήθειας. Ενώ αρχικά αφορούσε σε ίδιο σχεδόν βαθμό την Ασία και την Αφρική πλέον προσανατολίζεται περισσότερο προς την δεύτερη.

Χάρτης 4 Κατανομή της αναπτυξιακής βοήθειας ανά Ήπειρο (πηγή: OECD)

Ένα από τα πρώτα ζητήματα που αντιμετώπισε η DAC ήταν η ανεπάρκεια των στοιχείων που αφορούν τις χρηματοδοτικές ροές προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Σε αυτό το πλαίσιο η πρώτη έρευνα που δημοσίευσε αφορούσε την καταγραφή των

χρηματικών ροών. Ως στόχος της DAC, για την περίοδο 2011-2015, αναφέρονταν (DAC, 2010) «η προώθηση της αναπτυξιακής συνεργασίας και άλλων πολιτικών που θα συνεισφέρουν στην βιώσιμη ανάπτυξη, στην φιλική για τους φτωχούς ανάπτυξη, την μείωση της φτώχειας, την βελτίωση του επιπέδου ζωής στις αναπτυσσόμενες χώρες, και σε ένα μέλλον που καμία χώρα δεν θα εξαρτάται από την εξωτερική βοήθεια».

Για να επιτύχει τους στόχους της η Επιτροπή παρακολουθεί και εκτιμά την παροχή βοήθειας από τον επίσημο τομέα καταγράφοντας και κοινοποιώντας τα απαραίτητα στατιστικά στοιχεία. Αναλύει πολιτικές και πρακτικές ιδιαίτερα σε σχέση με διεθνώς συμφωνημένους στόχους και προωθεί την αμοιβαία μάθηση. Παρέχει αναλύσεις, καθοδήγηση και καλές πρακτικές στα μέλη της και σε όλη την παγκόσμια κοινότητα ώστε να ενισχυθεί η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της αναπτυξιακής βοήθειας. Αναλύει και συνεισφέρει στον ανασχηματισμό της αρχιτεκτονικής του παγκόσμιου ιστού παροχής βοήθειας. Προωθεί σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς νέες οπτικές για τα δημόσια αγαθά και την συνεκτικότητα των πολιτικών. Συνεργάζεται με χώρες, αλλά και με ιδιώτες ή μη κυβερνητικές οργανώσεις, που δεν είναι μέλη του στην αναπτυξιακή προσπάθεια ώστε να εξασφαλίσει την καλύτερη δυνατή περιεκτικότητα των προγραμμάτων της.

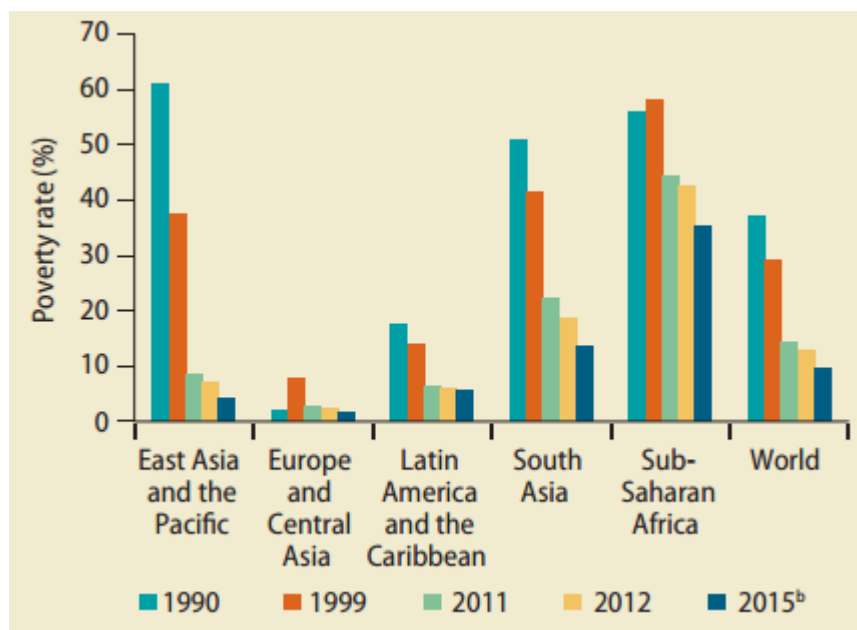
Η δράση της DAC έχει επικριθεί για αρκετούς λόγους. Ένας εμφανής, ποσοτικός, ήδη αναλύθηκε και αφορά την μείωση του ποσοστού συνεισφοράς από τα κράτη που την αποτελούν στο πέρασμα του χρόνου πέφτοντας από το 0,51% του ΑΕΕ το 1961 στο 0,35% του 80 και σε ακόμα περισσότερο στην συνέχεια. Ένας δεύτερος ότι αποκλείει τους δικαιούχους από την διαδικασία αξιολόγησης των αναγκών και τα κριτήρια τίθενται μόνο από τις χώρες που προσφέρουν βοήθεια τόσο σε ότι αφορά την παροχή της όσο και την αξιολόγηση της συνεισφοράς της. Ένας τρίτος αφορά κάποιες από τις αρχικά μοναδικές λειτουργίες του, ιδιαίτερα την συλλογή στατιστικών, που, μετά την δεκαετία του 70, γίνονται και από άλλους οργανισμούς και ιδιαίτερα την Παγκόσμια Τράπεζα δημιουργώντας επικαλύψεις. Τέλος ιδιαίτερη κριτική ασκείται στην πολιτική διάσταση που δόθηκε στην βοήθεια αποκλείοντας τις κομμουνιστικές χώρες, την προσπάθεια διατήρησης των μετά αποικιακών κρατών στην σφαίρα επιρροής του δυτικού κόσμου, στην εστίαση σε χώρες που υπήρχε απειλή να γίνουν κομμουνιστικές και στην εκτροπή κεφαλαίων προς ευρωπαϊκές χώρες προκειμένου να αντιμετωπίσουν ελλείμματα στο εμπορικό τους ισοζύγιο με τις Ηνωμένες Πολιτείες (Schmelzer, 2016, pp. 237-238).

3.2.2 Οι Στόχοι της Χιλιετίας

Ήδη από το 1996 ο Οργανισμός εκπονήθηκε έκθεση για τους αναπτυξιακούς στόχους που θα πρέπει οι χώρες μέλη του να υποστηρίξουν ενόψει της νέας χιλιετίας και με ορίζοντα που έφτανε μέχρι το 2015 (OECD, 1996). Ιδιαίτερη έμφαση δίνονταν στους οικονομικούς στόχους (μείωση φτώχειας τουλάχιστον στο μισό), στην κοινωνική ανάπτυξη (εκπαίδευση, ισότητα, σύστημα υγείας κλπ.) και στην προστασία του περιβάλλοντος. Τελικά υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών εκπονήθηκαν οι Στόχοι της Χιλιετίας (Millennium Development Goals – MDGs) οι οποίοι σε μεγάλο βαθμό είναι ίδιοι με αυτούς της έκθεσης του 1996. Η τελική διακήρυξη περιελάμβανε 8 στόχους που χωρίζονται περαιτέρω σε 21 επιμέρους μετρήσιμα αποτελέσματα:

- Εξάλειψη της ακραίας φτώχειας και της πείνας,
- Επίτευξη παγκόσμιας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,
- Προώθηση της ισότητας των φύλων και ενίσχυση των γυναικών,
- Μείωση της παιδικής θνησιμότητας,
- Βελτίωση της υγείας των μητέρων,
- Καταπολέμηση του AIDS, της ελονοσίας και άλλων ασθενειών,
- Διασφάλιση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας,
- Ανάπτυξη παγκόσμιας συνεργασίας για ανάπτυξη.

Τα αποτελέσματα των Στόχων κρίθηκαν εντυπωσιακά. Η μελέτη των στοιχείων που αφορούν την φτώχεια δείχνει ότι όντως αυτή μειώθηκε δραματικά τα τελευταία χρόνια, τουλάχιστον στην απόλυτη μορφή της.

Γράφημα 5 Ποσοστό Φτώχειας σε Πέντε περιοχές και Παγκόσμια (πηγή: World Bank)

Ο ορισμός του ακραία φτωχού πλέον περιλαμβάνει όσους έχουν στην διάθεση τους λιγότερα από \$1,90 ημερησίως σε όρους ισοδυναμίας αγοραστικής δύναμης. Οι στόχοι τις χιλιετίας επιτυγχάνονται παντού εκτός από την υποσαχάρια Αφρική.

Παρά τις επιτυχίες υπάρχει η γενικότερη αίσθηση ότι η φτώχεια επιμένει και η πρόοδος δεν περιλαμβάνει τους πραγματικά φτωχότερους των οποίων η θέση σε σχέση με τους πλουσιότερους υποβαθμίζεται συνεχώς (UN, 2015). Οι στόχοι επίσης δεν επιτυγχάνονται σε ότι αφορά την ισότητα των φύλων. Η διαφορά στο εισόδημα φτωχότερων – περισσότερο πλούσιων αλλά και αγροτικών – αστικών περιοχών διευρύνεται. Η κλιματική αλλαγή και η περιβαλλοντική υποβάθμιση απειλούν όλο και περισσότερο τα φτωχά μέρη του πλανήτη. Οι συγκρούσεις συνεχίζουν να αποτελούν την μεγαλύτερη απειλή στην πρόοδο της αναπτυξιακής διαδικασίας. Περισσότεροι από 800 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και το ποσοστό τους μετά την κρίση του 2008 αυξήθηκε φανερόντας την τρωτότητα των χαμηλότερων στρωμάτων στις δυσμενείς εξελίξεις.

Οι στόχοι της χιλιετίας δέχτηκαν κριτική κυρίως για την γενικότητα, την ακαμψία και το περιορισμένο εύρος τους. Ακόμα και η επιτυχία τους θεωρήθηκε κυρίως επίτευγμα της Κίνας αφού το μεγαλύτερο μέρος της προόδου μετρήθηκε σε αυτήν, ιδιαίτερα σε απόλυτα νούμερα, και ανέβασε όλη την Ασία και το σύνολο του κόσμου.

3.2.3 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Την θέση των στόχων της χιλιετίας πήραν οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης (Sustainable Development Goals – SDGs). Πλέον επικεντρώνονται σε 17 σημεία (World Bank Group, 2016). Γίνονται περισσότερο αναλυτικοί με τους επιμέρους στόχους της χιλιετίας να χωρίζονται σε περισσότερους όπως ο πρώτος που αφορά την εξάλειψη της ακραίας φτώχειας και πείνας που έσπασε σε δύο στόχους με τον πρώτο να αφορά την εξάλειψη της φτώχειας σε όλες της τις μορφές και ο δεύτερος την εξάλειψη της πείνας, την επίτευξη διατροφικής ασφάλειας, την βελτίωση της διατροφής και την προαγωγή της βιώσιμης αγροτικής παραγωγής. Το σύνολο των στόχων διέπει η ιδέα της βιωσιμότητας και της αειφορίας. Οι στόχοι αφορούν την φτώχεια, την διατροφή, την υγεία, την εκπαίδευση, την ισότητα των φύλλων, το νερό, την ενέργεια, την οικονομική ανάπτυξη, τις υποδομές, τις ανισότητες, την κατοικία, την κατανάλωση, το κλίμα, τα οικοσυστήματα της θάλασσας και της ξηράς, τους θεσμούς και την παγκόσμια συνεργασία για διατηρήσιμη ανάπτυξη.

Ο Οργανισμός θέτει τις δυνάμεις του στην υπηρεσία των στόχων αντιστοιχίζοντας τους στόχους με τα μέσα που μπορούν να τους υπηρετήσουν στην καθημερινή του λειτουργία. Για παράδειγμα η Διεύθυνση Δημόσιας Διακυβέρνησης και Περιφερειακής Ανάπτυξης έχει κεντρικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων για τους οποίους θεωρείται σημαντικότερη η συνεισφορά της δημόσιας διοίκησης. Ασχολείται δηλαδή με τον δεύτερο στόχο μηδενική πείνα, τον πέμπτο ισότητα φύλλων, τον έκτο καθαρό νερό και υγιεινή, τον ένατο βιομηχανία – καινοτομία και υποδομές, τον ενδέκατο βιώσιμες πόλεις και κοινωνίες και τον δέκατο έκτο ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί. Στα πλαίσια της αναπτυξιακής προσπάθειας εκδίδεται ετήσια η ιδιαίτερα επιδραστική έκθεση για την αναπτυξιακή συνεργασία (Development Co-operation Report) η οποία εστιάζει στους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης.

Και αυτοί οι στόχοι δέχονται έντονη κριτική. Είναι πολύ γενικοί μη μετρήσιμοι και δεν ιεραρχούν τις πραγματικές ανάγκες, δεν είναι πραγματιστικοί ενώ και ο όρος βιώσιμοι δεν είναι επαρκώς κατανοητός (Easterly, 2015). Κριτική γίνεται για τον αριθμό τους, 169 στόχοι για 17 ευρύτερους σκοπούς, είναι υπερβολικά φιλόδοξοι και δεν υπάρχει περίπτωση να διατεθούν τα απαραίτητα χρήματα, θα απαιτούσαν ετησίως το 4% του παγκόσμιου ΑΕΠ όταν διατίθεται λιγότερο από το 0,7%, δεν διακρίνουν τις διαφορές σε κάθε περιφέρεια που απαιτούν διαφορετική προσέγγιση επειδή είναι πολύ στενοί (The Economist, 2015).

3.3 ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Το οικονομικό τμήμα του ΟΟΣΑ (OECD, 2016c) είναι μια επιδραστική πηγή οικονομικής ανάλυσης και ελέγχου της προόδου κάθε χώρας. Η δουλειά του δημοσιεύεται με διάφορους τρόπους. Στα κείμενα εργασίας, Working Papers, δημοσιεύονται αναλύσεις που αφορούν την οικονομική κατάσταση και τις πολιτικές σε σειρά θεμάτων όπως η ανάπτυξη, η παραγωγικότητα, η εργασία, η μετανάστευση, το

περιβάλλον, ο ανταγωνισμός κλπ. Αποτελούν την επιστημονική συνεισφορά των οικονομολόγων του Οργανισμού και δεν εκφράζουν ούτε τον ίδιο ούτε τα μέλη του.

Η Οικονομική Επισκόπηση, Economic Outlook, είναι η επίσημη τοποθέτηση του Οργανισμού τόσο για τις οικονομικές τάσεις όσο και για τις επιδόσεις των χωρών. Δημοσιεύεται κάθε δύο χρόνια και περιλαμβάνει εκτός από αναλύσεις και προβλέψεις για τις μελλοντικές τάσεις. Αφορά τα μέλη του αλλά και τις μεγαλύτερες οικονομίες εκτός Οργανισμού. Περιλαμβάνει τα σημαντικότερα μακροοικονομικά μεγέθη όπως την συναθροιστική ζήτηση και προσφορά, δείκτες τις αγοράς εργασίας, τους κύριους ιδιωτικούς και δημόσιους λογαριασμούς, τα εμπορικά μεγέθη και τα ισοζύγια πληρωμών. Η προετοιμασία του γίνεται από τους ειδικούς του Οργανισμού για κάθε χώρα σε συνεργασία με ειδικούς σε κάθε θέμα λαμβάνοντας υπόψη μεταβλητές που αφορούν και τις υιοθετούμενες πολιτικές. Για τις τελευταίες γίνονται εκτεταμένες συζητήσεις και αξιολογήσεις με οικονομολόγους που εργάζονται στις κυβερνήσεις των κρατών καθώς και στους άλλους μεγάλους διεθνείς οργανισμούς όπως το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών. Οι απόψεις των κρατών όπως διατυπώνονται στις διάφορες επιτροπές λαμβάνονται υπόψη δεν αντανακλώνται όμως απαραίτητα στην τελική έκδοση της μελέτης.

Κριτική έχει ασκηθεί για την ακρίβεια των προβλέψεων, τις προκαταλήψεις που συνοδεύουν τις μελέτες αυτές και για τα αραιά διαστήματα που δημοσιεύονται. Σε έρευνα του ίδιου του Οργανισμού για την ακρίβεια των προβλέψεων του (OECD, 2014) προέκυψε ότι οι προβλέψεις ήταν περισσότερο αισιόδοξες για χώρες που ακολουθούσαν το κυρίαρχο, για τον ΟΟΣΑ, υπόδειγμα και είχαν περισσότερο ανοιχτές οικονομίες.

Η τρίτη σημαντική συνεισφορά του Οικονομικού Τμήματος αφορά τις Οικονομικές Έρευνες, Economic Surveys, και την επιτήρηση κάθε χώρας, Country Surveillance. Αφορούν επίσης τα μέλη του και τις σημαντικότερες οικονομίες. Προετοιμάζονται από την επιτροπή οικονομικής και αναπτυξιακής ανασκόπησης, Economic and Development Review Committee – EDRC, και έχουν διετή ορίζοντα. Στην πάροδο του χρόνου η στόχευση άλλαξε και πλέον δεν αφορά τόσο μακροοικονομικά μεγέθη όσο την επίδραση που έχουν διάφορες πολιτικές στην αναπτυξιακή διαδικασία. Το πλαίσιο των πολιτικών αυτών είναι ευρύ περιλαμβάνοντας την αγορά εργασίας, τον ανταγωνισμό, το ανθρώπινο κεφάλαιο, τις αγορές κεφαλαίων, την διατηρήσιμη ανάπτυξη, την κοινωνική προστασία, την φορολογία, την υγεία και τις δημόσιες δαπάνες. Οι έρευνες προσπαθούν να αναγνωρίσουν τις συνδέσεις των πολιτικών με τις μακροοικονομικές επιδόσεις για παράδειγμα (OECD, 2016e) «η αγορά κατοικίας δεν επηρεάζει μόνο το που και πως ζούνε οι άνθρωποι αλλά και την μακροοικονομική σταθερότητα και την νομισματική πολιτική». Κάθε έρευνα ξεκινά με μία μονοσέλιδη σύνοψη των ευρημάτων που ακολουθείται από την αξιολόγηση της κατάστασης και συστάσεις και μετά ακολουθεί η λεπτομερής ανάλυση. Οι συστάσεις και η αξιολόγηση της κατάστασης αποτελούν την βάση της αξιολόγησης από ομότιμους, που θα αναλυθεί στην συνέχεια, στα πλαίσια της EDRC.

Στην διαδικασία συμμετέχουν ανώτεροι αξιωματούχοι από τις χώρες που εξετάζονται με διττό στόχο. Αφενός επιδιώκεται τα συμπεράσματα να είναι η κοινή συνισταμένη

των απόψεων του Οργανισμού και της ίδιας της χώρας. Αφετέρου επιδιώκεται η ιδιοκτησία, ownership, των προτάσεων από την χώρα η οποία είναι κρίσιμη για την εφαρμογή όσων συμφωνήθηκαν. Προετοιμάζονται από δύο οικονομολόγους, συχνά σε συνεργασία με άλλους επιστήμονες, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι και για τις ενδιάμεσες, εξαμηνιαίες, αναλύσεις. Της διαδικασίας προηγείται επίσκεψη στην χώρα και ανάλυση της κατάστασης με κρατικούς και ιδιωτικούς παράγοντες, την ακαδημαϊκή κοινότητα αλλά και φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

3.4 ΚΕΝΤΡΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Στην παγκοσμιοποιημένη και ιδιαίτερα ανοιχτή σύγχρονη οικονομία ιδιαίτερα έντονος είναι ο φορολογικός ανταγωνισμός μεταξύ των κρατών προκειμένου να προσελκύσουν επιχειρήσεις και η αντίστοιχη προσπάθεια των πολυεθνικών κυρίως εταιρειών να μειώσουν ή να εξαλείψουν το φορολογικό τους βάρος. Σε αυτό το πλαίσιο το Κέντρο Φορολογικής Πολιτικής και Διοίκησης (Centre for Tax Policy and Administration) δημιουργήθηκε για να συντονίζει την φορολογική πολιτική των μελών του ώστε να αντιμετωπιστεί η φοροδιαφυγή σε όλες τις εκφάνσεις προστατεύοντας πάντα την ανταγωνιστικότητα των ανοικτών οικονομιών τους. Δραστηριοποιείται σε σειρά θεμάτων όπως στην συνεργασία των κρατών για αποφυγή επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, στην φοροαποφυγή μέσω μεταφοράς κερδών, στους φόρους κατανάλωσης, στην επίλυση διαφωνιών μεταξύ των κρατών σε περιπτώσεις διπλής φορολόγησης, στην ανταλλαγή πληροφοριών, στην φοροαποφυγή μέσω μεταφερόμενων τιμών, στην σχέση φορολογίας και εγκλήματος, στις φορολογικές συμφωνίες, την φορολογική διοίκηση καθώς και στην ανάλυση των φορολογικών πολιτικών.

3.4.1 Harmful Tax Competition

Το 1998 δημοσιεύτηκε από τον Οργανισμό η μελέτη Επιζήμιος Φορολογικός Ανταγωνισμός, Ένα Αναδύομενο Παγκόσμιο Ζήτημα (Harmful Tax Competition, An Emerging Global Issue) (OECD , 1998). Η μελέτη είχε ζητηθεί δύο χρόνια νωρίτερα τόσο από την υπουργική διάσκεψη του Οργανισμού όσο και από την διάσκεψη του G7 και ανατέθηκε στην επιτροπή δημοσιονομικών ζητημάτων. Στόχος της ήταν να καταγραφούν και να αναλυθούν τόσο οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής και των άλλων μορφών αποφυγής φορολόγησης όσο και οι μέθοδοι που προτείνονται για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην πολυμερή αντιμετώπιση του φαινομένου θεωρώντας ότι διμερείς ή μονομερείς προσπάθειες δεν θα έχουν αποτέλεσμα. Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι η απελευθέρωση των αγορών και η παγκοσμιοποίηση είναι οι κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης συνεπώς δεν αμφισβητείται το κυρίαρχο δόγμα αλλά γίνεται προσπάθεια να βελτιωθεί. Θεωρεί ότι η ανάπτυξη πρέπει να βασιστεί σε πραγματικό ανταγωνισμό και όχι σε φορολογικές διευκολύνσεις οι οποίες τον νοθεύουν.

Οι προτάσεις της έκθεσης περιλάμβαναν κατευθυντήριες γραμμές για τα επιβλαβή προτιμησιακά φορολογικά καθεστώτα. Την δημιουργία φόρουμ στο οποίο θα αναλύονται οι επιβλαβείς φορολογικές πρακτικές. Την δημιουργία εντός ενός έτους από το φόρουμ λίστας με τους «φορολογικούς παραδείσους». Συστάσεις για δράσεις σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας και θέματα στα οποία πρέπει να γίνει περεταίρω έρευνα.

Της πρωτοβουλίας του ΟΟΣΑ προηγήθηκε η έκδοση κώδικα δεοντολογίας από το Συμβούλιο Οικονομικών της ΕΕ (ECOFIN). Σε αυτό, το νομικά μη δεσμευτικό, κείμενο συμφωνήθηκε η απόσυρση επιβλαβών φορολογικών μέτρων και η αποχή από θέσπιση νέων. Δόθηκε ένας ευρύς ορισμός των κριτηρίων που χαρακτηρίζουν ως επιβλαβή μια φορολογική πρακτική. Φορολογία που είναι σημαντικά χαμηλότερη από ότι γενικά στην εν λόγω χώρα. Προνόμια που αφορούν μόνο μη κατοίκους. Φορολογικά κίνητρα σε δραστηριότητες απομονωμένες από την εγχώρια οικονομία τα οποία συνεπώς δεν έχουν επίπτωση στην εσωτερική φορολογική βάση. Φορολογικά προνόμια ακόμα και αν δεν υπάρχει πραγματική οικονομική δραστηριότητα. Η φορολόγηση των πολυεθνικών να μην εναρμονίζεται με τους διεθνείς κανόνες ειδικότερα αυτούς του ΟΟΣΑ. Η έλλειψη διαφάνειας. Αν και παρουσιάζει ομοιότητες με την πρωτοβουλία του Οργανισμού έχει μια πολύ σημαντική διαφορά. Ενώ η πρωτοβουλία της ΕΕ καλύπτει το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας αυτή του ΟΟΣΑ αναφέρεται μόνο στις υπηρεσίες και ιδιαίτερα στις χρηματοπιστωτικές.

Η δυσκολία αντιμετώπισης του φαινομένου είναι εμφανής ήδη από την προσπάθεια ορισμού του «φορολογικού παραδείσου» για τον οποίο δεν υπάρχουν διεθνώς συμφωνημένα κριτήρια. Ο ίδιος ο Οργανισμός αναφέρει ως τέτοια την έλλειψη φορολόγησης, την έλλειψη διαφάνειας, την απουσία ανταλλαγής πληροφοριών με άλλες κυβερνήσεις και την απουσία δέσμευσης να υπάρχει όντως πραγματική οικονομική δραστηριότητα. Σε έναν άλλο ακριβέστερο ορισμό της έλλειψης διαφάνειας αναφέρεται ως το νομικό σύστημα που χρησιμοποιείται προκειμένου να αποτραπεί η φορολόγηση σε ένα άλλο νομικό σύστημα (Bendell & Doyle , 2014, p. 254). Το πρόβλημα της διακρατικής φορολόγησης προκύπτει όταν μια επιχείρηση δραστηριοποιείται και σε αγορές εκτός της χώρας καταγωγής της. Πλην των άλλων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων η μετακίνηση μπορεί να γίνει και λόγω φορολογικών κινήτρων που νοθεύουν τον ανταγωνισμό. Συνεπώς πρέπει να απαντηθεί το ερώτημα σε ποια χώρα θα φορολογηθεί μια θυγατρική σε αυτήν της καταγωγής ή εκεί που δραστηριοποιείται (Kenen, 1994, pp. 295-299). Με την ανάπτυξη των πολυεθνικών το ζήτημα της διπλής φορολόγησης, επιβολή φόρου και στις δύο χώρες, έγινε τελικά ζήτημα μη φορολόγησης και στην λύση αυτού κλήθηκε να συνεισφέρει ο ΟΟΣΑ. Αυτό που επιχείρησε είναι να επιτύχει την φορολογική ουδετερότητα που θα άφηνε τις άλλες ανταγωνιστικές δυνάμεις να δράσουν.

3.4.2 Η Αποτυχία της Πρωτοβουλίας

Ήδη στο πρώτο κείμενο που δημοσιεύτηκε υπήρχαν παραπομπές σε δηλώσεις από το Λουξεμβούργο και την Ελβετία που εξέφραζαν τις επιφυλάξεις τους για την πρωτοβουλία και ιδιαίτερα για τον ορισμό του φορολογικού παραδείσου. Οι δύο χώρες εξαιρέθηκαν από την εφαρμογή των κανόνων αφού διαφορετικά θα μπορούσαν να μπλοκάρουν την πρωτοβουλία (Eccleston, 2012, pp. 68-80). Άλλη μια αρνητική εξέλιξη για τέτοιου είδους πρωτοβουλίες ήρθε με την αλλαγή ηγεσίας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η περισσότερο συντηρητική κυβέρνηση Μπους ήταν γενικά αρνητική σε περιοριστικές ρυθμίσεις στην διεθνή οικονομική σκηνή. Αντίθετα προώθησε την φορολογική εθνική κυριαρχία αλλά και γενικά την μείωση της φορολογίας υπακούοντας στην λογική των οικονομικών της προσφοράς. Μικρή αλλαγή επήλθε όταν έγινε αντιληπτό ότι η έλλειψη διαφάνειας μπορεί να βοηθήσει την χρηματοδότηση τρομοκρατικών επιθέσεων μετά την εντεκάτη Σεπτεμβρίου υποστηρίζοντας την

ανάγκη περισσότερης διαφάνειας. Η μεγαλύτερη σύγκρουση όμως ήταν ανάμεσα στα μικρότερα κράτη που επωφελούνταν και στον Οργανισμό. Με μία σειρά αντιρρήσεων, όπως ότι σκοπός του Οργανισμού ήταν να ευνοήσει τα πλουσιότερα κράτη ή ότι δεν τους δίνεται επαρκής χρόνος να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες αλλαγές, κατάφεραν να μην κινητοποιηθεί η Κοινωνία των Πολιτών υπέρ της πρωτοβουλίας. Το πέτυχαν πείθοντας την κοινή γνώμη ότι αυτός ήταν ο μόνος τρόπος να αναπτύξουν τον τριτογενή τομέα τους και ότι τα οφέλη θα ήταν πολύ μικρότερα από το κόστος που θα αντιμετώπιζαν (Sharman & Mistry, 2008). Οι μεγάλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί συντάχθηκαν φυσικά με τα αιτήματα των μικρών αυτών κρατών.

Ακόμα σημαντικότερη ήταν η κριτική για την προσπάθεια του Οργανισμού να επιβάλλει κανόνες σε χώρες που δεν είναι μέλη του όταν μέλη του όπως το Λουξεμβούργο και η Ελβετία ασκούν παρόμοιες πρακτικές. Συνεπώς δεν εξασφαλιζόνταν το σημαντικότερο νομιμοποιητικό στοιχείο δηλαδή οι ίσοι όροι του ανταγωνισμού. Ο Οργανισμός απάντησε δεχόμενος ότι δεν θα επιβάλλει κυρώσεις σε μη μέλη αν πρώτα όλα τα μέλη δεν συμμορφωθούν. Στην συνέχεια προσπάθησε να περάσει σταδιακά κάποιες βελτιώσεις στα φορολογικά συστήματα σε διεθνές επίπεδο. Αρχικά πέρασε την Συμφωνία Ανταλλαγής Πληροφοριών σε Φορολογικά Θέματα, Agreement on Exchange of Information on Tax Matters 2002, η οποία όμως απαιτούσε αίτημα και δεν γινόταν αυτόματα όπως οι περισσότερο φιλόδοξοι ήλπιζαν. Η ελαστικοποίηση των κριτηρίων μείωσε τις περιπτώσεις που αναγνωρίζονταν ως φορολογικοί παράδεισοι από σε 5, το 2004, από 35, το 2000. Η ανταλλαγή πληροφοριών γίνονταν μέσω διμερών συμφωνιών οι οποίες αποδείχτηκαν δύσκολες και ελάχιστες φορές είχαν αποτέλεσμα.

3.4.3 Η Δεύτερη Ευκαιρία Μετά την Οικονομική Κρίση

Μια δεύτερη ευκαιρία για την πρωτοβουλία εμφανίστηκε μετά το ξέσπασμα της τελευταίας οικονομικής κρίσης. Η ανάδυση του ρόλου του G20 εκφράστηκε, εκτός των άλλων, με την προσπάθεια ρύθμισης της αγοράς των παραγώγων και των μεγάλων κερδοσκοπικών κεφαλαίων. Η ανάγκη αντίδρασης στην κρίση έδωσε την ευκαιρία στους διεθνείς οργανισμούς να προωθήσουν την ατζέντα τους ως μια μορφή τεχνικής αντιμετώπισης των ζητημάτων που προέκυψαν. Έτσι ο ΟΟΣΑ σε συνεργασία με το φόρουμ των υπουργών οικονομικών του G20 κατάφερε να προωθήσει την ατζέντα του για την φορολόγηση. Η φιλοδοξία του προγράμματος έφτασε μέχρι και στην πιθανότητα επιβολής κυρώσεων σε όσες χώρες δεν συμμορφώνονται. Έχοντας πάρει το μάθημα της προηγούμενης αποτυχίας τελικά εστίασε σε περισσότερο εφικτούς στόχους όπως η διαφάνεια και όχι σε περιοριστικούς όπως το ύψος της φορολογίας. Η όλη προσπάθεια έγινε σε συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς όπως το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα ή τα Ηνωμένα Έθνη ο καθένας ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησής τους.

Τελικά τουλάχιστον 100 χώρες συνεργάζονται στο φιλόδοξο πρόγραμμα καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, Base erosion and profit shifting, το οποίο περιλαμβάνει 15 ενέργειες ώστε να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο οι οποίες αφορούν (OECD, 2015) σύγχρονα θέματα όπως η ψηφιακή οικονομία. Την σύγκλιση των εθνικών πρακτικών. Τους κανόνες ελέγχου των ξένων επιχειρήσεων. Τις ενδοομιλικές συναλλαγές. Τον περιορισμό των προτιμησιακών καθεστώτων και την αύξηση της διαφάνειας. Εξασφαλίσεις ότι δεν θα γίνει καταστρατήγηση των κανόνων. Αλλαγές

στον ορισμό της έδρας μιας επιχείρησης που είναι κρίσιμος για φορολογικούς λόγους. Την μέτρηση και παρακολούθηση των περιπτώσεων της φοροδιαφυγής. Την παροχή έγκαιρων πληροφοριών για τις προσπάθειες φοροδιαφυγής. Την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς του μηχανισμού επίλυσης των διαφωνιών. Την δημιουργία ενός πολυμερούς σώματος που θα διαχειρίζεται τις φορολογικές παραβάσεις.

Μετά την θέσπιση των κανόνων η πρωτοβουλία περιλαμβάνει διατάξεις για την παρακολούθηση της εφαρμογής. Για αυτήν συνεργάζεται ο Οργανισμός με τις χώρες του G20. Η παρακολούθηση θα αφορά τουλάχιστον τα τέσσερα ελάχιστα μέτρα (OECD, 2016e) δηλαδή τις διατάξεις που αποτρέπουν την παραβίαση της συνθήκης, την τυποποιημένη διαδικασία αναφοράς για κάθε χώρα, την διαδικασία αξιολόγησης από ομότιμους προκειμένου να διαπιστωθούν επιβλαβείς φορολογικές πρακτικές και μια συμφωνία για τον μηχανισμό επίλυσης διαφωνιών. Για τις χώρες με χαμηλή δυναμικότητα ανάπτυξης και εφαρμογής πολιτικών προβλέφθηκε η δημιουργία εργαλειοθήκης σε συνεργασία με το ΔΝΤ, τα Ηνωμένα Έθνη και την Παγκόσμια Τράπεζα.

Συμπερασματικά η υιοθέτηση της πρωτοβουλίας εξαρτιόταν από τέσσερις παράγοντες. Την υποστήριξη των μεγαλύτερων δυνάμεων. Ένα ισχυρό καθεστώς που θα επέβαλλε την συμμόρφωση. Την ευθυγράμμιση με κυρίαρχες τάσεις της οικονομικής σκέψης και με εσωτερικές πολιτικές συγκυρίες. Οι μεγάλες δυνάμεις δεν είδαν θετικά την πρωτοβουλία αφού όχι μόνο οι Ηνωμένες Πολιτείες αλλά και χώρες από την Ευρώπη αντιτάχθηκαν. Στο δεύτερο επίπεδο δεν υπήρχε κόστος μη συμμόρφωσης ή ήταν ασήμαντο για κάθε χώρα που βασιζόνταν στην ύπαρξη ιδιαίτερου φορολογικού καθεστώτος. Στο τρίτο ο όποιος έλεγχος της φορολογίας ήταν αντίθετος στον απόλυτο φιλελευθερισμό που κυριαρχούσε στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας. Τέλος και οι εσωτερικοί συσχετισμοί δεν ευνόησαν την προσπάθεια ιδιαίτερα με την αλλαγή από Δημοκρατικούς σε Ρεπουμπλικάνους στις ΗΠΑ.

3.5 Η ΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Ο Οργανισμός δεν εκδίδει νομικά δεσμευτικές αποφάσεις ούτε διαχειρίζεται άμεσα χρήματα. Είναι ευκολότερο λοιπόν να επιδιώκει, και να πετυχαίνει, την λήψη αποφάσεων συναινετικά. Με την ίδια φιλοσοφία λειτουργεί και ως προς τον τρόπο πίεσης για την εφαρμογή των συμφωνηθέντων και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.

3.5.1 Αξιολόγηση από ομότιμους

Ο Οργανισμός δεν διαθέτει μέσα πίεσης προς τα μέλη του ώστε να τα υποχρεώσει να ακολουθήσουν τις προσταγές του. Οι αποφάσεις του, οι οποίες σε κάθε περίπτωση λαμβάνονται με συναίνεση, δεν είναι νομικά δεσμευτικές. Ούτε μπορεί να προσφέρει κάποια χρηματοδοτικά κίνητρα ανάπτυξης δράσης. Από την αρχή της λειτουργίας του χρησιμοποίησε μια εναλλακτική μέθοδο η οποία ονομάστηκε αξιολόγηση από ομότιμους (Peer Review). Η μέθοδος αυτή αν και έχει χρησιμοποιηθεί και από άλλους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, έχει συνδεθεί ιδιαίτερα με τον ΟΟΣΑ.

Η διαδικασία περιλαμβάνει πάντα την βάση στην οποία θα δομηθεί, τα συμφωνημένα κριτήρια και τις αρχές βάσει των οποίων θα μετρηθεί η απόδοση της κάθε χώρας, τους

δρώντες οι οποίοι θα την εκτελέσουν και τις διαδικασίες μέσω των οποίων θα προκύψει το τελικό αποτέλεσμα (Pagani, 2002). Οι αρχές, τα κριτήρια και τα μέτρα που χρησιμοποιούνται μπορούν να περιλαμβάνουν συστάσεις και κατευθυντήριες γραμμές για ζητήματα πολιτικής, δείκτες και τιμές αναφοράς ή ακόμα την συμμόρφωση με νομικά δεσμευτικές αρχές. Σε κάθε περίπτωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα ή συνδυασμός κριτηρίων. Κάθε χώρα βρίσκεται τόσο στην θέση του εξεταστή όσο και του εξεταζόμενου πάντα με την αρωγή της γραμματείας.

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε τρεις φάσεις. Στην πρώτη γίνεται η προετοιμασία της διαδικασίας η οποία συχνά περιλαμβάνει και αυτοαξιολόγηση από την χώρα που θα εξεταστεί. Το δεύτερο στάδιο είναι αυτό της διαβούλευσης ανάμεσα στην Γραμματεία και τις χώρες που θα κάνουν την αξιολόγηση από την μία και την αξιολογούμενη από την άλλη. Σε αυτή την φάση υπάρχουν επαφές με τις αρμόδιες υπηρεσίες της χώρας ενώ μπορεί να εμπλακεί με συμβουλευτικό ρόλο και η κοινωνία των πολιτών ή ομάδες εμπειρογνομόνων και ακαδημαϊκών. Η Γραμματεία προετοιμάζει ένα σχέδιο τελικής έκθεσης σύμφωνα με ένα δεδομένο πρότυπο. Σε πολλές περιπτώσεις το προσχέδιο κοινοποιείται τόσο στις χώρες που αξιολογούν όσο και σε αυτές που αξιολογούνται και γίνονται τελικές διορθώσεις. Το τελικό στάδιο είναι αυτό της αξιολόγησης. Γίνεται σε ένα συμβούλιο που συμμετέχουν όλες οι πλευρές. Συζητήσεις ακόμα και διαπραγματεύσεις μεταξύ των πλευρών, με την εξεταζόμενη χώρα να έχει συνήθως την πρωτοβουλία, στις οποίες επιρροή μπορούν να ασκήσουν και μη κυβερνητικές οργανώσεις οδηγούν στην τελική έκθεση για κάθε περίπτωση. Συνήθης είναι η αποδοχή της έκθεσης με συναίνεση και η έκδοση δελτίου τύπου με τα βασικά ευρήματα.

Η διαδικασία μπορεί να εξυπηρετήσει πλήθος στόχων (Pagani, 2002, pp. 11-12). Να γίνει βάση διαλόγου για την αξιολόγηση και αλλαγή πολιτικών. Ενισχύει την διαφάνεια και την λογοδοσία με την παρουσίαση της λογικής των κανόνων και των πρακτικών που ακολουθούνται και αυτός είναι ο λόγος που συχνά ο Οργανισμός επιδιώκει την δημοσιοποίηση των εγγράφων και των αξιολογήσεων. Μπορεί να οδηγήσει στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και να βελτιώσει τις ικανότητες των κρατών. Τέλος συνεισφέρει καίρια στην συμμόρφωση των κρατών με τις νόρμες του Οργανισμού και των βέλτιστων διεθνών πρακτικών. Η συμμόρφωση γίνεται με ήπιο τρόπο χωρίς νομική δεσμευτικότητα και επιβολή ποινών. Σε αυτό το πλαίσιο είναι προφανές ότι η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας εξαρτάται από την ύπαρξη κοινής βάσης και την αμοιβαία εμπιστοσύνη όλων των συμμετεχόντων.

3.5.1.1 Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη από το 2000 έχει υιοθετήσει έναν παρόμοιο μηχανισμό για τα ζητήματα που δεν εμπίπτουν στις αποκλειστικές ή συντρέχουσες αρμοδιότητες της αλλά ανήκουν στην αρμοδιότητα των χωρών. Συγκεκριμένα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, στις 24 Μαρτίου 2000, θεσπίστηκε η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού (Μούσης, 2011). Στοχεύει στην δημιουργία πλαισίου συνεργασίας ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ που θα οδηγήσει στην διάδοση και οικειοθελή υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών. Βασίζεται σε διακυβερνητική συνεργασία με την Επιτροπή να έχει εποπτικό ρόλο και τα υπόλοιπα όργανα της ΕΕ να μην εμπλέκονται. Βασίζεται ιδιαίτερα (EUR-Lex, 2016): στον από κοινού προσδιορισμό των προς επίτευξη στόχων (αποφασίζονται από το Συμβούλιο), σε μέσα μέτρησης που έχουν οριστεί από κοινού

(στατιστικές, δείκτες, κατευθυντήριες γραμμές), στη συγκριτική αξιολόγηση, στη σύγκριση δηλαδή των επιδόσεων των χωρών της ΕΕ και στην ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών (εποπτεία που διενεργείται από την Επιτροπή). Είναι προφανείς οι ομοιότητες με την αντίστοιχη πρακτική του ΟΟΣΑ με την Επιτροπή να έχει τον ρόλο της Γραμματείας.

Ένας τομέας στον οποίο η ΕΕ δρα υποστηρικτικά είναι αυτός της απασχόλησης, των κοινωνικών υποθέσεων και της κοινωνικής ένταξης. Η Επιτροπή (Επιτροπή, 2016) συντονίζει και παρακολουθεί τις εθνικές πολιτικές, προωθεί την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών σε τομείς όπως η απασχόληση, η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η συνταξιοδότηση, εκπονεί νόμους και παρακολουθεί την εφαρμογή τους σε τομείς όπως τα εργασιακά δικαιώματα και ο συντονισμός των καθεστώτων κοινωνικής ασφάλισης. Αναλύοντας την πολιτική συνεργάζεται με σειρά εταίρων όπως με εθνικές κυβερνήσεις, οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών, με ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά μέσα όπως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Επιτροπή, 2014), με μη κυβερνητικές οργανώσεις με ανάλογο πεδίο δράσης, με εμπειρογνώμονες και άλλους ευρωπαϊκούς οργανισμούς. Ο διάλογος γίνεται σε δύο επίπεδα. Σε διεπαγγελματικό περιλαμβάνει οργανισμούς τομέων όπως κατασκευαστικού, εμπορικού, δημοσίου, μικρομεσαίων επιχειρήσεων κλπ. Σε τομεακό περιλαμβάνει τους κοινωνικούς εταίρους δηλαδή οργανώσεις των εργαζομένων και των εργοδοτών. Πλην των εσωτερικών δρόμων συμμετέχουν άλλοι διεθνείς οργανισμοί όπως, ΟΟΣΑ ή το G20, εκπρόσωποι χωρών σε διαδικασία ένταξης, γειτονικές χώρες αλλά και άλλες χώρες και ενώσεις από όλα τα μέρη του κόσμου.

Βάση της αξιολόγησης και της ανάλυσης επιπτώσεων είναι οι δείκτες που έχουν καθορισθεί στην στρατηγική Ευρώπη 2020. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει στοιχεία από όλον τον κύκλο ζωής της πολιτικής. Εκ των προτέρων αξιολόγηση επιπτώσεων στο στάδιο που ακόμα δεν έχουν ληφθεί αποφάσεις. Αξιολόγηση κατά την διάρκεια εφαρμογής της πολιτικής ή ενδιάμεση αξιολόγηση. Εκ των υστέρων αξιολόγηση αφού ολοκληρωθεί η παρέμβαση.

Η διαδικασία της αξιολόγησης από ομότιμους είναι πολυμερής (Επιτροπή, 2016α). Στην ενωσιακή ορολογία ονομάζεται Πρόγραμμα Αμοιβαίας Μάθησης (Mutual Learning Programme – MPL). Στο επίκεντρο η χώρα που επιθυμεί να μοιραστεί την εμπειρία της σε κάποιον τομέα που αφορά την απασχόληση, τις κοινωνικές υποθέσεις και την κοινωνική ένταξη. Μπορούν να προσκληθούν μέχρι 10 κράτη που θα εξετάσουν την πολιτική. Κάθε χώρα συμμετέχει με έναν κυβερνητικό αξιωματούχο μαζί με έναν εμπειρογνώμονα που ορίζεται από την ομάδα του κάθε προγράμματος. Ένας άλλος ανεξάρτητος ερευνητής παρουσιάζει μια ευρύτερη οπτική του θέματος που αναλύεται. Μαζί με τον εκπρόσωπο της Επιτροπής ο αριθμός των συμμετεχόντων κυμαίνεται συνήθως ανάμεσα σε 25 με 35 άτομα.

Η διαδικασία δίνει την ευκαιρία στα κράτη να παρουσιάσουν τις πρωτοβουλίες τους, να ανταλλάξουν πληροφορίες, εμπειρίες και καλές πρακτικές, να αναπτύξουν την κριτική σκέψη, να αξιολογηθούν προγράμματα και παρεμβάσεις και να θέσουν πρότυπα απόδοσης για κάθε πεδίο που αφορούν. Σε ένα άλλο επίπεδο συντελεί στην δημιουργία ευρωπαϊκών δικτύων ανταλλαγής απόψεων και διάχυσης της γνώσης. Η διαδικασία είναι αμοιβαία επωφελής αφού σαφώς στο επίκεντρο είναι οι χώρες που

εξετάζεται αλλά πάντα υπάρχει αμφίδρομη ανταλλαγή πληροφοριών και πρακτικών ώστε να επιλεχθούν οι βέλτιστες. Η διαδικασία διαρκεί μιάμιση ημέρα και ξεκινά με παρουσίαση από την οικοδέσποινα της πολιτικής που θα αναλυθεί. Ακολουθεί συζήτηση και στην συνέχεια δημιουργούνται ομάδες ανάλυσης ειδικότερων θεμάτων.

3.5.1.2 Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Η παρακολούθηση κάθε χώρας από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) βασίζεται στην συλλογή εκτενών στατιστικών στοιχείων και δεδομένων για κάθε θέμα που μπορεί να το απασχολεί. Ήδη από την συμμετοχή του στο ΔΝΤ κάθε κράτος αναλαμβάνει την υποχρέωση να δέχεται τις συμβουλές του σε σταθερή βάση. Η επιτήρηση μπορεί να είναι πολυμερής ή διμερής (Lombardi & Woods, 2008). Η πολυμερής εποπτεία εκφράζεται ιδιαίτερα με τις περιοδικές εκδόσεις του Ταμείου όπως το World Economic Outlook (WEO) και το Global Financial Stability Report (GSFR). Στις εκδόσεις αυτές διαχέει την πληροφορία και τις θέσεις του σε σημαντικά ζητήματα. Ιδιαίτερα λόγω της φύσης των θεμάτων προσφέρει ανάλυση συλλογικών λύσεων και τις συνεργατικές διαδικασίες μέσα από τις οποίες αυτές θα προκύψουν. Οι συζητήσεις σε αυτά τα θέματα είναι ευρείες και οδηγούν σε συνεργασία ανάμεσα σε κυβερνήσεις για να αντιμετωπιστούν τα όποια προβλήματα. Έτσι κάθε κυβέρνηση είναι σε θέση να εσωτερικοποιήσει τις εξωτερικότητες που προκύπτουν από την δράση της. Στην πράξη όμως η μέθοδος θεωρείται αναποτελεσματική αφού δεν δείχνει να οδηγεί σε πραγματική συμμόρφωση και αλλαγή υποδείγματος στα περισσότερα θέματα.

Περισσότερο αποτελεσματική δείχνει η πρακτική της διμερούς επιτήρησης. Σε αυτήν εμπλέκονται άμεσα αξιωματούχοι του ΔΝΤ και του κράτους που αξιολογείται. Το τεχνικό προσωπικό του Ταμείου προετοιμάζει ένα ενημερωτικό σημείωμα το οποίο έχει τον ρόλο της ατζέντας. Σε κάθε κράτος εκτός από τα στελέχη της κυβέρνησης συνδιαλέγεται και με άλλους δρώντες όπως τις Κεντρικές Τράπεζες, τα Κοινοβούλια αλλά και εργοδοτικές οργανώσεις (IMF, 2016). Στο τέλος της διαδικασίας ετοιμάζει μια αναφορά για την πρόοδο που σημειώθηκε η οποία αναλύεται στο Εκτελεστικό Συμβούλιο και οι απόψεις του μεταφέρονται στην υπό εξέταση χώρα. Η διαδικασία ξεκινά και ολοκληρώνεται εντός του ΔΝΤ αλλά τελευταία έχει βελτιωθεί με την δημοσίευση δελτίου τύπου από κάθε χώρα στο οποίο δημοσιεύεται η ανάλυση του Εκτελεστικού Συμβουλίου και συνοδεύεται από ανάλυση της κατάστασης. Η διαδικασία είναι περισσότερο επωφελής για την κάθε χώρα αλλά κριτική έχει ασκηθεί γιατί στον πυρήνα της δεν διακρίνει τις ιδιαιτερότητες κάθε περίπτωσης αλλά αντιμετωπίζει κάθε πεδίο και κάθε χώρα ομογενοποιημένα.

Ένας τρίτος τρόπος εποπτείας και άσκησης πίεσης έμμεσα είναι η παροχή πληροφοριών στις αγορές. Με αυτό τον τρόπο κατευθύνει την πίεση των αγορών δίνοντας κίνητρο στις κυβερνήσεις να υιοθετήσουν πολιτικές φιλικότερες στο κυρίαρχο πρότυπο. Σε αυτό το πλαίσιο έχει αναπτυχθεί η πρωτοβουλία καθορισμού προτύπων που θα πρέπει να ακολουθούνται στις οικονομικές και χρηματοπιστωτικές πρακτικές (IMF, 2001). Και σε αυτή τη διαδικασία υπάρχει κριτική ότι οι αγορές δεν ανταποκρίνονται στις προσαγές του ΔΝΤ αφού προτιμούν άλλα κανάλια ενημέρωσης για τις πολιτικές των κρατών.

3.5.1.3 Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) έχει την ιδιαιτερότητα ότι στο πεδίο δραστηριοποίησης του πρέπει οι συμφωνίες να τηρούνται από όλα τα μέρη συνεπώς ένας αποτελεσματικός μηχανισμός εποπτείας είναι απαραίτητος. Στην καρδιά του συστήματος βρίσκεται ο μηχανισμός εποπτείας της εμπορικής πολιτικής (Trade Policy Review Mechanism – TPRM) ο οποίος θεσπίστηκε στον γύρο της Ουρουγουάης και αναφέρεται στις σελίδες 379 έως 381 του παραρτήματος της συμφωνίας για τον ΠΟΕ. Ο στόχος του είναι διττός και αφορά τόσο την εξασφάλιση της συμμόρφωσης των μελών του με τις διατάξεις όσο και την αξιολόγηση των επιπτώσεων των συμφωνιών (WTO, 2016). Σε ένα δεύτερο επίπεδο επιδιώκεται η διαφάνεια στην διαδικασία λήψης αποφάσεων από τα μέλη του. Ιδιαιτερότητα του μηχανισμού ότι δεν γίνεται με την ίδια περιοδικότητα για όλες τις χώρες. Η συχνότητα εξαρτάται από το μέγεθος της συνεισφοράς του εξεταζόμενου στο διεθνές εμπόριο. Για τις μεγαλύτερες (Ιαπωνία, Κίνα, Ηνωμένες Πολιτείες, ΕΕ) είναι διετής, στις επόμενες 16 τετραετής και για τις υπόλοιπες εξαετής.

Η διαδικασία ξεκινά στις χώρες με την σύνταξη της λεπτομερούς αναφοράς εμπορικής πολιτικής (Trade Policy Review Body – TPRB). Παράλληλα η Γραμματεία του ΠΟΕ προετοιμάζει έκθεση των πολιτικών και των μέτρων που έχουν ληφθεί στη χώρα που εξετάζεται. Η έκθεση αυτή αποτελεί την βάση των συζητήσεων με την χώρα που εξετάζεται και οι οποίες αφορούν ευρύτερα θέματα όπως η γενικότερη κατάσταση της χώρας και οι επιδιώξεις της. Μετά το τέλος της εξέτασης τα αποτελέσματα δημοσιεύονται. Τα αποτελέσματα του TPRM δεν είναι δεσμευτικά αλλά συνεισφέρουν (WTO, 2015, p. 53) στην αύξηση της διαφάνειας και την κατανόηση των χρησιμοποιούμενων πρακτικών, στην βελτίωση της ποιότητας του δημοσίου διαλόγου σε διακυβερνητικό επίπεδο για τα θέματα που συζητούνται και στην πολυμερή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των πολιτικών στο διεθνές εμπόριο.

Μετά το 2009 με βάση το TPRM και με απαίτηση του G20 εκπονούνται κοινές εκθέσεις από τον ΠΟΕ, την Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD) και τον ΟΟΣΑ. Καλύπτονται πέντε τομείς τα μέτρα εμπορικής πολιτικής, τα μέτρα οικονομικής πολιτικής, τα μέτρα που αφορούν τις επενδύσεις, μέτρα χρηματοδότησης του εμπορίου και οι τελευταίες οικονομικές/εμπορικές τάσεις. Η έκθεση χωρίζεται στο εμπορικό και το επενδυτικό σκέλος με το πρώτο να προετοιμάζεται από τον ΠΟΕ και το άλλο από τους δύο άλλους οργανισμούς πάντα με στοιχεία που παρέχει ο ΠΟΕ.

3.5.2 Συζητήσεις Στρογγυλής Τραπέζης

Αν στην αξιολόγηση από ομότιμους τα θέματα είναι συνήθως περιορισμένα στις συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης (Roundtables) η προσέγγιση είναι ευρύτερη. Σε σχέση με ένα βασικό ζήτημα αναπτύσσεται προβληματική για μεγάλο αριθμό παραγόντων που μπορεί να επηρεάζουν την εξέλιξη του. Σκοπός η αναζήτηση ιδεών και η παροχή οδηγιών προς τα κράτη με μια περίληψη των εργασιών να δημοσιεύεται μερικούς μήνες μετά.

Την προετοιμασία τους αναλαμβάνει η Γραμματεία η οποία έχει τουλάχιστον τρεις δραστηριότητες να επιτελέσει πριν ξεκινήσουν. Ετοιμάζει μια λίστα με τα θέματα που θα συζητηθούν, σημειώσεις επί αυτών και ένα σενάριο των συζητήσεων (Carroll &

Kellow, 2011, pp. 35-36). Μέσω αυτών έχει την δυνατότητα να επηρεάσει την κατεύθυνση των συνομιλιών. Με τις λίστες, issues letter, να αφορούν την θεματολογία της συνάντησης. Προσφέρει σημειώσεις, background notes, οι οποίες παρέχουν πληροφόρηση για τις τελευταίες εξελίξεις στα θέματα που θα συζητηθούν και αναλύσεις των επιπτώσεων τους. Στην βάση αυτών γίνονται ανοικτές συζητήσεις ανάμεσα σε εκπροσώπους χωρών τόσο του ΟΟΣΑ όσο και εκτός αυτού έτσι ο Οργανισμός λαμβάνει πληροφόρηση για τις εξελίξεις και τις τάσεις στα θέματα που αναλύονται από όλες τις πλευρές. Οι συζητήσεις αυτές αποτελούν ένα ανοικτό φόρουμ στο οποίο γίνεται ευρύτερη ανάλυση των θεμάτων που απασχολούν τον Οργανισμό. Οι οποιοσδήποτε συμφωνίες ή νέες πρωτοβουλίες πηγάζουν σε μεταγενέστερα βήματα. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι συζητήσεις αυτές είναι οι, ευρύτερες, βάσεις μελλοντικών πρωτοβουλιών και ζητημάτων.

3.6 Ο ΟΟΣΑ ΣΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Ο Οργανισμός δεν παρέχει χρήματα, όπως το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα, δεν έχει ρυθμιστική δράση, όπως ΠΟΕ, δεν έχει την δημοκρατική νομιμοποίηση των Ηνωμένων Εθνών ούτε την πολιτική δύναμη άτυπων θεσμών όπως το G20. Διαθέτει τα λιγότερα μέλη από οποιονδήποτε άλλο οργανισμό τέτοιας επιδραστικότητας και είναι περισσότερο ένα κλαμπ των ανεπτυγμένων χωρών του παγκόσμιου βορρά. Τα καθήκοντα του εκτείνονταν σε τρεις διαστάσεις (Wolfe, 2008, pp. 27-28). Η πρώτη αφορούσε το εσωτερικό του και την ρύθμιση των αλληλεπιδράσεων των οικονομιών των χωρών μελών. Η δεύτερη, εξωστρεφής, πήγαζε από την ανάγκη των μελών του να κατευθύνουν τις οικονομικές εξελίξεις στα μη μέλη. Η τρίτη αφορά την αποτελεσματικότητα του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος.

Η δράση του δεν είναι περιορισμένη αλλά καλύπτει την θεματική ποικίλων οργανισμών (Wolfe, 2008, pp. 33-40). Στους πρώτους κλυδωνισμούς του συστήματος που εγκαθιδρύθηκε στο Bretton Woods, το 1958, οι συζητήσεις για την ανεύρεση λύσης έγιναν στα πλαίσια αυτού και όχι του, περισσότερο αρμόδιου, ΔΝΤ. Ακόμα και στον τομέα του εμπορίου χρησίμευσε ως όχημα μείωσης των ποσοστώσεων, η οποίες συχνά λειτουργούν απαγορευτικά για το εμπόριο, ενώ η μείωση του ύψους των δασμών αφέθηκε στην GATT.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο ο Οργανισμός προσπαθεί να καλλιεργήσει το προφίλ του αμερόληπτου τεχνοκράτη (Porter & Webb, 2008). Η διάσταση αυτή ενισχύεται από την συμμετοχή των κρατών σε διαδικασίες, όπως η αξιολόγηση από ομότιμους, που γίνονται σε εθελοντική βάση και επηρεάζουν τόσο τους αξιωματούχους κάθε κράτους όσο και το κοινό. Σε επίσης κρίσιμο επίπεδο ηγήθηκε των αλλαγών του νέου δημοσίου μάνατζμεντ, New Public Management (NPM), αξιολογώντας κυρίως τα αποτελέσματα του στις χώρες μέλη που το υιοθέτησαν. Οι αξιολογήσεις δημοσιεύθηκαν σε εκδόσεις υπό τον τίτλο Public Sector Modernisation. Αφορούσαν την αγορά εργασίας στον Δημόσιο τομέα, τις δομικές αλλαγές, την διακυβέρνηση για καλύτερη απόδοση, την ανοιχτή διακυβέρνηση και την λογοδοσία και τον έλεγχο. Στα συμπεράσματα από τις αξιολογήσεις (OECD, 2005) τονίζεται η αποτελεσματικότητα της διοίκησης απόδοσης, προωθούνται προσεγγίσεις αγοράς στην δημόσια διοίκηση με την ανάθεση στον ιδιωτικό τομέα έργων που εκτελούσε ο δημόσιος και η μετατροπή της σχέσης εργασίας

των δημοσίων υπαλλήλων σε αντιστοιχία με αυτή των ιδιωτικών. Αναγνωρίζει ότι η μετάβαση είναι μια δύσκολη διαδικασία η οποία ενδεχομένως να έχει και, αθέλητες, αρνητικές συνέπειες. Θεωρεί ότι μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την άσκηση πίεσης και ιδιαίτερη σημασία δίνει στην αναγνώριση των τάσεων και των ιδιαιτεροτήτων κάθε χώρας. Οι προτάσεις αυτές προφανώς κινούνται στα πλαίσια των πλέον ακραίων τάσεων του NPM λειτουργώντας ως ιδεολογικός προπομπός των εξελίξεων που έφερε στην διακυβέρνηση των κρατών τις τελευταίες δεκαετίες.

Οι σχέσεις του Οργανισμού με την κοινωνία των πολιτών μπορούν να χωριστούν σε δύο περιόδους. Την πρώτη, περίπου μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 90, παρέμεινε κρατοκεντρικός. Αγνόησε τις οργανώσεις της βάσης και τα αιτήματα που έρχονταν από κάτω. Κρίσιμη καμπή υπήρξε η αποτυχία της πρωτοβουλίας για μια πολυμερή συμφωνία για τις επενδύσεις, *Multilateral Agreement on Investment*, η οποία ματαιώθηκε από τις αντιδράσεις των κοινωνικών οργανώσεων. Η κριτική εστίαζε στην υποβάθμιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων και στην ανεπαρκή προστασία του περιβάλλοντος. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που αντιτάχθηκαν έδρασαν σε όλα τα επίπεδα (Tieleman, 2000, pp. 14-15). Η στρατηγική τους περιελάμβανε την ενημέρωση και την κινητοποίηση των πολιτών, την άσκηση πίεσης στις κυβερνήσεις, την διεθνοποίηση των δράσεων, την ενημέρωση αξιωματούχων και πολιτικών, την διοργάνωση καίριων και έντονα συμβολικών δράσεων και την δημιουργία δικτύων των αντιτιθέμενων οργανώσεων. Ο Οργανισμός αναγνώρισε την ισχύ των κινημάτων και ανοίχτηκε σε αυτά στην συνέχεια. Με διάφορες πρωτοβουλίες ενσωμάτωσε μέρος της κοινωνίας των πολιτών στις διαδικασίες του χωρίς όμως ποτέ να αποποιηθεί τον κρατοκεντρικό του χαρακτήρα και την λειτουργία από πάνω προς τα κάτω (Woodward, 2008). Εισήλθε έτσι σε μια διαδικασία πολυμερούς διακυβέρνησης της οποίας οι δρώντες δεν ανήκουν μόνο σε κράτη και υπερεθνικά μορφώματα αλλά και στην βάση σε επίπεδο κοινωνίας πολιτών.

Ο Οργανισμός δραστηριοποιείται σε θέματα τα οποία θεωρούνται εσωτερικά αλλά όλο και περισσότερο απαιτούν διεθνή συνεργασία (Mahon & McBride, 2008, pp. 276-280). Για να έχει την απαραίτητη αποδοχή και νομιμοποίηση λειτουργεί ως παραγωγός γνώσης. Σε αυτό το πλαίσιο και λειτουργώντας περισσότερο ως ένας όμιλος πλουσίων χωρών προωθεί την υιοθέτηση αλλά και την βελτίωση του κυρίαρχου οικονομικού υποδείγματος.

4 Η ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Μετά την κρίση του 2008 ο ΟΟΣΑ, κυρίως σε συνεργασία με το G20, δραστηριοποιήθηκε στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσεως στα προβλήματα που ανέκυψαν και ιδιαίτερα στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο οικονομικό σύστημα. Σε αυτό το πλαίσιο συνεργάστηκε και με την Ελληνική Κυβέρνηση προσφέροντας την τεχνογνωσία του σε ζητήματα ρυθμιστικής δράσης του κράτους. Με την χώρα να βρίσκεται σε ένα πολύ δύσκολο οικονομικά σημείο κλήθηκε, το 2012, να αναγνωρίσει ρυθμιστικά εμπόδια στην ανταγωνιστικότητα ώστε να ανακτηθεί η χαμένη δυναμική σημαντικών κλάδων της οικονομίας της.

4.1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ένας τομέας που ο Οργανισμός δραστηριοποιείται έντονα είναι αυτός της δημόσιας διοίκησης. Αναλύει την λειτουργία της τόσο κανονιστικά όσο και εκτελεστικά. Για κάποιες χώρες, όπως εκτός της Ελλάδας η Ρουμανία και το Μεξικό, εκπόνησε εκτεταμένη μελέτη για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας από την σκοπιά των κανονιστικών εμποδίων (OECD, 2016f). Η προβληματική εκκίνησε από τις πολύ χαμηλές επιδόσεις στον δείκτη PMR (Project Market Regulation Index) με τον οποίο καταγράφεται η ανοικτότητα της αγοράς και συνεπακόλουθα, σύμφωνα με τον Οργανισμό, η φιλικότητα της προς την επιχειρηματικότητα και την λειτουργία του ανταγωνισμού.

Μια πρώτη έκθεση δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2013 και μια δεύτερη αναμένεται να εκδοθεί εντός του 2016. Για την τελευταία ο Οργανισμός δημοσιεύει ένα χρονοδιάγραμμα του έργου που ξεκίνησε τον Φεβρουάριο και αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Νοέμβριο. Η αρχή γίνεται με την χαρτογράφηση της νομοθεσίας σε κάθε τομέα ενδιαφέροντος. Στην συνέχεια εντοπίζονται διατάξεις που μπορεί να αποτελούν εμπόδια στον ανταγωνισμό και αναλύονται ώστε να εντοπιστούν οι πραγματικές επιπτώσεις τους. Στο επόμενο στάδιο διατυπώνονται συστάσεις προκειμένου οι κανονισμοί να επανασχεδιαστούν ή να καταργηθούν. Η προσέγγιση είναι ποιοτική και αν είναι εφικτό ποσοτική ώστε να καταδειχθούν τα απτά οικονομικά οφέλη. Αυτή η δεύτερη έκθεση θα αφορά κλάδους όπως οι κατασκευές, τα μέσα ενημέρωσης, το χονδρεμπόριο, το ηλεκτρονικό εμπόριο και κάποιους υπο-τομείς της μεταποίησης (χημικά προϊόντα, φάρμακα).

4.2 ΑΡΧΕΣ – ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ – ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Στην βάση της έρευνας βρίσκεται ο οδηγός αξιολόγησης ανταγωνισμού που περιλαμβάνει τρεις τόμους. Στον πρώτο διατυπώνονται οι αρχές, στον δεύτερο οι κατευθυντήριες και ο τρίτος λειτουργεί ως εγχειρίδιο λειτουργίας. Οι αρχές (OECD, 2011) καταγράφονται σε τέσσερα κεφάλαια που αποτελούνται από μια λίστα ελέγχου του ανταγωνισμού, τα οφέλη του για τους καταναλωτές, τον τρόπο ενσωμάτωσης της αξιολόγησης συνθηκών ανταγωνισμού στις κρατικές ενέργειες και την ανάλυση επιπτώσεων των ρυθμίσεων. Στην λίστα ελέγχου του ανταγωνισμού καταγράφονται τέσσερις κατηγορίες. Ερευνάται αν η ρύθμιση περιορίζει τον αριθμό ή το εύρος των προμηθευτών όπως αυξάνοντας το κόστος εισόδου ή απαγορεύει την είσοδο χορηγώντας αποκλειστικά δικαιώματα. Αν περιορίζει την ευχέρεια των προμηθευτών να ανταγωνιστούν θέτοντας περιορισμούς στις τιμές, στην δυνατότητα διαφήμισης ή επιφυλάσσοντας άنيση μεταχείριση. Αν μειώνει τα κίνητρα των προμηθευτών να ανταγωνιστούν με αυτορρύθμιση κλάδων ή εξαίρεση από την περί ανταγωνισμού νομοθεσία. Τα οφέλη του ανταγωνισμού παρουσιάζονται με παραδείγματα σε κλάδους όπως το λιανικό εμπόριο, οι σιδηρόδρομοι, οι οδικές μεταφορές και ο χώρος των εκδόσεων. Η ενσωμάτωση της αξιολόγησης συνθηκών ανταγωνισμού στις κρατικές ενέργειες γίνεται με την απάντηση πέντε ερωτημάτων. Ποιες πολιτικές χρήζουν αξιολόγησης, σε ποιο στάδιο ανάπτυξης πολιτικής πρέπει αυτή να διεξάγεται, ποιος πρέπει να είναι υπεύθυνος, ποια κίνητρα μπορούν να δοθούν στους δημόσιους φορείς και τι πόροι απαιτούνται για την αξιολόγηση. Η αξιολόγηση ανταγωνισμού στην

ανάλυση επιπτώσεων των ρυθμιστικών πρωτοβουλιών βασίζεται στην λίστα ελέγχου ανταγωνισμού με περισσότερο αναλυτική αξιολόγηση. Η λεπτομερής ανάλυση επιτυγχάνεται με τον καθορισμό των στόχων της ρύθμισης, την ανεύρεση εναλλακτικών, την αξιολόγηση και την σύγκριση τους. Ο Οργανισμός έχει αναπτύξει την Regulatory Impact Analysis (RIA) η οποία βασίζεται στην σχέση κόστους οφέλους κάθε πολιτικής και έχει υιοθετηθεί από μεγάλο μέρος των μελών του.

Ο δεύτερος τόμος δίνει στα κράτη τις κατευθυντήριες για την εφαρμογή των παραπάνω (OECD, 2011b). Ο Οργανισμός αναλύει την φύση των παρεμβάσεων του κράτους και την συνήθη νομιμοποιητική βάση. Αντίθετα με την νέο κλασική πίστη στην ελευθερία της αγοράς και την χρήση του ανταγωνισμού για την βελτιστοποίηση της κατανομής των παραγωγικών συντελεστών από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα αρκετοί οικονομολόγοι μελέτησαν περιπτώσεις που αποτυγχάνει. Ο όρος αποτυχίες της αγοράς προτάθηκε το 1958 (Bator, 1958) και αφορά ιδιαίτερα τον ατελή ανταγωνισμό, την ασυμμετρία της πληροφόρησης, τις εξωτερικές οικονομίες και τα δημόσια αγαθά (Stiglitz & Walsh, 2009). Ο Οργανισμός προσπαθεί να υπερασπιστεί την αποτελεσματικότητα της αγοράς καταφεύγοντας στην σύγκριση του κόστους αποτυχίας και του κόστους της κρατικής παρέμβασης. Έτσι στον τόμο αυτό κάνει εκτενή ανάλυση των αρνητικών επιπτώσεων των ρυθμίσεων και του τρόπου που αυτές μπορούν να αποφευχθούν ή να περιοριστούν.

Το εγχειρίδιο λειτουργίας (OECD, 2015) είναι ακόμα αναλυτικότερο χρησιμοποιώντας και την εμπειρία κυβερνήσεων που έχουν κάνει προσπάθειες να εφαρμόσουν τα προαναφερθέντα. Περιλαμβάνει τόσο εκ των υστέρων αλλά και εκ των προτέρων αναλύσεις πολιτικών αναγνωρίζοντας ότι οι πρώτες είναι σαφώς ευκολότερο από τις δεύτερες να αντιμετωπιστούν. Δίνει αναλυτικές οδηγίες για την επιλογή των κλάδων, την χαρτογράφηση τους και αναγνώριση των κυριότερων πολιτικών που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα τους. Βασίζεται στον συνδυασμό των δύο πρώτων τόμων με τις αρχές να καταγράφονται αναλυτικά σε λίστα και να αποτιμάται το κόστος απόκλισης από αυτές, να γίνεται σύγκριση κόστους οφέλους σε διάφορες εναλλακτικές και όλα αυτά με την χρήση παραδειγμάτων πραγματικών ρυθμίσεων και του τρόπου που βελτιώθηκαν ή καταργήθηκαν.

4.3 Η ΠΡΩΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

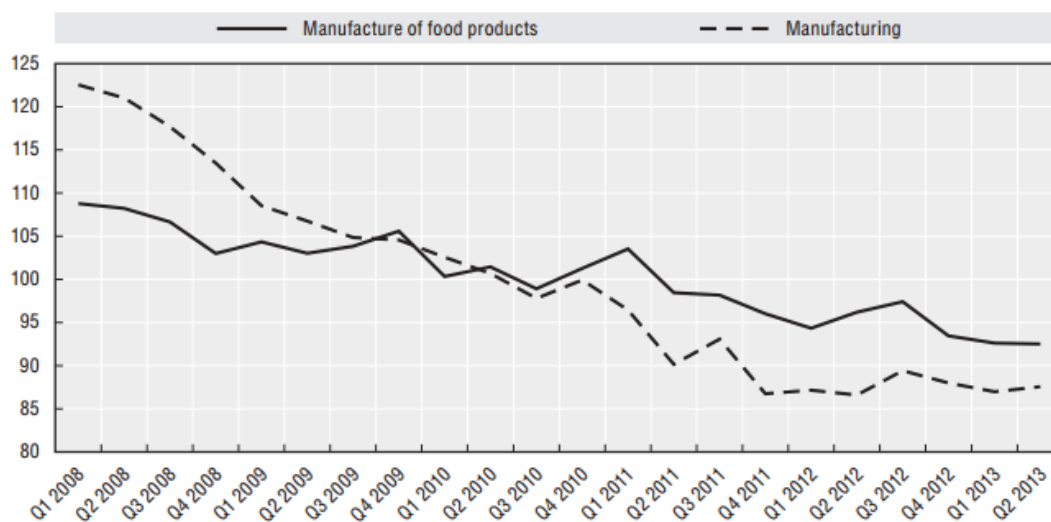
Η πρώτη αξιολόγηση ήταν μια κοινή προσπάθεια των επιστημόνων του Οργανισμού και της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η τελευταία (ΕΑ, 2007) είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή και συστήνεται ως ο θεματοφύλακας της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς και της εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού. Στόχοι της η διατήρηση ή αποκατάσταση της υγιούς ανταγωνιστικής δομής της αγοράς, η προστασία των συμφερόντων του καταναλωτή και η οικονομική ανάπτυξη. Για να τους επιτύχει καταπολεμά τις πρακτικές που νοθεύουν τον ανταγωνισμό και τα εμπόδια εισόδου στην αγορά. Στα πλαίσια των καθηκόντων της συνεργάζεται με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές Αρχές ανταγωνισμού και με την Επιτροπή. Από το 1995 λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή με διοικητική αυτοτέλεια ενώ απέκτησε οικονομική αυτοτέλεια και ίδια νομική προσωπικότητα το 2000 και το 2005 αντίστοιχα. Από το 2011 απέκτησε κανονιστική αρμοδιότητα για κάποιους κλάδους της οικονομίας. Οι αρμοδιότητες της αφορούν στην διαπίστωση συμπράξεων και την αξιολόγηση αν εμποδίζουν τον

ανταγωνισμό ή έχουν άλλα οφέλη που τις κάνει ανεκτές, την διαπίστωση περιπτώσεων κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, την πρόληψη συγκέντρωσης επιχειρήσεων, την ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων και λήψη ασφαλιστικών μέτρων, την εξέταση μετά από αίτημα του αρμόδιου Υπουργού ή αυτεπάγγελτα αν νοθεύεται ο ανταγωνισμός σε κάποιο κλάδο, την γνωμοδότηση προς Υπουργούς και επιμελητήρια ή συλλόγους εφόσον της ζητηθεί, την συνεργασία με τις αρμόδιες Ευρωπαϊκές Αρχές και την παρακολούθηση της εφαρμογής των αποφάσεων της. Αποτελείται από οκτώ μέλη με τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο να επιλέγονται από την Βουλή με την διαδικασία που ακολουθείται για τις συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές και τα υπόλοιπα μέλη της με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής (Νόμος 3959/2011).

Σε συνεργασία με την παραπάνω Αρχή ο Οργανισμός δημοσίευσε εκτενή έκθεση η οποία αφορούσε την ανάλυση τεσσάρων κλάδων αυτών των τροφίμων, του λιανικού εμπορίου, των οικοδομικών υλικών και του Τουρισμού καθώς και μια γενικότερη επισκόπηση των οριζόντιων εμποδίων στον ανταγωνισμό (OECD, 2013).

4.4 ΚΛΑΔΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Στον κλάδο των τροφίμων, σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού, δραστηριοποιούνταν το 2010 περίπου 15.300, κυρίως μικρές και μεσαίες, επιχειρήσεις ενώ το 2012 απασχολούνταν περίπου 96.960 εργαζόμενοι ποσοστό 27,1 της συνολικής απασχόλησης στην μεταποίηση. Ο τομέας της παραγωγής τροφίμων συρρικνώθηκε αλλά σε χαμηλότερο βαθμό, τουλάχιστον μέχρι το 2013, από ότι η μεταποίηση συνολικά.

Γράφημα 6 Δείκτες Παραγωγής στην Μεταποίηση Συνολικά και στον Κλάδο των Τροφίμων (πηγή: Eurostat)

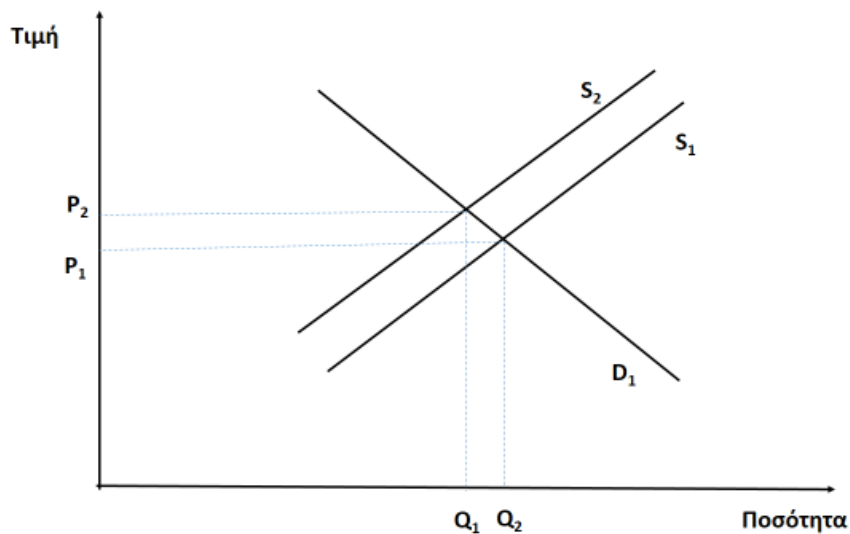
Αναλύοντας την παραγωγή τροφίμων ο Οργανισμός εντόπισε εμπόδια σε τρεις ιδιαίτερους κλάδους την αρτοποιία και την βιομηχανία αλεύρων, την γαλακτοβιομηχανία και την βιομηχανία κρέατος. Στην αγορά άρτου, τον μεγαλύτερο του μεταποιητικού κλάδου των τροφίμων, διαπιστώθηκε ότι οι τιμές ήταν περίπου 15% υψηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ ενώ στα γαλακτοκομικά προϊόντα οι τιμές γάλακτος, τυριού και αυγών ήταν αντίστοιχα κατά περίπου 32% υψηλότερες. Στον τομέα του γάλακτος Νόμος επέτρεπε την πώληση του ως φρέσκου μόνο εντός πέντε

ημερών σε αντίθεση με τις γενικότερες διατάξεις στην ΕΕ στην οποία αφήνεται στην ευχέρεια του κατασκευαστή να θέσει ημερομηνία ανάλωσης. Με αυτήν την διάταξη η εσωτερική αγορά προστατευόταν από εισαγωγές. Το μονοπώλιο ελληνικού γάλακτος αυξάνει τις τιμές από τον παραγωγό μέχρι τον λιανοπωλητή οδηγώντας στις υψηλότερες τιμές που αναφέρθηκαν. Οι συνέπειες περιλαμβάνουν την δυσκολία εισόδου νέων ανταγωνιστών, τον αποκλεισμό ανταγωνιστικών εισαγωγών, την απόλυτη διαφοροποίηση σε φρέσκο και μακράς διάρκειας γάλα χωρίς ενδιάμεσες κατηγορίες, τον αποκλεισμό απομακρυσμένων μερών από την κατανάλωση φρέσκου γάλακτος (νησιά), την αποθάρρυνση μικρών παραγωγών από την δημιουργία προϊόντων που θα μπορούν να πωληθούν στα μεγάλα αστικά κέντρα και την αύξηση του κόστους διανομής και επιστροφής του γάλακτος.

4.4.1 Αρτοποιία

Στα αρτοποιία αναλύεται η νομοθεσία που ορίζει ποια καταστήματα μπορούν να ονομάζονται φούρνοι και ποια σημεία πώλησης άρτου δημιουργώντας καλύτερη εικόνα για τα πρώτα. Αυτός είναι ένας περιορισμός ζητήματος μάρκετινγκ που σύμφωνα με τους εκδότες της έκθεσης περιορίζει τον ανταγωνισμό. Στην συνέχεια αναλύεται ο νομοθετικός περιορισμός του βάρους του πωλούμενου ψωμιού. Αφαιρείται η δυνατότητα επιλογής ενδιάμεσων βαρών και ιδιαίτερα η αγορά από τον καταναλωτή μικρότερης φρατζόλας σε χαμηλότερη τιμή. Συστήνεται η τιμή να μην αναγράφεται ανά μονάδα αλλά ανά κιλό αφού η πρώτη μέθοδος δημιουργεί εσφαλμένη εντύπωση. Για τα σημεία πώλησης προτείνει να καταργηθούν ουσιαστικά οι προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος και ακόμα περισσότερα καταστήματα να πωλούν ψωμί.

Στον τομέα της φορολογίας καταγράφει στην πώληση αλευριού εισφορά υπέρ ταμείων αρτοποιιών. Καταγράφει τον φόρο ως άδικο αφού τον καταβάλουν, εκτός των άλλων, επιχειρήσεις που δεν επωφελούνται από τα ταμεία αυτά, αυξάνει το οριακό κόστος και έτσι αυξάνεται η τιμή αλλά επίσης μειώνεται η ποσότητα που προσφέρεται και τέλος μπορεί να επιβληθεί μόνο στους εγχώριους παραγωγούς ευνοώντας τους εισαγωγείς. Η επιβολή της εισφοράς, η οποία έχει την επίδραση ισόποσου φόρου, στην πρώτη ύλη έχει τα παρακάτω αποτελέσματα στην τιμή και την προσφερόμενη ποσότητα προϊόντος (Mankiw, 2001, p. 240):

Γράφημα 7 Επίδραση Φόρου στην Τιμή και την Ποσότητα

Οι επιπτώσεις δεν εξαντλούνται στην αύξηση της τιμής αλλά επεκτείνονται και στην μείωση της παραγωγής και της απασχόλησης. Η πρόταση του Οργανισμού είναι να καταργηθεί η εισφορά και να πληρώνουν απευθείας οι αρτοποιοί τα ταμεία τους.

Σε άλλες διατάξεις κριτικάρεται η πρόνοια να διατηρούν τα αρτοποιία κατ' ελάχιστο 3 ημερών αποθέματα πρώτων υλών. Αν και δεν επηρεάζει άμεσα τον ανταγωνισμό θεωρείται ότι η διάταξη αυξάνει αδικαιολόγητα το κόστος. Τέλος προφανές πλήγμα στον ανταγωνισμό φέρνουν οι διατάξεις οι οποίες υπάγουν στους περιορισμούς μόνο τις νέες επιχειρήσεις εξαιρώντας τις παλιές και δίνοντας τους σαφές ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

4.4.2 Κώδικας Τροφίμων και Ποτών

Ο κώδικας τροφίμων και ποτών περιέχει σειρά διατάξεων όπως απαγορεύσεις για την εισαγωγή πιπεριού ή την μέγιστη επιτρεπόμενη ποσότητα καφέ που επιτρέπεται να συσκευαστεί η οποία δεν πρέπει να ξεπερνά τα 500 γραμμάρια. Οι διατάξεις θεωρούνται από τον Οργανισμό απαρχαιωμένες και θα πρέπει να αποσυρθούν και να αντικατασταθούν από κώδικα βέλτιστων πρακτικών. Στην δημιουργία του θα πρέπει να συμμετέχουν και βιομηχανίες τροφίμων ενώ οι θεσπισμένοι κανόνες να επανεξετάζονται τακτικά.

4.4.3 Συσκευασία Τροφών και Άλλα Θέματα

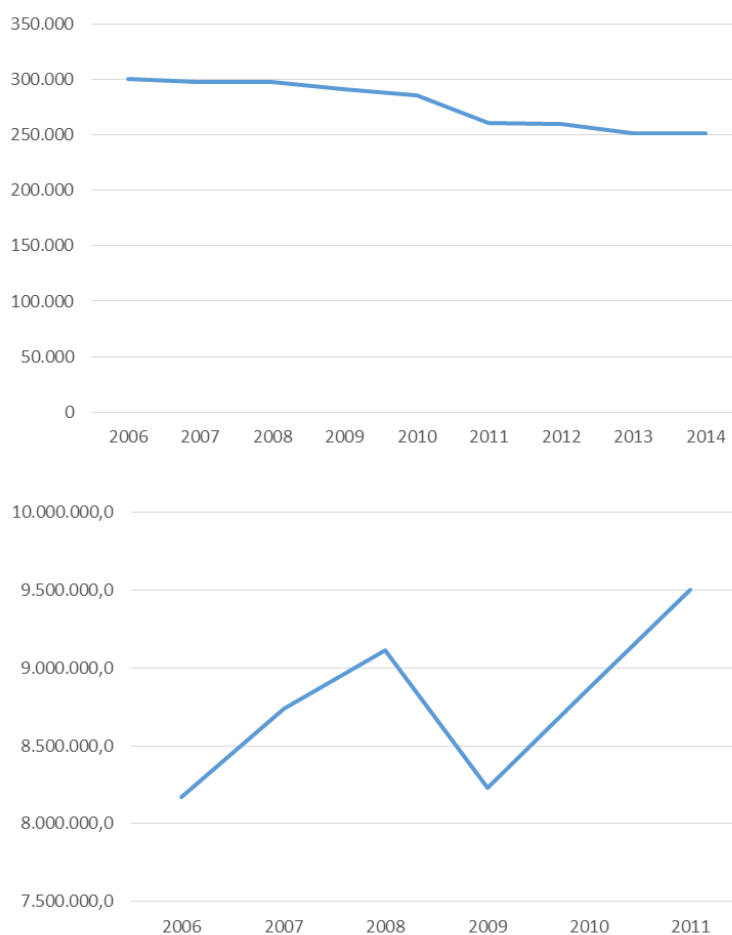
Σε σχέδιο νόμου απαριθμούνται, όχι εξαντλητικά, 12 αρμόδιες αρχές για την ασφάλεια των τροφίμων. Οι επικαλύψεις μπορεί να οδηγούν σε επιπρόσθετα κόστη. Προτείνεται ο ακριβέστερος ορισμός των αρμοδιοτήτων και η ευθυγράμμιση με τις διατάξεις της νομοθεσίας της ΕΕ.

Στον τομέα των συσκευασιών αναφέρεται κανόνας ο οποίος ορίζει μέγιστη ποσότητα ελαιόλαδου ανά συσκευασία τα 5 λίτρα για την προστασία του καταναλωτή από νόθευση. Οι ευρωπαϊκοί νόμοι δίνουν μεγαλύτερη ευελιξία ειδικότερα όταν πρόκειται για την τροφοδοσία εστιατορίων ξενοδοχείων κλπ. Η αύξηση του κόστους που επιφέρει ο κανόνας μπορεί να αποφευχθεί στις παραπάνω περιπτώσεις και προτείνεται η κατάργηση του για αυτές.

Στον τομέα του ελαιόλαδου και των μιγμάτων του διάταξη του 2009 απαγορεύει την ανάμιξη του με άλλα φυτικά έλαια για να προστατευτεί η ποιότητα του προϊόντος. Η μίξη αυτή επιτρέπεται από τους ευρωπαϊκούς νόμους και άλλες, άμεσα ανταγωνιστικές, χώρες επιτρέπουν τέτοιου είδους προσμίξεις προσφέροντας στους παραγωγούς τους ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των Ελλήνων. Ακόμα αυτός πλήττεται και μέσω του περιορισμού της ποικιλίας φθηνότερων προϊόντων που δεν είναι σε θέση να προσφέρει ο εγχώριος παραγωγός. Προτείνεται η κατάργηση της διάταξης και προκειμένου να προστατευτούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του προϊόντος η ενίσχυση της σήμανσης.

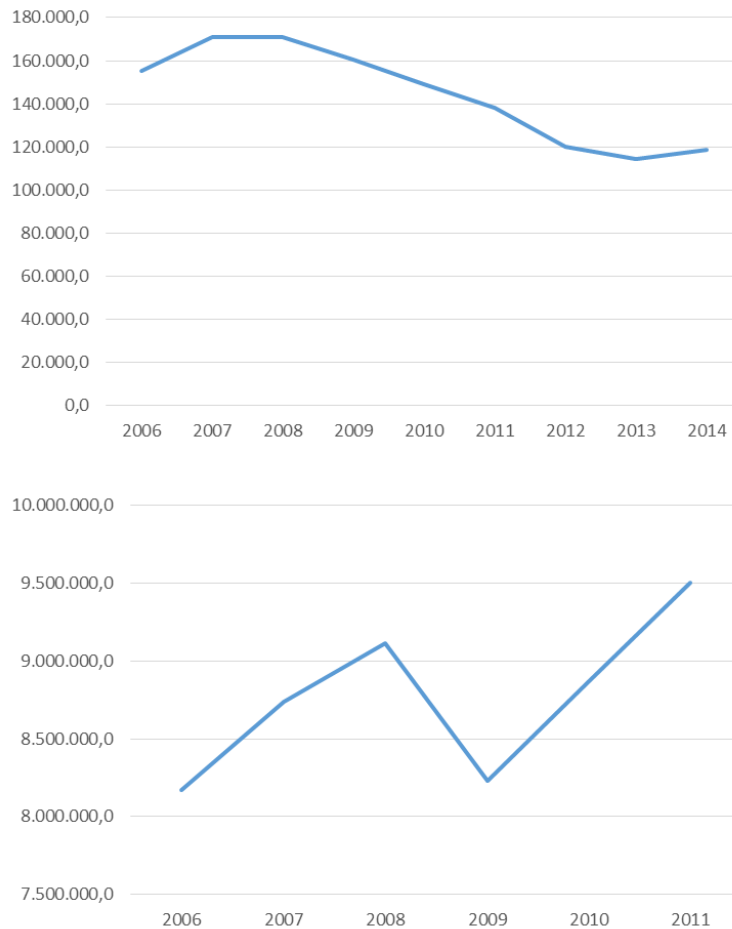
4.4.4 Λιανικό Εμπόριο

Ο κλάδος του λιανεμπορίου γνώρισε μεγάλη άνοδο τα χρόνια που προηγήθηκαν της κρίσης αλλά καταγράφει πολύ μεγάλη και συνεχόμενη πτώση κατά την διάρκεια της. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο καθώς και στον τομέα επισκευών μηχανοκίνητων οχημάτων στην πάροδο του χρόνου είχε την ακόλουθη εξέλιξη:

Γράφημα 8 Αριθμός Επιχειρήσεων Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου και Επισκευής Οχημάτων σε Ελλάδα και ΕΕ (πηγή: Eurostat)

Είναι εμφανής η συνεχής πτώση του αριθμού των επιχειρήσεων. Αντίθετα σε επίπεδο ΕΕ υπάρχει μεγάλη πτώση που ήδη από το 2009 ακολουθείται από ανάκαμψη. Για την ίδια περίοδο ο κύκλος εργασιών των κλάδων είχε την ακόλουθη εξέλιξη:

Γράφημα 9 Κύκλος Εργασιών Επιχειρήσεων Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου και Επισκευής Οχημάτων σε Ελλάδα και ΕΕ (πηγή: Eurostat)

Σε σχέση με τα αντίστοιχα μεγέθη σε επίπεδο ΕΕ οι κλάδοι αδυνατούν να ακολουθήσουν την πορεία της Ευρωπαϊκής οικονομίας και να ανακάμψουν. Σε αυτό το πλαίσιο ο Οργανισμός πρότεινε μια σειρά παρεμβάσεων σε διάφορους κλάδους.

4.4.5 Άνοιγμα Καταστημάτων την Κυριακή

Η μη λειτουργία των εμπορικών καταστημάτων, πλην εξαιρέσεων, τις Κυριακές υπαγορεύονταν από διάφορους παράγοντες. Θρησκευτικούς, οικογενειακούς, εργατικούς αλλά και προστασίας μικρότερων λιανοπωλητών από τον ανταγωνισμό των μεγαλύτερων. Σύμφωνα με τον Οργανισμό η ρύθμιση αυτή βλάπτει τους καταναλωτές με πολλούς τρόπους. Περιορίζει τις επιλογές τους ως προς την ώρα που θα επιλέξουν περιορίζοντας την δυνατότητα τους να συγκρίνουν αυτά που σκοπεύουν να αγοράσουν και καταλήγοντας να αγοράζουν όλο και περισσότεροι ταυτόχρονα αυξάνοντας το κόστος συμφόρησης. Βλαπτική είναι και για τους λιανοπωλητές αφού δεν τους επιτρέπει να μεγιστοποιήσουν την απόδοση της επένδυσής τους και επιπρόσθετα χάνοντας μερίδιο από έμμεσα ανταγωνιστικούς κλάδους όπως αυτοί της εστίασης και της διασκέδασης. Τέλος πλήττει και εργαζόμενους που δεν μπορούν να καταναείμουν τον χρόνο εργασίας τους με τρόπο που να τους επιτρέπει να ασκούν τις λοιπές δραστηριότητές τους όπως οι φοιτητές που δουλεύουν εκ περιτροπής και θα ήθελαν να έχουν ελεύθερες κάποιες άλλες μέρες της εβδομάδας.

Στην διεθνή βιβλιογραφία, σύμφωνα με τα στελέχη του Οργανισμού, καταγράφεται αύξηση της απασχόλησης. Μεικτή επίδραση στις τιμές με κάποιες να διαπιστώνουν πτώση ενώ άλλες αύξηση των τιμών κυρίως λόγω μείωσης ανταγωνισμού μετά το κλείσιμο μικρότερων καταστημάτων που δεν μπορούν να αντέξουν την συνεχή λειτουργία που επιβαρύνει, αναλογικά, το κόστος λειτουργίας τους περισσότερο. Ουδέτερες ή θετικές επιπτώσεις στο ύψος των πωλήσεων. Τέλος στον τομέα της συγκέντρωσης θεωρούν ότι αν και θεωρητικά σε μακροχρόνιο ορίζοντα θα αυξηθεί δεν έχει παρατηρηθεί ανάλογη τάση βραχυχρόνια.

Εστιάζοντας στα οφέλη στην απασχόληση προτείνει την απελευθέρωση του ωραρίου λειτουργίας τις Κυριακές με δύο εναλλακτικές. Η πρώτη, συντηρητικότερη, εναλλακτική να αφορά τουριστικές περιοχές ή πόλεις με τις επιπτώσεις που θα καταγραφούν να αποτελέσουν οδηγό για την συνέχεια. Η δεύτερη την ολική απελευθέρωσή του ωραρίου μεταξύ των ωρών 11.00-20.00 η οποία θα επιτρέψει την καλύτερη ανάδειξη των πλεονεκτημάτων του μέτρου.

4.4.6 Προώθηση Προϊόντων, Προσφορές και Εκπτώσεις

Στην συνέχεια αναλύονται τρία εργαλεία μάρκετινγκ τα οποία υφίστανται περιορισμούς στην εγχώρια νομοθεσία οι προωθητικές ενέργειες, οι εποχιακές προσφορές και οι εκπτώσεις. Στις προωθητικές ενέργειες υφίσταται απαγόρευση προσφορών εφόσον τις τελευταίες 60 ημέρες υπάρχει αύξηση στην τιμή αγοράς, όταν πωλούνται πακέτα προσφορών θα πρέπει να υπάρχει απόθεμα μεμονωμένων προϊόντων και όταν προσφέρεται ένα δώρο μαζί με ένα προϊόν η αξία του δώρου δεν θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από αυτή του προϊόντος. Οι διατάξεις, σύμφωνα με τον νομοθέτη, υφίστανται για την προώθηση της διαφάνειας. Η πρώτη διάταξη μπορεί να οδηγήσει σε ακαμψία τιμών ενώ με συνεργασία χονδρεμπόρων και λιανοπωλητών θα μπορούσε να καταστρατηγηθεί, στην δεύτερη και την τρίτη η μόνη χρησιμότητα θα μπορούσε να αφορά την σύγκριση της τιμής με την τιμή προσφοράς αλλά σαφώς υφίστανται καλύτεροι τρόποι ενημέρωσης του καταναλωτή. Η πρόταση του οργανισμού είναι να καταργηθούν όλες οι απαγορεύσεις και να ενισχυθεί η υποχρέωση ενημέρωσης του καταναλωτή.

Στις εποχιακές προσφορές ο νόμος επιτρέπει τέσσερις περιόδους τον χρόνο να γίνονται εκπτώσεις και απαγορεύει οποιαδήποτε προσφορά τριάντα ημέρες πριν την έναρξη τους. Η απαγόρευση περιορίζει την δυνατότητα των εμπόρων να προσαρμόσουν τα αποθέματα τους και να ικανοποιήσουν τον πελάτη. Οι καθορισμένες ημερομηνίες πιθανότατα δεν ευθυγραμμίζονται με την καταναλωτική συμπεριφορά όπως για παράδειγμα σε τουριστικές περιοχές. Προτείνεται να απελευθερωθούν οι εκπτώσεις, και η διαφήμιση τους, και ως αντίβαρο να βελτιωθεί η πληροφόρηση προς τον καταναλωτή για τις τιμές που ίσχυαν και τα ποσοστά έκπτωσης.

Στις εκπτώσεις υφίσταται σειρά περιορισμών. Μπορούν να διαφημίζονται μέχρι δέκα μέρες, όχι για περισσότερο από το 50% των προϊόντων του πωλητή, δεν αναγράφεται το ποσοστό έκπτωσης αλλά η τιμή πριν και μετά και τέλος είναι υποχρεωμένοι να κοινοποιούν τις εκπτώσεις στην Γενική Γραμματεία Καταναλωτή. Η νομοθεσία, σύμφωνα με τον Οργανισμό, περιορίζει τον ανταγωνισμό βλάπτοντας τόσο τον πωλητή όσο και τον αγοραστή. Προτείνεται η αντικατάσταση της με οδηγό βέλτιστων

πρακτικών σε ότι αφορά τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να επικοινωνούνται οι όποιες προσφορές.

4.4.7 Μη Συνταγογραφούμενα Φάρμακα και Συμπληρώματα Διατροφής

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα φάρμακα και τα συμπληρώματα που δεν απαιτούν συνταγή ιατρού για να χορηγηθούν. Πρόκειται για μια πλήρως ρυθμισμένη αγορά με τα φαρμακεία να πωλούν αποκλειστικά αυτά τα προϊόντα ενώ και οι τιμές είναι ουσιαστικά καθορισμένες διοικητικά με τα περιθώρια κέρδους για χονδρέμπορες και λιανέμπορους αντίστοιχα να είναι 7,8 και 35%. Ακόμα υφίσταται εισφορά υπέρ της Εθνικής Ένωσης Φαρμακοποιών αλλά και περιορισμοί των παράλληλων εισαγωγών από άλλες χώρες της ΕΕ. Οι σημαντικές διαφορές του ελληνικού νομικού πλαισίου αφορούν τα φάρμακα που χαρακτηρίζονται ως μη συνταγογραφούμενα, τα κανάλια διανομής και την ρύθμιση των τιμών. Ειδικά τα δύο τελευταία περιορίζουν τον ανταγωνισμό και οδηγούν σε συγκέντρωση. Προτείνεται ο χαρακτηρισμός των μη συνταγογραφούμενων να γίνεται από τον ΕΟΦ χωρίς απαίτηση να κυκλοφορούν σε τουλάχιστον 5 χώρες της ΕΕ ως τέτοια όπως προβλέπει ο ισχύον Νόμος. Την κατάργηση των διοικητικά καθορισμένων περιθωρίων κέρδους και της εισφοράς προς την Ένωση Φαρμακοποιών. Την πώληση τους και από άλλα καταστήματα εκτός φαρμακείων η οποία προκειμένου να είναι ασφαλής θα συνοδεύεται από κατάλληλη αδειοδότηση.

4.4.8 Φαρμακεία

Οι περιορισμοί που αναγνωρίζει ο Οργανισμός στα φαρμακεία αφορούν το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, τον τρόπο λειτουργίας, τα χωροταξικά κριτήρια, τους εργαζόμενους σε αυτά και τις ώρες λειτουργίας. Ο περιορισμός στο ιδιοκτησιακό καθεστώς δεν επιτρέπει νέους επιχειρηματίες να εισέλθουν στον κλάδο. Οι περιορισμένες ώρες λειτουργίας μειώνουν τις επιλογές του καταναλωτή. Η διάταξη για τους υπαλλήλους περιορίζει τις επιλογές και αυξάνει το κόστος προβλέποντας ποσοστό του προσωπικού να έχει πτυχίο φαρμακοποιού. Προτείνεται η κατάργηση των διατάξεων εκτός από αυτή για τις ώρες λειτουργίας η απόφαση για τις οποίες θα πρέπει να αποκεντρωθεί.

4.4.9 Βιβλίο

Η διάταξη που αναλύεται αφορά την ενιαία τιμή βιβλίου, η οποία καθορίζεται από το εκδότη, με τους βιβλιοπώλες να μπορούν να κάνουν μόνο 10% έκπτωση επί αυτής. Οι περιορισμοί εκτός από τις νέες εκδόσεις αφορούν επανεκδόσεις και ανατυπώσεις και έχουν διετή διάρκεια. Στόχοι της η προώθηση της ποικιλίας των βιβλίων, η στήριξη των μικρών βιβλιοπωλών και η προώθηση του διαβάσματος στην κοινωνία. Η ρύθμιση αποκλείει οποιονδήποτε ανταγωνισμό δίνοντας μεγάλα κέρδη στους εκδότες τα οποία δεν είναι βέβαιο ότι θα επενδύσουν σε λιγότερο εμπορικούς τίτλους. Ακόμα καθορίζοντας τόσο την χονδρική όσο και την λιανική τιμή πώλησης τους επιτρέπει να καθορίζουν τα περιθώρια κέρδους των λιανοπωλητών ενώ μπορούν επανεκδίδοντας τίτλους να κρατούν την τιμή τους σταθερά σε υψηλά επίπεδα. Προτείνεται οποιαδήποτε ρύθμιση της τιμής του βιβλίου να καταργηθεί.

4.5 ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

Ένας ιδιαίτερα σημαντικός κλάδος της οικονομίας απασχολούσε το έτος 2008 περισσότερους από 160.000 εργαζόμενους ενώ το 2012 είχαν πέσει περίπου στους 109.000 μειωμένοι κατά περίπου 32%. Οι σημαντικότεροι τομείς του αναλύονται στην συνέχεια.

4.5.1 Τσιμέντο

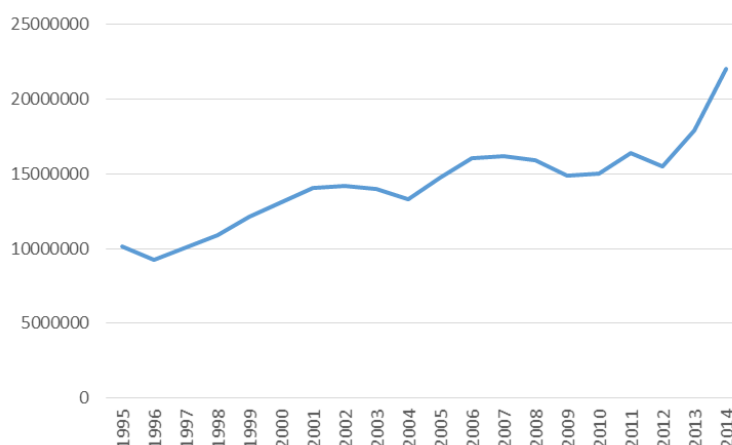
Οι εισαγωγές τσιμέντου πρέπει να γίνονται σε ειδικά κέντρα διανομής. Η διάταξη αυτή περιορίζει τον ανταγωνισμό τόσο στην τροφοδοσία όσο και στην εμπορία ενώ έμμεσα οδηγεί σε αύξηση τιμών. Ακόμα υπάρχει ελάχιστη δυναμικότητα 500 τόνων ανά σιλό και υφίσταται εισφορά 2% επί της τιμής υπέρ του ταμείου των εργαζόμενων στον κλάδο αυξάνοντας το οριακό κόστος. Προτείνεται η κατάργηση των περιορισμών για την χωρητικότητα και την εισφορά ενώ για τα κέντρα η κατάργηση όταν μεταφέρονται με σφραγισμένα μέσα.

4.5.2 Ορυχεία και Λατομεία

Στις εκμεταλλεύσεις εξόρυξης υφίσταται ελάχιστο και μέγιστο ποσοστό ενοικίασης επί της τιμής πώλησης του προϊόντος συν ένα σταθερό ποσό ανάλογα με την έκταση της εκμετάλλευσης. Στα ορυχεία το ενοίκιο της εξόρυξης δίνεται πάντα στο κράτος και είναι ξεχωριστό από το ενοίκιο που δίνεται στον ιδιοκτήτη του εδάφους που γίνεται. Και στα δικαιώματα εξόρυξης υφίσταται ανώτερο όριο ενώ στην εξόρυξη μάρμαρου απαιτείται ελάχιστη έκταση 20.000 και μέγιστη 100.000 τετραγωνικών μέτρων. Η απουσία χρήσεων γης σε συνδυασμό με τις ελάχιστες και μέγιστες εκτάσεις που προβλέπονται μπορεί να περιορίσουν τον ανταγωνισμό δημιουργώντας εμπόδια εισόδου στην αγορά. Έτσι καταλήγει μια επιχειρηματική απόφαση, το μέγεθος της εκμετάλλευσης, να γίνεται διοικητική. Ο Οργανισμός προτείνει την κατάργηση των περιορισμών μαζί με κάποια διοικητικά βάρη που αυξάνουν το λειτουργικό κόστος.

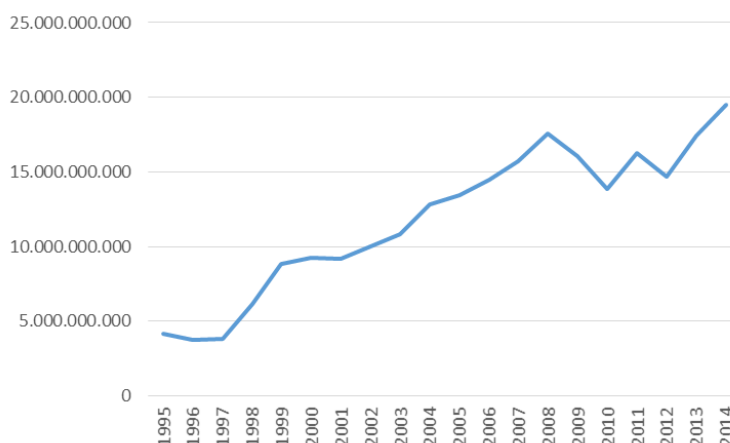
4.6 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

Ο τουριστικός τομέας είναι από τους πλέον δυναμικούς και εξωστρεφείς της Ελληνικής οικονομίας. Τόσο στις αφίξεις όσο και στις εισπράξεις υπήρξε σταθερή άνοδος τις τελευταίες δεκαετίες.

Γράφημα 10 Αριθμός Τουριστικών Αφίξεων (πηγή: World Bank)

Είναι εμφανής η συνεχής άνοδος ιδιαίτερα μετά το 2010. Η αντίστοιχη εικόνα στις εισπράξεις:

Γράφημα 11 Τουριστικές Εισπράξεις σε Δολάρια (πηγή: World Bank)

Και οι εισπράξεις ακολουθούν τον αριθμό των αφίξεων με κάποια σημάδια κόπωσης όμως τα οποία εντάθηκαν το τελευταίο έτος (Κουσουνής, 2016). Το 2016 οι τουριστικές εισπράξεις είχαν άμεση συμβολή στο ΑΕΠ της τάξης του 5% ενώ τα επόμενα χρόνια το ποσοστό αυξάνονταν σταθερά στο 8,3% το 2013, 9,3% το 2014 και 9,8% το 2015 (ΣΕΤΕ, 2016, p. 58).

4.6.1 Λιμενικές Εγκαταστάσεις – Μαρίνες

Η νομοθεσία είναι ιδιαίτερα περιοριστική σε ότι αφορά την τιμολόγηση των υπηρεσιών που παρέχονται. Οι τιμοκατάλογοι εγκρίνονταν με υπουργική απόφαση μέχρι το 2013 που παρέμεινε μόνο υποχρέωση ενημέρωσης του αρμόδιου Υπουργού. Ευνοϊκές για τις κρατικές μαρίνες διατάξεις τις εξαιρούν από την υποχρέωση κατάθεσης σχεδίου βιωσιμότητας και δεν απαιτείται η έκδοση άδειας από την αρμόδια αρχή. Άλλη περιοριστική διάταξη υπαγορεύει την παροχή γνώμης από την επιτροπή τουριστικών λιμανιών σε αλλαγές σε τουριστικά λιμάνια. Εμπόδιο εισόδου θέτει νόμος που δίνει μόνο στους ιδιοκτήτες της γης την δυνατότητα να κινήσουν τις διαδικασίες για δημιουργία μαρίνας. Τέλος διάταξη απαγορεύει τον ελλιμενισμό σκαφών αναψυχής σε αλιευτικά λιμάνια ή κόλπους αν υφίσταται μαρίνα σε απόσταση μικρότερη των πέντε μιλίων. Οι διατάξεις στόχευαν στην διατήρηση των τιμών σε λογικά επίπεδα και στην αποτροπή αθέμιτου ανταγωνισμού. Στην πράξη εμποδίζουν την ευελιξία των τιμών κάνοντας αναποτελεσματική την αγορά, μέσω της αποτυχίας του μηχανισμού των τιμών, ενώ οι περιορισμοί στην απόσταση των λιμανιών δίνουν πλεονέκτημα στα τουριστικά λιμάνια και αποκλείουν την ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Προτείνεται η κατάργηση των περιοριστικών διατάξεων και η επανασχεδίαση του καθεστώτος που διέπει τις κρατικές μαρίνες ώστε να μην νοθεύουν τόσο τον ανταγωνισμό.

4.6.2 Κρουαζιέρα

Η κριτική του Οργανισμού αναφέρεται κυρίως στον περιορισμένο αριθμό ταξιδιωτών που ξεκινούν την κρουαζιέρα από ελληνικό λιμάνι (Homeport). Ως πολύ θετική σε αυτόν τον τομέα κρίνει την κατάργηση του καμποτάζ επισημαίνει όμως τους περιορισμούς που υφίστανται ακόμα. Για παράδειγμα η αποβίβαση των επιβατών, μετά το πέρας της κρουαζιέρας, θα πρέπει να γίνει στο ίδιο λιμάνι με αυτό της επιβίβασης.

Στόχος της διάταξης είναι ο διαχωρισμός κρουαζιέρας από απλή μεταφορά επιβατών. Ο Οργανισμός προτείνει την κατάργηση της διάταξης με διατήρηση άλλης δικλίδας ασφαλείας αυτής του τουλάχιστον 48ωρου ταξιδιού που πρέπει να προσφέρεται.

4.6.3 Σκάφη Αναψυχής

Τα σκάφη αναψυχής, σύμφωνα με την νομοθεσία, πρέπει να μισθώνονται για τουλάχιστον 12 ώρες για να θεωρούνται τέτοια. Ακόμα διαχωρίζει τα σκάφη που κάνουν ημερήσιες κυκλικές κρουαζιέρες και τα ιδιωτικά σκάφη αναψυχής. Η διαφοροποίηση των 12 ωρών οδηγεί σε διαφορετικές προδιαγραφές για τα σκάφη. Αυτά που μισθώνονται οφείλουν να έχουν ιδιωτικούς χώρους για τους επιβάτες ενώ όσα εκτελούν ημερήσιες κρουαζιέρες όχι. Οι ιδιοκτήτες των μισθωμένων σκαφών οφείλουν να τα διαθέτουν για τουλάχιστον έναν ελάχιστο αριθμό ημερών, ο οποίος ήταν 300 ενώ πρόσφατα μειώθηκε στις 180, ενώ μόνο ιδιοκτήτες ή ταξιδιωτικά γραφεία μπορούν να τα εκμεταλλεύονται. Τέλος αν χρειαστεί να παραλάβει τουρίστες από διαφορετικό της έδρας του λιμάνι απαιτείται ειδική άδεια. Η διάταξη των 12 ωρών τεμαχίζει δύο παρόμοιους κλάδους περιορίζοντας τον ανταγωνισμό. Εξίσου περιοριστικό αποτέλεσμα έχουν και οι υπόλοιπες διατάξεις αποτρέποντας την ένταση του ανταγωνισμού μεταξύ ομοειδών κλάδων. Ο Οργανισμός προτείνει την απελευθέρωση της αλληλεπίδρασης των κλάδων με ταυτόχρονη ενίσχυση των μηχανισμών επιτήρησης που θα αποτρέπει την απάτη.

4.6.4 Ενοικίαση Αυτοκινήτου με Οδηγό

Οι περιορισμοί στην ενοικίαση αυτοκινήτου με οδηγό αφορούν στην ελάχιστη 12ωρη διάρκεια, δεν μπορεί να ενοικιαστεί ανά επιβάτη, τα αυτοκίνητα πρέπει να είναι τουλάχιστον 1.500 κυβικών, να ικανοποιούν τις προδιαγραφές Euro V και να είναι σε κυκλοφορία το πολύ 7 χρόνια. Επίσης τα αυτοκίνητα μπορούν να διατεθούν, συνολικά ή μερικά, σε τουριστικές μονάδες τουλάχιστον δέκα δωματίων. Οι διατάξεις τέθηκαν, σε αναλογία με αυτές για ενοικίαση χωρίς οδηγό, για την βελτίωση του προϊόντος και την προστασία του περιβάλλοντος καθώς και για τον σαφή διαχωρισμό από τις υπηρεσίες που προσφέρουν τα ταξί. Ο απόλυτος διαχωρισμός των κλάδων βλάπτει τον ανταγωνισμό και στερεί ευκαιρίες από τους καταναλωτές αλλά και τους επαγγελματίες. Ιδιαίτερα αφού οι οδηγοί ταξί δεν μπορούν να διαπραγματευτούν μίσθωση μεγαλύτερης διάρκειας αλλά είναι υποχρεωμένοι να χρεώνουν με την ώρα και τα διανυθέντα χιλιόμετρα. Ο Οργανισμός προτείνει την κατάργηση των περιορισμών για την ελάχιστη μίσθωση και τον κυβισμό των αυτοκινήτων καθώς και για την δυνατότητα των μικρών ξενοδοχειακών μονάδων να προσφέρουν τέτοιες υπηρεσίες.

Άλλες διατάξεις επιβάλουν την ύπαρξη χώρου στάθμευσης, έκτασης 6 τετραγωνικών μέτρων, για τουλάχιστον το 50% του στόλου των ενοικιαζόμενων αν αυτά υπερβαίνουν τα δέκα. Αν και μπορεί να αποτρέψει νέους επενδυτές και να ευνοήσει ιδιαίτερα υπάρχοντες ο Οργανισμός δεν κάνει καμία πρόταση για την κατάργηση της αφού αξιολογεί την θετική επίπτωση της στον δημόσιο χώρο ως σημαντικότερη. Παρόμοια και στην ενοικίαση μοτοσικλετών απαιτείται τόσο ελάχιστη δυναμικότητα ανάλογα με την τοποθεσία, πχ Αθήνα 35 και Κρήτη 20, όπως και ελάχιστο εμβαδόν του καταστήματος ανάλογα με τον αριθμό των μοτοσικλετών. Και οι δύο διατάξεις αντιμετωπίζονται ως εμπόδια εισόδου και προτείνεται η κατάργηση τους.

4.6.5 Τουριστικά Λεωφορεία

Οι διατάξεις που ρυθμίζουν την αγορά των τουριστικών λεωφορείων προσπαθούν να τα διαχωρίσουν από τα ΚΤΕΛ. Η ηλικία τους μπορεί να φθάνει τα 27 έτη αλλά μεταχειρισμένο μπορεί να δρομολογηθεί μόνο προς αντικατάσταση άλλου και όχι σε νέα άδεια. Επίσης το τουριστικό λεωφορείο μπορεί να εκτελέσει μόνο κλειστά δρομολόγια έτσι δεν μπορεί να κάνει στάσεις για να δεχτεί ή να αποβιβάσει επιβάτες. Ο Οργανισμός προτείνει να αρθεί ο τελευταίος περιορισμός αλλά να παραμείνει η απαίτηση να είναι προκαθορισμένος ο αριθμός που θα επιβιβασθεί.

4.6.6 Εμπόδια Εισόδου στον Τουριστικό Κλάδο

Στην συνέχεια αναλύονται διατάξεις που περιορίζουν την δυνατότητα εισόδου θέτοντας απαιτήσεις κυρίως σε ότι αφορά την παρουσία ξενοδοχειακών μονάδων. Για την δημιουργία πίστας αγώνων απαιτείται η ύπαρξη ξενοδοχείων 3,4 ή 5 αστέρων χωρητικότητας τουλάχιστον 1.000 κλινών σε ακτίνα 100 χιλιομέτρων. Θεματικά πάρκα μπορούν να δημιουργηθούν σε πόλεις 40.000 κατοίκων ή σε απόσταση 60 χιλιομέτρων από τέτοιες. Χιονοδρομικό κέντρο μπορεί να δημιουργηθεί μόνο σε ακτίνα 30 χιλιομέτρων από ξενοδοχεία τουλάχιστον δύο αστέρων που καλύπτουν το 10% της ωριαίας δυναμικότητας του. Αυτές και πολλές άλλες παρόμοιες διατάξεις σκοπεύουν στην προστασία του καταναλωτή αλλά έχουν και αθέλητα αρνητικά αποτελέσματα. Αυξάνουν ανατιολόγητα το κόστος και δημιουργούν εμπόδια εισόδου σε νέους επενδυτές. Τέλος κριτικάρονται οι εξουσίες του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου, με υποχρεωτική συμμετοχή για όλες τις μονάδες, το οποίο θα πρέπει να παρέχει άδεια ακόμα και για την ονομασία ενός ξενοδοχείου. Προτείνεται η κατάργηση όλων των περιορισμών και της γενικότερης παρεμβατικότητας.

4.7 ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ

Στο τέλος ο Οργανισμός αναλύει διατάξεις που επηρεάζουν όλους τους κλάδους και για αυτό τις ονομάζει οριζόντιους περιορισμούς.

4.7.1 Διαφήμιση

Στον τομέα της διαφήμισης υφίστανται οι φόροι υπέρ τρίτων όπως αυτός στο ταμείο συντάξεων προσωπικού εφημερίδων. Ένας επιπλέον φόρος 20% επιβάλλεται στις τηλεοπτικές διαφημίσεις. Στους Δήμους πληρώνεται φόρος 2% για οποιαδήποτε διαφήμιση γίνεται εντός των ορίων τους. Η επίπτωση αυτών των φόρων αφορά την αύξηση του οριακού κόστους αλλά και άμεσα της τιμής αφού μετακυλίεται στους καταναλωτές. Έτσι βλάπτει την βιομηχανία της διαφήμισης, κάθε επιχείρηση και τον καταναλωτή άμεσα αλλά και έμμεσα με τον περιορισμό των επιλογών που του γνωστοποιούνται μέσω της διαφήμισης. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω οι οικονομολόγοι του Οργανισμού προτείνουν την κατάργηση των φόρων και τελών υπέρ τρίτων ή των Δήμων που επιβάλλονται στον κλάδο.

4.7.2 Αδειοδοτήσεις και Πολεοδομικές Διατάξεις

Στην περιφέρεια της Αττικής επιτρέπεται, από το 2005, η εγκατάσταση μονάδων χαμηλής όχλησης. Η μόνη σύσταση που γίνεται είναι να εξεταστεί η δυνατότητα εγκατάστασης βαρύτερων μονάδων οι οποίες όμως έχουν ευνοηθεί από την ανάπτυξη της τεχνολογίας και θα παρουσιάζουν χαμηλότερη όχληση.

4.7.3 Εγκατάσταση Εμπορικών Καταστημάτων

Η άδεια εμπορικού καταστήματος εκδίδεται από την οικεία νομαρχία – περιφέρεια σε περιοχές όπως η Αθήνα αλλά όχι σε κάποιες άλλες, σύμφωνα με γεωγραφικά κριτήρια, και εφόσον η εκμετάλλευση υπερβαίνει κάποια επιφάνεια. Η διάταξη δημιουργεί εμπόδιο εισόδου ενώ δημιουργεί νομική αβεβαιότητα αφού το τοπικό συμβούλιο μπορεί να λάβει διαφορετική απόφαση από την πολεοδομία και προτείνεται η κατάργησή της. Παρόμοια είναι μια διάταξη που προϋποθέτει την άδεια του Δήμου για την όποια διαδικασία αδειοδότησης. Στόχος της η προστασία του περιβάλλοντος, της παράδοσης και της ιστορίας των περιοχών. Η όλη διαδικασία θεωρείται γραφειοκρατική και αδιαφανής και προτείνεται η αντικατάσταση όλων των σταδίων με ένα ενιαίο και ξεκάθαρο.

4.8 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η έκθεση του Οργανισμού προτείνει την απελευθέρωση διαφόρων κλάδων και την γενικότερη απορρύθμιση ως εργαλείο ανάπτυξης. Όντως τέτοια εργαλεία έχουν χρησιμοποιηθεί από τις ελληνικές κυβερνήσεις τα τελευταία χρόνια. Η οικονομική κρίση συνεχίζεται για όγδοη χρονιά και η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων είναι δύσκολο ή και αδύνατο να αποτιμηθεί. Σε έκθεση του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών έγινε ανάλυση με βάση τους δείκτες ρύθμισης της εργαλειοθήκης του ΟΟΣΑ στην απελευθέρωση επαγγελμάτων μέσω του Νόμου 3919/2011. Αφορά επαγγέλματα όπως οι συμβολαιογράφοι-συμβολαιογραφικές εταιρείες, δικηγόροι-δικηγορικές εταιρείες, νόμιμοι ελεγκτές, λογιστές-φοροτεχνικοί, ιατροί - ιατρεία - πολυιατρεία, οδοντίατροι – οδοντιατρεία - πολυοδοντιατρεία, φυσικοθεραπευτές - εργαστήρια φυσικοθεραπείας, διδασκαλία σε φροντιστήριο- ίδρυση φροντιστηρίου, ενεργειακοί επιθεωρητές, μεσίτες, πιστοποιημένοι εκτιμητές, οδηγοί ταξί-επιβατηγά ταξί δημόσιας χρήσης, φορτοεκφορτωτές, ναυτικοί πράκτορες, ξεναγοί, ιδιωτικά γραφεία ευρέσεως εργασίας, επιχειρήσεις προσωρινής απασχόλησης, εφημεριδοπώλες-πρακτορεία διανομής τύπου, ενεχυροδανειστές και εκτελωνιστές. Στα ευρήματα της (Κώτση, et al., 2016) διαπιστώθηκε η μείωση των περιορισμών η οποία επιδρούσε ιδιαίτερα στα εμπόδια εισόδου και όχι στον τρόπο άσκησης τους. Παρατηρήθηκε αύξηση των εισερχόμενων στα επαγγέλματα η οποία αναμένεται να συνεχιστεί. Σε δεύτερο επίπεδο παρατηρείται μείωση των τιμών η οποία αν και είχε ξεκινήσει πριν την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων είναι βαθύτερη από αυτή του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Από το τελευταίο προκύπτει ότι ίσως να επέδρασε η απελευθέρωση στην μείωση των τιμών η οποία ήταν ένας από τους στόχους της εργαλειοθήκης μέσω της έντασης του ανταγωνισμού. Προφανώς θα πρέπει να περάσει χρόνος, αλλά και να ομαλοποιηθεί η οικονομική κατάσταση, για να αναπτύξουν τις όποιες θετικές ωφέλειες τα μέτρα και να αξιολογηθούν για την αποτελεσματικότητά τους.

Ο Οργανισμός μέσω του Γενικού Γραμματέα (Ελλης, 2016) έχει εκφραστεί υπέρ της συνέχειας των μεταρρυθμίσεων και της επέκτασής τους και σε άλλους κλάδους της οικονομίας. Η ενέργεια και οι μεταφορές είναι τομείς που έχει εστιάσει ενώ κρίσιμο θεωρεί τον περιορισμό του διοικητικού φόρτου. Η βελτίωση της δημόσιας διοίκησης, και ιδιαίτερα της φορολογικής διοίκησης, καθώς και η αντιμετώπιση του συνταξιοδοτικού είναι ζητήματα που απασχολούν ιδιαίτερα τους επιστήμονες του

ΟΟΣΑ. Κάποια από αυτά ή και άλλα θα αναλύονται στην επόμενη έκδοση της εργαλειοθήκης η οποία αναμένεται εντός του Νοεμβρίου του 2016.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο ΟΟΣΑ αποδεικνύει την ικανότητα των διεθνών οργανισμών εξελισσόμενοι να επιβιώνουν ακόμα και όταν η αρχική αιτία της δημιουργίας τους έχει προ πολλού παύσει. Γνήσιο παιδί της διαίρεσης ανατολής δύσης μετά τον πόλεμο, ή αλλιώς του ψυχρού πολέμου, υπηρέτησε την ενότητα και συνεργασία των δυτικών κρατών. Με το τέλος του προγράμματος για το οποίο δημιουργήθηκε, το σχέδιο Μάρσαλ, αντί να σταματήσει να λειτουργεί μετεξελίχθηκε υπηρετώντας της Ευρωπαϊκή ενοποίηση, και όχι μόνο, και καταλήγοντας να αλλάξει αντικείμενο αλλά και ονομασία. Ο ρόλος του διασταυρώθηκε με αυτόν οργανισμών όπως το NATO και η ΕΕ και παρότι έδειχνε να χάνει τον λόγο ύπαρξης του κατάφερε να συνεχίζει αλλά και να ενισχύεται. Στο πεδίο της διαίρεσης κρίθηκε καταλληλότερος να διαχειριστεί, την έντονα πολιτική, αναπτυξιακή βοήθεια σε σχέση με το επιθετικό και άκαμπτο βορειοατλαντικό σύμφωνο το οποίο θα δημιουργούσε άλλα ζητήματα και επιπλοκές. Στο ενοποιητικό πεδίο, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υπήρξε ο προπομπός της Κοινότητας αλλά επέζησε αυτής, όταν θα μπορούσε να ειπωθεί ότι του αφαιρέσε τον ρόλο, και έγινε ένας προνομιακός συνομιλητής της και συνδιαμορφωτής του μέλλοντος των χωρών που την αποτελούν. Στην επιβολή του φιλελεύθερου μοντέλου αποτέλεσε μια ευέλικτη εναλλακτική του ΠΟΕ, και της GATT παλαιότερα, στην προώθηση της φιλελευθεροποίησης του εμπορίου πάντοτε με τους όρους των κυρίαρχων δυτικών κρατών.

Όπως αναφέρθηκε δεν έχει την χρηματική ισχύ του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, ούτε την ρυθμιστική ισχύ του ΠΟΕ, πολύ περισσότερο την δημοκρατική νομιμοποίηση των Ηνωμένων Εθνών ή την πολιτική δύναμη του G20. Έχει όμως την δύναμη των ιδεών τις οποίες σε σύμπνοια με τις μεγαλύτερες παγκόσμιες δυνάμεις προωθεί και την φήμη του οργανισμού των πλουσίων και επιτυχημένων έχοντας αποφύγει την μαζικότητα των άλλων, μεγαλύτερων, οργανισμών. Σε αυτό το πλαίσιο έχει τον ρόλο του συντονιστή, του εμπειρογνώμονα και του ευέλικτου παίκτη του παγκόσμιου συστήματος οικονομικής διακυβέρνησης. Δίνει το παράδειγμα των επιτυχημένων οδηγώντας τις μεταρρυθμίσεις στα μέλη του. Προωθεί τόσο φιλελεύθερες πρακτικές, ενίοτε ακραία, όσο και την διεθνή συνεργασία και αλληλεγγύη όντας ο εμπνευστής των στόχων της χιλιετίας και ο οδηγός της παγκόσμιας διανομής αναπτυξιακής βοήθειας. Αναπτύσσει δηλαδή πολυεπίπεδη δραστηριότητα.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά του επιτρέπουν να λειτουργεί δημοκρατικά και να επιδιώκει την συναίνεση σε κάθε ζήτημα που καταπιάνεται. Δεν επιβάλλει πολιτικές, δεν θέτει αιρεσιμότητες ούτε δρα ερήμην των κρατών που επηρεάζονται. Οι παραπάνω συνθήκες του επιτρέπουν να προκαλεί την αυτοδέσμευση των κρατών στην τήρηση όσων προτείνει και στην ιδιοκτησία των προγραμμάτων από τις κυβερνήσεις που τα εφαρμόζουν. Είναι δηλαδή ένας αυθεντικός εκφραστής της ήπιας ισχύος και της ήπιας ρύθμισης η οποία οδηγεί όμως σε ίδια ή και αυστηρότερα αποτελέσματα με τις επιτακτικές ρυθμίσεις άλλων διεθνών οργανισμών. Έχει την δυνατότητα να θέτει

ζητήματα, όπως την διεθνή φορολογική συνεργασία, αλλά και να αναδιπλώνεται όταν η συγκυρία δεν ευνοεί την προώθησή τους.

Ο ρόλος του Οργανισμού στην Ελλάδα ήταν ο τυπικός του φορέα της γνώσης που είναι απαραίτητο να μεταλαμπαδευτεί προκειμένου να ξεπεραστούν τα δεινά της κρίσης. Η χρησιμότητα του υπήρξε διττή. Αφενός επιστημονική με το έργο της καταγραφής μιας σειράς στρεβλώσεων και κακών πρακτικών και την πρόταση βελτιώσεων που θα ενίσχυαν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της χώρας. Αφετέρου πολιτική με την νομιμοποίηση παρεμβάσεων οι οποίες σχεδόν πάντα συναντούν έντονη αντίθεση από τα διάφορα συμφέροντα που θίγονται. Έτσι κάθε κυβέρνηση που ζητά την βοήθεια του μπορεί να είναι σίγουρη ότι θα της προσφέρει επιστημονικό άλλοθι και ότι θα μοιραστεί το κόστος επιβολής μη δημοφιλών μέτρων. Η καταγραφή που έγινε για την Ελλάδα επιβεβαιώνει την υπηρέτηση του κυρίαρχου δόγματος της απορρύθμισης και της φιλευθεροποίησης. Οι κανόνες περιορίζονται στους ελάχιστους και η διοίκηση, σε συνέπεια με τις νόρμες του NPM, γίνεται περισσότερο καταγραφέας βέλτιστων πρακτικών και δημιουργός προϋποθέσεων παρά αυστηρός εφαρμοστής επιτακτικών κανόνων. Η πίστη στην δυνατότητα αυτορρύθμισης της αγοράς είναι σχεδόν απόλυτη και την προστασία του καταναλωτή αναλαμβάνει ο ίδιος με την προώθηση της ατομικής ευθύνης έναντι οιασδήποτε συλλογικής αλληλεγγύης με την διαφήμιση και την ενημέρωση να παίρνουν την θέση του ελέγχου και των κυρώσεων. Η θέση του Οργανισμού είναι ότι σχεδόν πάντα το κόστος της ρύθμισης είναι μεγαλύτερο από το όποιο όφελος αυτή φέρνει.

Στα παραπάνω συνοψίζεται το προφίλ ενός Οργανισμού που ο τρόπος λειτουργίας ενεργοποιεί τα μέλη του μέσω της συμμετοχής τους στις διαδικασίες. Τόσο λόγω της έδρας του όσο και λόγω της ειδικής του σχέσης με τα όργανα της ΕΕ μπορεί να ειπωθεί ότι ήταν ο καταλληλότερος να προωθήσει το δεδομένο οικονομικό πλαίσιο στην Ελλάδα με ηπιότερα μέσα. Οι δυνατότητες παρέμβασης του ΔΝΤ, το οποίο είχε ήδη ρόλο στα προγράμματα διάσωσης και αντιμετώπιζε επιφυλακτικότητα της κοινής γνώμης, ήταν περιορισμένες ενώ ο έτερος μεγάλος Οργανισμός, η Παγκόσμια Τράπεζα, έχει αποσυρθεί δεκαετίες από την χώρα και οι προσπάθειες επανόδου της είναι περιορισμένες. Οι παρεμβάσεις, οι οποίες συνεχίζονται, θέλουν χρόνο τόσο ώστε να αναπτύξουν τα αποτελέσματα τους όσο και για να αξιολογηθούν. Η δε αξιολόγηση τους σαφώς πρέπει να περιλαμβάνει και τα δύο σκέλη της παρέμβασης. Το οικονομικό μετρώντας ποια είναι τελικά τα αποτελέσματα τους σε ποσοτικό αλλά και ποιοτικό επίπεδο δηλαδή σε όρους ανταγωνιστικότητας αλλά και εξυπηρέτησης του καταναλωτή και του εργαζόμενου. Το πολιτικό διερευνώντας την στόχευση της παρέμβασης και την διευκόλυνση που παρείχε στην νομιμοποίηση μέτρων τα οποία παραδοσιακά συναντούσαν έντονες αντιδράσεις από τους θιγόμενους. Τα ερωτήματα αυτά μπορούν να απαντηθούν από μελλοντικές εργασίες στα πλαίσια της ανάλυσης της δύσκολης αυτής εποχής για την χώρα και του ρόλου των οργανισμών της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης σε αυτήν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baker, A., Hudson, D. & Woodward, R., 2005. *Governing Financial Globalization International political economy and multi-level governance*. 1η Έκδοση επιμ. New York: Routledge.
- Bator, F., 1958. The Anatomy of Market Failure. *The Quarterly Journal of Economics*, Αύγουστος, pp. 351-379.
- Bendell, J. & Doyle, I., 2014. *Healing Capitalism: Five Years in the Life of Business, Finance and Corporate Responsibility*. Sheffield: Greenleaf.
- Carroll, P. & Kellow, A., 2011. *The OECD A Study of Organisational Adaptation*. 1η Έκδοση επιμ. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.
- CEEC, 1947. *Draft plan for the establishment of a Cooperation Committee (Paris, 13 July 1947)*. Paris, Committee for European Economic Cooperation (CEEC).
- CVCE, 2016. *The Marshall Plan and the establishment of the OEEC*, Luxembourg: University of Luxembourg.
- DAC, 2010. *DAC MANDATE 2011-2015*, Paris: DEVELOPMENT CO-OPERATION DIRECTORATE DEVELOPMENT ASSISTANCE COMMITTEE.
- Easterly, W., 2015. The SDGs Should Stand for Senseless, Dreamy, Garbled. *Foreign Policy*, 28 Σεπτέμβριος.
- Eccleston, R., 2012. *The Dynamics of Global Economic Governance The Financial Crisis, the OECD and the Politics of International Tax Cooperation*. 1η Έκδοση επιμ. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited .
- Ellwood, D., 2006. *The Marshall Plan: A Strategy that Worked*, s.l.: Journal USA.
- EUI, 2016. *Organisation for European Economic Co-operation*, Florence: European University Institute.
- EUR-Lex, 2016. *Γλωσσάριο σύνοψης: Ανοικτή μέθοδος συντονισμού*. [Ηλεκτρονικό] Available at: http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/open_method_coordination.html?locale=el [Πρόσβαση 30 Σεπτέμβριος 2016].
- Griffiths, R., 1997. An Act of Creative Leadership: The End of the OEEC and the Birth of OECD. Στο: *Explorations in OEEC History*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, pp. 235-250.
- Hogan, M., 1987. *The Marshall Plan: America, Britain and the Reconstruction of Western Europe 1947-1952*. 1η Έκδοση επιμ. Cambridge: Cambridge University Press.
- IMF, 2001. *Standards and Codes: the IMF's Role*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2001/042701.htm> [Πρόσβαση 1 Οκτώβριος 2016].

- IMF, 2016. *IMF Surveillance*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-Surveillance>
[Πρόσβαση 1 Οκτώβριος 2016].
- IMF, 2016. *The IMF at a Glance*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/glance.htm>
[Πρόσβαση 2 Οκτώβριος 2016].
- Kalijarvi, T., 1947. *Introduction and Chronology of the Marshall Plan From June 5 to November 5, 1947*, Paris: George C. Marshall Research Center.
- Kenen, P., 1994. *Διεθνής Οικονομική*. 3η Έκδοση επιμ. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Lombardi, D. & Woods, N., 2008. The Politics of Influence: An Analysis of IMF Surveillance. *Review of International Political Economy*, 26 Νοέμβριος, Volume 15(Issue 5), pp. 711-739.
- Mahon, R. & McBride, S., 2008. *The OECD and Transnational Governance*. 1η Έκδοση επιμ. Vancouver: UBC Press The University of British Columbia.
- Mankiw, G., 2001. *Αρχές της Οικονομικής*. 1η Έκδοση επιμ. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Marshall, K., 2008. *The World Bank From reconstruction to development to equity*. 1η Έκδοση επιμ. New York: Routledge .
- NATO, 1954. *Declaration of Atlantic Unity*, New York: NATO.
- OECD , 1998. *HARMFUL TAX COMPETITION An Emerging Global Issue*, PARIS: OECD PUBLICATIONS.
- OECD, 1996. *Shaping the 21st Century: The Contribution of Development Co-operation*, Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- OECD, 2005. Public Sector Modernisation: The Way Forward. *Policy Brief*, Νοέμβριος.
- OECD, 2006. *DAC in Dates The History of OECD's Development Assistance Committee*, Paris: OECD PUBLICATIONS.
- OECD, 2011b. *ΟΔΗΓΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ*, Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- OECD, 2011. *MEASURING AID: 50 YEARS OF DAC STATISTICS – 1961-2011*, Paris: OECD Development Co-operation Directorate.
- OECD, 2011. *ΟΔΗΓΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΑΡΧΕΣ*, Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- OECD, 2013. *OECD Competition Assessment Reviews Greece*, Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- OECD, 2014. OECD forecasts during and after the financial crisis: A Post Mortem". *OECD Economics Department Policy Notes*, 23 Φεβρουάριος.

OECD, 2015. *Explanatory Statement, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project*, Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.

OECD, 2015. *COMPETITION ASSESSMENT TOOLKIT OPERATIONAL MANUAL*, Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD).

OECD, 2016a. *About the OECD*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.oecd.org/about/>

[Πρόσβαση 24 Σεπτέμβριος 2016].

OECD, 2016b. *Angel Gurría, OECD Secretary-General (CV)*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.oecd.org/about/secretary-general/angel-gurria-cv.htm>

[Πρόσβαση 26 Σεπτέμβριος 2016].

OECD, 2016b. *Financial Statements of the OECD as of 31 December 2015*.

[Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.oecd.org/about/budget/financial-statements.htm>

[Πρόσβαση 25 Σεπτέμβριος 2016].

OECD, 2016c. *Economics Department*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.oecd.org/eco/>

[Πρόσβαση 8 Οκτώβριος 2016].

OECD, 2016c. *Staff Categories*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.oecd.org/careers/staffcategories.htm>

[Πρόσβαση 26 Σεπτέμβριος 2016].

OECD, 2016d. *On-Line Guide to OECD Intergovernmental Activity*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://webnet.oecd.org/OECDGROUPS/Bodies/ListByNameView.aspx>

[Πρόσβαση 26 Σεπτέμβριος 2016].

OECD, 2016e. *About Economic Surveys and the EDRC*. [Ηλεκτρονικό]

[Πρόσβαση 9 Οκτώβριος 2016].

OECD, 2016e. *INCLUSIVE FRAMEWORK FOR BEPS IMPLEMENTATION*, Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.

OECD, 2016f. *Ελλάδα: Έργο «Αξιολόγηση συνθηκών ανταγωνισμού στην ελληνική νομοθεσία»*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.oecd.org/daf/competition/axiologisi-antagonismou-ellada.htm>

[Πρόσβαση 13 Οκτώβριος 2016].

Pagani, F., 2002. *PEER REVIEW: A TOOL FOR CO-OPERATION AND CHANGE An Analysis of an OECD Working Method*, PARIS : Organisation for Economic Co-operation and Development.

Peet, R., 2009. *UNHOLY TRINITY the IMF, World Bank and WTO*. 2η έκδοση επιμ. london: Zed Books .

- Pitman, P., 1997. The French Crisis and the Dissolution of the European Payments Union, 1956 - 1958. Στο: *Explorations in OEEC History*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, pp. 219-225.
- Porter, T. & Webb, M., 2008. Role of the OECD in the Orchestration of Global Knowledge Networks. Στο: *The OECD and Transnational Governance*. Vancouver: UBC Press The University of British Columbia, pp. 43-58.
- Price, H. B., 1955. *The Marshall Plan and Its Meaning*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Sampson, G., 2008. Introduction and overview: Future directions. Στο: *The WTO and global governance: Future directions*. New York: United Nations University Press, pp. 1-36.
- Schmelzer, M., 2016. The ‘development of others’ and the hegemony of donor countries: The historical origins of the OECD’s Development Assistance Committee. Στο: *The Hegemony of Growth: The OECD and the Making of the Economic Growth Paradigm*. Zürich: Cambridge University Press, pp. 215-239.
- Sharman, J. C. & Mistry, P. S., 2008. *Considering the Consequences The Development Implications of Initiatives on Taxation, Anti-money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*. 1η Έκδοση επιμ. London: Commonwealth Secretariat.
- Stiglitz, J. & Charlton, A., 2005. *Fair Trade For All*. New York : Oxford University Press .
- Stiglitz, J. & Walsh, C., 2009. Εισαγωγή στις Ατελείς Αγορές. Στο: *Αρχές της Μακροοικονομικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, pp. 521-558.
- Tabb, W., 2004. *Economic Governance in the Age of Globalization*. 1η Έκδοση επιμ. New York: Columbia University Press.
- The Economist, 2015. The 169 commandments. *The Economist*, 28 Μάρτιος.
- Tieleman, K., 2000. *THE FAILURE OF THE MULTILATERAL AGREEMENT ON INVESTMENT (MAI) AND THE ABSENCE OF A GLOBAL PUBLIC POLICY NETWORK*, Firenze: UN Vision Project on Global Public Policy Networks .
- UN, 2015. *The Millennium Development Goals Report*, New York: United Nations.
- Vreeland, J. R., 2007. *The International Monetary Fund Politics of conditional lending*. 1η Έκδοση επιμ. New York: Routledge.
- Wolfe, R., 2008. From Reconstructing Europe to Constructing Globalization: The OECD in Historical Perspective. Στο: *The OECD and Transnational Governance*. 1η Έκδοση επιμ. Vancouver: UBC Press The University of British Columbia, pp. 25-41.
- Woodward, R., 2008. Towards Complex Multilateralism? Civil Society and the OECD. Στο: *The OECD and Transnational Governance*. Vancouver: UBC Press The University of British Columbia , pp. 77-94.
- World Bank Group, 2016. *Global Monitoring Report*, Washington, DC: World Bank.

- WTO, 2015. *Understanding the WTO*, Geneva: World Trade Organization.
- WTO, 2016. *URUGUAY ROUND AGREEMENT Trade Policy Review Mechanism (TPRM)*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/29-tprm_e.htm
[Πρόσβαση 1 Οκτώβριος 2016].
- ΕΑ, 2007. *Επιτροπή Ανταγωνισμού*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://www.epant.gr/main.php?Lang=gr>
[Πρόσβαση 12 Οκτώβριος 2016].
- Έλλης, Α., 2016. Χοσέ Ανχελ Γκουρία: Πρέπει να μειώσετε τις τιμές των προϊόντων. *Η Καθημερινή*.
- Επιτροπή, 2014. *Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=el>
[Πρόσβαση 1 Οκτώβριος 2016].
- Επιτροπή, 2016α. *Mutual Learning Programme Summary guidance on the Peer Reviews*, Brussels: EUROPEAN COMMISSION DG EMPLOYMENT, SOCIAL AFFAIRS AND INCLUSION .
- Επιτροπή, 2016. *Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και κοινωνική ένταξη*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=1>
[Πρόσβαση 1 Οκτώβριος 2016].
- Κουσούνης, Σ., 2016. Κατά 750 εκατ. μειώθηκαν τα έσοδα από τον τουρισμό στο οκτάμηνο του 2016. *Η Καθημερινή*.
- Κώτση, Α. και συν., 2016. *Αποτίμηση της Απελευθέρωσης σε Είκοσι Επιλεγμένα Επαγγέλματα*, Αθήνα: Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.
- Μούσης, Ν., 2011. *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική*. 13η Έκδοση επιμ. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- ΣΕΤΕ, 2016. Συμβολή του Τουρισμού στην Ελληνική Οικονομία. *Ελληνικός Τουρισμός Εξελίξεις - Προοπτικές*, Ιούλιος.